№. 28. ПЯТНИЦА, 7 АПРѢЛЯ. 1861. PIĄTEK, 7 KWIETNIA. Nr. 28.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

„ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ“ выходитъ по ВТОРНИКАМЪ и ПЯТНИЦАМЪ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

Цѣна за годъ . . . . . 10 р.
„ „ съ пересылкою . . . . 12 „
„ за полъ года . . . . . 5 „
„ „ съ пересылкою . . . . 6 „
„ на четверть года . . . . . 2 „ 50 к.
„ „ съ пересылкою . . . . 3 „
„ за 1 мѣсяцъ . . . . . 1 „

За объявленія плотится за строку 17 к. сер.

Контора редакціи въ Вильнѣ, на Дворцовой улицѣ, въ Гимназіальномъ домѣ.

KURYER WILEŃSKI

GAZETA URZĘDOWA.

„KURYER WILENSKI“ wychodzi co WTOREK i PIĄTEK.

WARUNKI PRZEDPŁATY.

Cena roczna . . . . . rs. 10
„ „ z przesyłką . . . . „ 12
„ półroczna . . . . . „ 5
„ „ z przesyłką . . . . „ 6
„ kwartalna . . . . . „ 2 k. 50.
„ „ z przesyłką . . . . „ 3
„ miesięczna . . . . . „ 1

Za ogłoszenia płaci się za każdy wiersz druku po kop. 17.

Biórо redakcji w Wilnie, przy ulicy Biskupiéj (Dworcowéj), w murach po-uniwersyteckich.

СОДЕРЖАНІЕ:

Часть оффиціальная: Мѣстное положеніе о поземельномъ устройствѣ крестьянъ, водворенныхъ на помѣщичьихъ земляхъ, въ губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской.—Циркуляръ г. министра иностранныхъ дѣлъ.

Иностранныя извѣстія: Общее обозрѣніе—Италія.—Франція.—Австрія.—Телеграфныя депеши.

Литерат. отдѣлъ: Смѣсь.—Выдержки изъ газетъ и журналовъ.—Письмо изъ Парижа.—Отвѣты Редакціи.—Виленскій дневникъ.—Объявленія.

TREŚĆ:

Dział urzędowy: Miejscowa ustawa o terrytorjalném urządzeniu włościan osiadłych na obywatelskich ziemiach w gubernjach: Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj, Mińskiéj i części Witebskiéj.—Okolnik p. ministra spraw zagranicznych.

Wiadomości zagraniczne: Pogląd ogólny.—Włochy.—Francja.—Austrja.—Depesze telegraficzne.

Dział literacki: Rozmaitości w odcinku.—Przegląd pism czasowych.—List z Paryża.—Odpowiedz Redakcji.—Dziennik Wileński.—Ogłoszenia.

ЧАСТЬ ОФФИЦІАЛЬНАЯ.

МѢСТНОЕ ПОЛОЖЕНІЕ

О ПОЗЕМЕЛЬНОМЪ УСТРОЙСТВѢ КРЕСТЬЯНЪ, ВОДВОРЕННЫХЪ НА ПОМѢЩИЧЬИХЪ ЗЕМЛЯХЪ, ВЪ ГУБЕРНІЯХЪ:

виленской, гродненской, ковенской, минской и части витебской.

182. Когда, по разверсткѣ рабочихъ дней, приходится крестьянамъ отбывать работы два дня или болѣе сряду, въ такомъ случаѣ помѣщику предоставляется, если мѣсто работы находится отъ селенія далѣе четырехверстнаго разстоянія, удерживать крестьянъ на мѣстѣ работы въ продолженіе всѣхъ, слѣдующихъ съ нихъ, въ теченіе недѣли дней. При такомъ удержаніи крестьянъ на дальней работѣ, означенный въ предъидущей статьѣ вычетъ рабочихъ часовъ дѣлается только одинъ разъ.

Примѣчаніе. Въ глубокую осень и зимою, крестьяне могутъ быть, на основаніи этой статьи, удерживаемы нѣсколько дней на мѣстѣ работы въ томъ только случаѣ, если имѣются для нихъ, въ томъ мѣстѣ, удобныя помѣщенія.

183. Выставленныхъ отъ каждаго двора, работниковъ и работницъ, помѣщикъ или его повѣренный, можетъ, по своему усмотрѣнію, распредѣлять на тѣ работы, какія онъ признаетъ нужными, съ соблюденіемъ правилъ, въ предъидущихъ и нижеслѣдующихъ статьяхъ постановленныхъ.

184. Если заданная работа прервана по причинѣ ненастья, и помѣщикъ, или его повѣренный, отпуститъ вовсе людей съ работы, то рабочій день считается отработаннымъ. Впрочемъ, выставленные на барщину люди могутъ быть обращены съ одной работы на другую.

185. Во время самой работы крестьяне находятся подъ наблюденіемъ назначенныхъ отъ помѣщика лицъ. Но сельскій староста, или, вмѣсто его, кто либо другой изъ благонадежныхъ крестьянъ, по его назначенію, долженъ быть всегда на лицо, для выполненія обязанностей, возложенныхъ Положеніемъ на старостъ по отправленію крестьянами работъ.

ОТДѢЛЕНІЕ ПЯТОЕ.

ОБЪ УЧЕТѢ РАБОТЪ.

186. Для учета отработанныхъ дней и исполненныхъ дневныхъ уроковъ помѣщикъ, или его повѣренный, выдаетъ работникамъ отъ каждаго крестьянскаго двора, въ назначенное по обоюдному соглашенію время, росписки, билеты, контрмарки, бирки, или иные тому подобные знаки.

187. Если крестьянинъ или крестьянка, при безурочной работѣ, самовольно оставитъ оную до окончанія дня, то помѣщикъ, или повѣренный его, не выдаетъ вовсе росписки или значка.

188. Если, при урочной работѣ, крестьянинъ или крестьянка не окончитъ, въ теченіе дня, опредѣленнаго урока, или исполнитъ его худо, то помѣщикъ, или его повѣренный, удерживаетъ квитанцію, и выдаетъ ее не прежде, какъ по окончаніи недодѣланнаго урока, по исправленіи худо исполненнаго, или по отработкѣ на помѣщика лишняго дня, на основаніи ст. 206-й.

189. Для лучшей отчетности, ведутся у помѣщика книги, въ которыхъ записывается какъ нарядъ съ каждаго двора, такъ и отработанные каждымъ дворомъ дни; а у крестьянъ, для той же цѣли, могутъ быть, по обоюдному согласію съ помѣщикомъ, заведены особыя книжки на каждый дворъ.

ОТДѢЛЕНІЕ ШЕСТОЕ.

ОБЪ ОСОБЫХЪ ВИДАХЪ ИЗДѢЛЬНОЙ ПОВИННОСТИ (БАРЩИНЫ).

190. Въ счетъ опредѣленныхъ симъ Положеніемъ рабочихъ дней крестьяне могутъ быть употребляемы для работъ на тѣхъ помѣщичьихъ заводахъ, учрежденныхъ до утвержденія сего Положенія, которые, по роду производства, состоятъ въ ближайшей связи съ сельскимъ хозяйствомъ, какъ то: винокуренныхъ, пивоваренныхъ, свеклосахарныхъ, селитренныхъ, дегтярныхъ, кирпичныхъ, и тому подобныхъ, не принадлежащихъ къ предпріятіямъ чисто промышленнымъ или мануфактурнымъ.

Примѣчаніе. Повинности людей, которые постоянно работаютъ на помѣщичьихъ фабрикахъ, заводахъ и вообще мануфактурахъ, составляющихъ отдѣльное отъ сельскаго хозяйства предпріятіе, изложены въ особыхъ Дополнительныхъ о томъ Правилахъ.

191. При отбываніи работъ на означенныхъ сельско-хозяйственныхъ заводахъ, кромѣ общихъ правилъ, постановленныхъ въ ст. 178-й наблюдается, чтобы на тѣхъ фабричныхъ и заводскихъ работахъ, которыя производятся по ночамъ, шесть часовъ ночной работы зачитывались крестьянину за полный рабочій день, а болѣе продолжительная ночная работа за полтора дня.

192. Крестьяне и крестьянки, занимающіе въ имѣніи помѣщика хозяйственныя должности, исполняютъ, если помѣщикъ того пожелаетъ, настоящія ихъ обязанности, въ продолженіе двухъ лѣтъ со дня утвержденія сего Положенія, по истеченіи же сего времени они подчиняются общимъ, изложеннымъ въ семъ Положеніи правиламъ о крестьянахъ, или по особому добровольному съ помѣщикомъ условію, остаются при должностяхъ.

193. Крестьянскія подводы, послѣ 15-го Марта 1862 года могутъ быть посылаемы, въ счетъ слѣдующихъ съ крестьянъ въ пользу помѣщика рабочихъ дней, только въ предѣлахъ помѣщичьяго имѣнія и принадлежащихъ къ оному угодій, какое бы ни было разстояніе этихъ угодій отъ крестьянскихъ усадьбъ.

Примѣчаніе. До 15 Марта 1862 года крестьянская подводная повинность крестьянами отбывается на основаніяхъ, изложенныхъ въ Правилахъ о порядкѣ приведенія въ дѣйствіе Положеній о крестьянахъ.

194. Сверхъ исчисленныхъ въ предъидущихъ статьяхъ повинностей, крестьяне, въ силу общихъ узаконеній и на основаніи ст. 151-й Общаго о крестьянахъ Положенія, обязаны помѣщику немедленною помощью для огражденія его отъ всякихъ насильственныхъ дѣйствій, равно какъ и при внезапныхъ, общественныхъ несчастіяхъ, для устраненія коихъ требуется единовременное соединеніе большаго количества рабочихъ силъ, какъ то: при пожарахъ, наводненіяхъ, появленіи вредныхъ животныхъ, и проч.

DZIAŁ URZĘDOWY.

USTAWA MIEJSCOWA

O TERRYTORJALNEM URZĄDZENIU WŁOŚCIAN, OSIADŁYCH NA OBYWATELSKICH ZIEMIACH W GUBERNJACH:

WILEŃSKIEJ, GRODZIEŃSKIEJ, KOWIEŃSKIEJ, MIŃSKIEJ I CZĘŚCI WITEBSKIEJ,

182. Kiedy, po rozkładzie dni roboczych, przychodzi włościanom odbywać roboty dwa lub więcéj dni z rzędu, w takim razie obywatel może, jeżeli miejsce roboty odległe jest ode wsi daléj, jak o cztéry wiorsty, zatrzymywać włościan na miejscu robót przez wszystkie dni, wypadające od nich w ciągu tygodnia. Przy takiém zatrzymaniu włościan na dalekich robotach, oznaczone w poprzedzającym artykule wytrącenie roboczych godzin robi się tylko raz jeden.

Uwaga. W późnéj jesieni i zimą, włościanie, na mocy tego artykułu, mogą być zatrzymywani kilka dni na miejscu robót w takim tylko razie, jeżeli się tam znajduje dla nich dogodne pomieszkanie.

183. Wysłanych z każdéj chaty robotników i robotnice, obywatel lub jego umocowany, może wedle swéj uwagi, przeznaczać do robót, jakie uzna za potrzebne, z zachowaniem przepisów, w poprzedzających i następujących artykułach ustanowionych.

184. Jeżeli zadana robota przerwać się musi z powodu słoty, a obywatel lub jego umocowany uwolni zupełnie ludzi od roboty, to dzień roboczy uważa się za odrobiony. Zresztą, wysłani na pańszczyznę ludzie mogą być obróceni od jednéj roboty do drugiéj.

185. Podczas saméj roboty włościanie znajdują się pod dozorem osób, naznaczonych przez obywatela. Lecz wiejski starosta, lub zamiast jego ktokolwiek inny z zaufanych włościan, z jego wyboru, powinien być zawsze obecnym, dla pełnienia obowiązków włożonych na starostów przez Ustawę, co do odbywania robót przez włościan.

DZIAŁ PIĄTY.

O OBLICZENIU ROBOT.

186. Dla obrachunku dni odrobionych i wykonanych dziennie robót wydziałowych, obywatel lub jego umocowany, wydaje robotnikom z każdéj włościańskiéj chaty, w czasie oznaczonym przez dobrowolną umowę, kwity, kartki, kontramarki, birki, lub inne podobne znaki.

187. Jeżeli włościanin lub włościanka, samowolnie rzuci niewydziałową robotę przed końcem dnia, to obywatel lub jego umocowany nie wydaje zupełnie kwitu lub znaczku.

188. Jeżeli przy robocie wydziałowéj, włościanin lub włościanka nie skończy w ciągu dnia naznaczonego wydziału lub źle go wykona, to obywatel lub jego umocowany zatrzymuje kwit i oddaje go nie pierwéj, jak po skończeniu nieodrobionego, po naprawieniu źle zrobionego wydziału, lub po odrobieniu dla dziedzica jednego zwyżkowego dnia, na zasadzie art. 206-go.

189. Dla lepszéj rachunkowości, prowadzą się u dziedzica regestra, w których się zapisuje, tak wysyłanie z każdéj chaty, jako téż i odrobione przez każdą chatę dni; a u włościan mogą być na ten sam cel, za wspólną zgodą z obywatelem, sporządzone osóbne książeczki na każdą chatę.

DZIAŁ SZÓSTY.

O SZCZEGÓLNYCH RODZAJACH POWINNOŚCI ROBOCZEJ (PAŃSZCZYZNY).

190. Na rachunek określonych w téj Ustawie dni roboczych, włościanie mogą być używani do robót w obywatelskich zakładach, urządzonych przed utwierdzeniem niniejszéj Ustawy, które, wedle rodzaju produkcji, znajdują się w najbliższym związku z gospodarstwem wiejskiem, jakoto: w browarach wódczanych, piwnych, cukrowarniach z buraków, saletrowych zakładach, dziegciarniach, cegielniach i tym podobnych nie należących do przedsiębierstw czysto-przemysłowych lub rękodzielniczych.

Uwaga. Powinności ludzi, którzy stale pracują na obywatelskich fabrykach, zakładach i w ogóle w rękodzielniach, stanowiących oddzielne od gospodarstwa wiejskiego przedsięwzięcie, wyłożone są w osóbnych Dodatkowych o tém Prawidłach.

191. Przy robotach w wspomnionych wiejsko-gospodarskich zakładach, oprócz ogólnych przepisów, określonych w art. 178-m, przestrzega się, żeby w robotach fabrycznych i zakładowych, które się odbywają nocą, sześć godzin nocnéj pracy policzały się włościaninowi za całkowity dzień roboczy, a dłuższa nocna praca za półtora dnia.

192. Włościanie i włościanki, spełniający w majątku obywatela gospodarskie obowiązki, wypełniać mają, jeśli to będzie żądaniem obywatela, teraźniejsze swoje obowiązki, w przeciągu dwóch lat od daty utwierdzenia téj Ustawy, po przejściu zaś tego terminu, podlegają oni ogólnym, wyłożonym w téj Ustawie przepisom o włościanach, lub też za osóbną dobrowolną z obywatelem umową, zostają w swych obowiązkach.

193. Włościańskie furmanki, po d. 15-go marca mogą być posyłane, na rachunek przypadających od włościan dla dziedzica dni roboczych, tylko w obrębach obywatelskiego majątku i należących doń użytków, jakakolwiek będzie odległość tych użytków od siedzib włościańskich.

Uwaga. Do 15 go marca 1862 r. włościańska podwodowa powinność, odbywa się przez włościan na zasadach, wyłożonych w Prawidłach o kolei wprowadzenia w wykonanie Ustaw o włościanach.

194. Oprócz wyliczonych, w poprzedzających artykułach, powinności, włościanie na mocy praw, ogólnie obowiązujących, i na zasadzie 151-go art. Ogólnéj Ustawy o włościanach, obowiązani są nieść obywatelowi niezwłoczną pomoc dla osłonienia go od wszelkich gwałtów, jak równie i w nieprzewidzianych ogólnych klęskach, dla odwrócenia których potrzeba jednorazowego użycia połączonych sił roboczych, jakoto: przy pożarach, wylewach wód, okazaniu się szkodliwych zwierząt i t. p.

195. При паводкахъ, угрожающихъ помѣщичьимъ плотинамъ прорывомъ, помѣщикъ также можетъ требовать немедленной помощи отъ крестьянъ, въ опредѣленномъ числѣ, или сгономъ, но съ тѣмъ, чтобы требуемая работа не превышала трехъ дней для каждаго наличнаго работника, и чтобы, по желанію крестьянъ, эти дни зачитывались имъ въ счетъ рабочихъ дней, или чтобы за сіи дни они получали отъ помѣщика плату, по оцѣнкѣ рабочаго дня, на сей предметъ установленной Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ (примѣч. къ ст. 180-й).

Примѣчаніе. Если плотины устроены для образованія пруда, или водопоя, которыми вмѣстѣ съ помѣщикомъ пользуются и крестьяне, то въ случаѣ, упомянутомъ въ настоящей статьѣ, крестьяне обязаны оказывать немедленную помощь, безъ всякаго за то вознагражденія.

ОТДѢЛЕНІЕ СЕДЬМОЕ.

О ПЕРЕХОДѢ СЪ ИЗДѢЛЬНОЙ ПОВИННОСТИ НА ОБРОКЪ.

196. До истеченія двухъ лѣтъ со времени утвержденія сего Положенія, хозяинъ двора, отбывающій издѣльную повинность, можетъ перейти на соотвѣтственный этой повинности оброкъ, не иначе, какъ съ согласія помѣщика. По истеченіи этого двухгодоваго срока, каждый хозяинъ можетъ, не испрашивая согласія владѣльца, перейти съ издѣльной повинности на оброкъ, но во всякомъ случаѣ не иначе, какъ предваривъ о томъ заблаговременно помѣщика, согласно ст. 199-й.

197. Правомъ перехода на оброкъ пользуются только тѣ крестьянскіе дворы, на которыхъ нѣтъ ни казенныхъ, ни помѣщичьихъ недоимокъ.

198. Если въ сельскомъ обществѣ четыре пятыхъ дворовъ перейдутъ на оброкъ, а на издѣльѣ останется только одна пятая часть всѣхъ, въ томъ обществѣ состоящихъ, дворовъ, то помѣщику предоставляется право, буде онъ пожелаетъ, перевести послѣдніе дворы на оброкъ, не спрашивая ихъ на то согласія; но передъ этимъ онъ обязанъ уволить ихъ, на полгода, отъ издѣльной повинности.

199. Крестьяне могутъ переходить съ издѣльной повинности на оброкъ не иначе, какъ въ опредѣленные для того сроки. Сроки сіи установляются Уѣзднымъ Мировымъ Съѣздомъ въ первый годъ по утвержденіи сего Положенія, согласно мѣстнымъ обычаямъ, и примѣняясь къ срокамъ, опредѣленнымъ, на основаніи ст. 141-й, для платежа оброка. Впрочемъ сроки сіи обязательны только для тѣхъ имѣній, въ коихъ, по взаимному соглашенію помѣщика съ крестьянами, не будетъ назначено другихъ сроковъ. О желаніи своемъ перейти на оброкъ крестьяне обязаны заявить помѣщику за годъ впередъ; къ наступленію же времени перехода на оброкъ внести причитающуюся съ нихъ оброчную сумму за полгода впередъ.

Примѣчаніе. Изложенныя въ этой статьѣ условія, относительно предварительнаго заявленія срока и количества взноса оброка, могутъ быть измѣняемы, по обоюдному соглашенію помѣщика съ крестьянами.

200. Крестьянамъ, состоящимъ на смѣшанной повинности, предоставляется: или перейти на чистый оброкъ, въ уставной грамотѣ опредѣленный, немедленно по введеніи ея въ дѣйствіе, или, по взаимному соглашенію съ помѣщикомъ, остаться на смѣшанной повинности. Договоры о размѣрахъ смѣшанной повинности заключаются не болѣе, какъ на три года, и могутъ быть возобновлены по истеченіи этого срока. Такіе договоры свидѣтельствуются, установленнымъ порядкомъ, Мировымъ Посредникомъ.

Примѣчаніе. Въ тѣхъ имѣніяхъ, гдѣ опредѣлены съ крестьянъ сборы хлѣбомъ или льномъ, на основаніи пункта 1-го ст. 126-й и пункта 4-го ст. 150-й, предоставляется крестьянамъ, со времени введенія сего Положенія въ дѣйствіе, замѣнять такіе сборы денежнымъ оброкомъ, по инвентарной оцѣнкѣ.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.

О ПОВИННОСТИ ЗА УСАДЬБЫ.

201. За пользованіе усадьбами, когда онѣ соединены съ полевымъ участкомъ, никакой особой повинности не полагается. Повинность за усадьбу входитъ въ составъ общей со всего крестьянскаго участка повинности, опредѣленной на основаніи ст. 128—137 и 148—155-й.

Примѣчаніе. Относительно повинностей съ крестьянскихъ усадьбъ, причисленныхъ къ четвертому разряду, соблюдаются особыя правила, установленныя въ ст. 112—114-й.

202. Если крестьянинъ выкупитъ одну только усадьбу, то ежегодная повинность, отбываемая имъ за пользованіе участкомъ, къ коему принадлежала сія усадьба, уменьшается на 6% съ уплаченной имъ оцѣночной за усадьбу суммы (ст. 113).

203. Въ губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Ковенской и Минской, крестьянинъ, пользующійся только усадьбою, безъ полеваго надѣла, и усадебный участокъ котораго не былъ показанъ въ инвентарѣ, облагается оброкомъ, равняющимся 6% съ оцѣночной (на основаніи ст. 113) суммы занимаемой имъ усадьбы.

ГЛАВА ПЯТАЯ.

О ОБЕЗПЕЧЕНІИ ИСПРАВНАГО ОТБЫВАНІЯ ПОВИННОСТЕЙ.

ОТДѢЛЕНІЕ ПЕРВОЕ.

ОБЪ ОТВѢТСТВЕННОСТИ ЗА ИСПРАВНОЕ ОТБЫВАНІЕ ПОВИННОСТЕЙ.

204. Каждый хозяинъ отвѣчаетъ порознь за исправное выполненіе тѣхъ, въ пользу помѣщика установленныхъ повинностей, которыя причитаются съ состоящаго въ его пользованіи участка.

ОТДѢЛЕНІЕ ВТОРОЕ.

О МѢРАХЪ ОБЕЗПЕЧЕНІЯ ИСПРАВНАГО ОТБЫВАНІЯ ИЗДѢЛЬНОЙ ПОВИННОСТИ (БАРЩИНЫ).

205. Для предупрежденія неисправности въ отбываніи издѣльной повинности, вмѣняется сельскому начальству въ обязанность строго наблюдать, чтобы, въ случаѣ принятія временно-обязанными крестьянами какихъ либо работъ на сторонѣ, и, вообще, при увольненіи ихъ по паспортамъ, всегда оставалось въ каждомъ дворѣ достаточное число домашнихъ или наемныхъ работниковъ и работницъ, для отбыванія повинностей на помѣщика. Въ случаѣ нарушенія сего правила, Мировой Посредникъ, по жалобѣ помѣщика, принимаетъ, буде можно, мѣры къ своевременному исполненію неотработанной повинности, или налагаетъ на виновныхъ соразмѣрное, по ст. 207-й, вознагражденіе помѣщику.

206. Если работникъ или работница не кончатъ установленнаго урока, или худо выполнятъ работу, то сельскій староста обязанъ, по требованію помѣщика, или его повѣреннаго, заставить неисправнаго крестьянина или крестьянку, въ свои дни, и не въ счетъ слѣдующихъ съ двора въ пользу помѣщика дней, окончить установленный урокъ, или передѣлать негодную работу. Если же дурно исполненная, по нерадѣнію или винѣ крестьянина, работа не можетъ быть передѣлана, то виновные работникъ или работница обязываются отработать на помѣщика лишній день, не въ счетъ слѣдующихъ съ нихъ рабочихъ дней. Крестьяне, неправильно подвергнутые такому взысканію, имѣютъ право приносить жалобу Мировому Посреднику.

207. Оставшіеся въ недоимкѣ за крестьянами рабочіе дни должны быть отработаны, по требованію и указанію помѣщика, или его повѣреннаго, немедленно. Неотработанные въ трехдневный срокъ прогульные дни переводятся въ денежную недоимку, по оцѣнкѣ рабочаго дня, установленной Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ (примѣч. къ ст. 180), или отработываются крестьянами, по обоюдному ихъ съ помѣщикомъ соглашенію.

Примѣчаніе. Изложенное правило о непремѣнной отработкѣ прогульныхъ дней въ трехдневный срокъ не примѣняется къ отработкѣ дней, оставшихся за крестьяниномъ въ недоимкѣ по причинѣ доказанной болѣзни (ст. 173).

208. Въ случаѣ послабленія со стороны сельскаго начальства къ недоимщикамъ, Мировой Посредникъ, по жалобѣ помѣщика, обязанъ немедленно изслѣдовать дѣло на мѣстѣ, и если справедливость жалобы подтвердится, опредѣлить взысканіе, какъ съ виновныхъ крестьянъ, такъ и съ сельскихъ начальниковъ, и, при содѣйствіи мѣстной полиціи, если оно окажется нужнымъ, удовлетворить помѣщика.

209. Ко взысканію денежной недоимки (ст. 207), за прогульные дни примѣняются правила о взысканіи оброчныхъ недоимокъ.

210. Если бъ отъ небрежности крестьянъ, наряжаемыхъ на караулъ, или отправляющихъ какія либо должности при помѣщичьемъ хозяйствѣ, помѣщикъ понесъ убытки, то ему предоставляется искать вознагражденія съ виновныхъ, обращаясь для сего къ Мировому Посреднику; если же окажется, что убытокъ нанесенъ умышленно, то помѣщикъ можетъ искать съ виновнаго судебнымъ порядкомъ.

ОТДѢЛЕНІЕ ТРЕТІЕ.

О МѢРАХЪ ОБЕЗПЕЧЕНІЯ ИСПРАВНАГО ПЛАТЕЖА ОБРОКА.

211. Причитающійся въ пользу помѣщика оброкъ взыскивается съ тою же строгостію, какъ и государственные податные сборы, и преимущественно предъ всѣми другими, слѣдующими съ крестьянъ платежами по какимъ бы то ни было подрядамъ, договорамъ и обязательствамъ съ казною или частными лицами и мѣстами.

212. Оброчная недоимка взыскивается съ наложеніемъ пени, по одной копѣйкѣ въ мѣсяцъ съ каждаго рубля, оставшагося въ недоимкѣ; за тѣмъ, за несвоевременный взносъ оброка, не взыскивается съ крестьянъ, сверхъ означенной пени, никакихъ убытковъ.

213. Для облегченія крестьянамъ платежа оброка, помѣщику предоставляется вступать съ ними въ добровольное соглашеніе объ опредѣленіи задѣльной платы (таксы), по которой недоимщики должны, подъ строгимъ наблюденіемъ сельскаго начальства, отработывать на господской работѣ, по указанію помѣщика, накопленныя ими недоимки. Такого рода соглашеніе заключается на срокъ не свыше трехъ лѣтъ, съ правомъ возобновлять оное по истеченіи этого времени, и свидѣтельствуется Мировымъ Посредникомъ, установленнымъ порядкомъ.

195. Przy powodziach, zagrażających przerwaniem grobel, należących do dziedzica, tenże ma prawo żądać natychmiastowéj pomocy włościan w oznaczonéj liczbie lub też ogólnego wszystkich wyjścia, z tym warunkiem, żeby żądana robota nie przewyższała trzech dni dla każdego z osóbna robotnika, i żeby, gdy tego włościanie żądać będą, te dni zaliczone im były na rachunek dni roboczych, lub też zapłacone przez dziedzica, według ocenienia dnia roboczego, na ten cel ustanowionego przez Urząd Gubernjalny do spraw włościańskich (Uwaga do art. 180.)

Uwaga. Jeżeli groble zbudowane są dla utworzenia stawu lub wodopoju, z którego razem z dziedzicem korzystają i włościanie, to w wypadku określonym w tym artykule, włościanie obowiązani są dawać natychmiastową pomoc, bez żadnego za to wynagrodzenia.

DZIAŁ SIÓDMY.

O PRZEJŚCIU Z ROBOCZEJ POWINNOSCI NA CZYNSZ.

196. Przed upływem dwóch lat, od chwili utwierdzenia téj Ustawy, gospodarz chaty, odbywający powinność roboczą, może przejść na odpowiedni wartości téj roboty czynsz, ale tylko wtenczas, kiedy dziedzic na to się zgodzi. Po upływie zaś tego terminu, każdy gospodarz może, nie pytając o zgodę dziedzica, przejść z robocizny na czynsz, ale w każdym razie nie inaczéj, jak uprzedzając o tém dziedzica zawczasu, zgodnie z art. 199-m.

197. Z prawa przejścia na czynsz korzystają tylko te włościańskie chaty, na których nie ciążą żadne, ani skarbowe, ani względem dziedzica, zaległości.

198. Jeżeli w gromadzie wiejskiéj cztéry piąte części chat przejdą na czynsz, a na powinności roboczéj zostanie tylko jedna piąta część wszystkich chat do téj gromady należących, to dziedzic ma prawo, jeżeli tego zechce, przeprowadzić i ostatnie chaty na czynsz, nie pytając czy się na to zgadzają,— ale przedtém powinien uwolnić ich na pół roku od roboczéj powinności.

199. Włościanie mogą przechodzić z roboczéj powinności na czynsz, nie inaczéj, jak w oznaczonych na to terminach. Termina te stanowi Powiatowy Zjazdowy Urząd, w pierwszym roku po utwierdzeniu téj Ustawy, zgodnie z miejscowemi zwyczajami, i stosując się do terminów oznaczonych na zasadzie art. 141-go dla opłaty czynszu. Zresztą termina te obowiązują tylko w tych majątkach, w których nie naznaczone będą inne termina, według zobopólnéj umowy dziedzica z włościanami. Chęć przejścia na czynsz włościanie obowiązani są objawić dziedzicowi rokiem wprzódy; w chwili zaś przejścia na czynsz, powinni wnieść przypadającą od nich summę czynszową, za pół roku z góry.

Uwaga. Wyłożone w tym artykule warunki, ściągające się do wczesnego oznaczenia terminu i ratówek czynszu, mogą być zmieniane według obustronnéj umowy dziedzica i włościan.

200. Włościanie, znajdujący się na mieszanéj powinności, mogą przejść albo na czysty czynsz, oznaczony w liście nadawczym, zaraz po wprowadzeniu jego w wykonanie, lub też według wzajemnéj ugody z dziedzicem, zostać się nadal na mieszanéj powinności. Umowy o proporcją takiéj połączonéj powinności zawierają się nie dłużéj, jak na trzy lata i mogą być ponawiane po upływie tego terminu. Takie umowy zaświadczają się koleją przepisaną przez Pośrednika Pojednawczego.

Uwaga. W tych majątkach, gdzie naznaczone są z włościan daniny zbożem, lnem, na zasadzie punktu 1-go art. 126 go i punktu 4-go art. 150-go, dozwala się włościanom, od daty wprowadzenia w wykonanie téj Ustawy, zamieniać te daniny na czynsz pieniężny, według inwentarzowego ocenienia.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O POWINNOŚCIACH ZA SIEDZIBY.

201. Za użytkowanie z siedzib, kiedy one połączone są z ucząstkiem rolnym, żadnéj osóbnéj powinności nie naznacza się. Powinność za siedzibę wchodzi do składu ogólnéj z całego włościańskiego ucząstku powinności, naznaczonéj na zasadzie art. 128 — 137 i 148 — 155-go.

Uwaga. Co się tycze powinności z siedzib włościańskich, należących do klassy czwartéj, zachowują się szczególne prawidła, postanowione w art. 112—114-m.

202. Jeżeli włościanin wykupi samą tylko siedzibę, to roczna powinność, odbywana przez niego za użytkowanie z ucząstku, do którego należała ta siedziba, zmniejsza się o 6% procentów od wypłaconéj przez niego summy szacunkowéj za siedzibę (art. 113).

203. W gubernjach: Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj i Mińskiéj, włościanin korzystający z saméj tylko siedziby, bez rolnego wydziału, i którego ucząstek siedzibny nie był wyszczególniony w inwentarzu, opłaca czynsz równający się sześciu procentom od summy szacunkowéj, na jaką oceniona jest jego siedziba (na mocy art. 113-go).

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O UBEZPIECZENIU AKURATNEGO ODBYWANIA POWINNOŚCI.

DZIAŁ PIERWSZY.

O ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA AKURATNE ODBYWANIE POWINNOŚCI.

204. Każdy gospodarz odpowiada z osóbna za akuratne wypełnienie na korzyść dziedzica postanowionych powinności, które przywiązane są do będącego w użytkowaniu jego ucząstku.

DZIAŁ DRUGI.

O ŚRODKACH UBEZPIECZENIA AKURATNEGO ODBYWANIA ROBOCZEJ POWINNOŚCI (PAŃSZCZYZNY).

205. Dla uprzedzenia nieakuratności w odbywaniu roboczéj powinności, wkłada się na zwierzchność wiejską obowiązek najściślejszego przestrzegania, żeby w przypadku przyjęcia przez włościan czasowo obowiązkowych jakichkolwiek robot na stronie i w ogóle przy wydawaniu im pasportów, zawsze zostawała się w każdéj chacie dostateczna liczba domowych albo najemnych robotników i robotnic, dla odbywania powinności dla dziedzica. W przypadku naruszenia tego prawidła, Pośrednik Pojednawczy, na skargę dziedzica, użyje wszelkich możliwych środków, dla odbycia we właściwym czasie zaległéj powinności, lub naznacza od winnych zgodne z art. 207-m wynagrodzenie dla dziedzica.

206. Jeżeli robotnik albo robotnica nie skończy naznaczonéj wydziałowéj roboty (urока) albo źle ją wykona, to wiejski starostą obowiązany jest na zażądanie dziedzica lub jego pełnomocnika, zmusić nieakuratnego włościanina lub włościankę w swoje dni, a bynajmniéj nie na rachunek przypadających z chaty, na korzyść obywatela dni, skończyć naznaczoną wydziałową, albo przerobić źle wykonaną robotę. Jeżeli zaś źle wykonana robota, przez niedbalstwo lub z winy włościanina, nie może być już przerobiona, to winny robotnik albo robotnica, obowiązani są odrobić dla dziedzica dzień nadto, nie licząc go na rachunek należnych od nich dni roboczych. Włościanie, niesprawiedliwie pociągnięci do takiéj kary, mogą się skarżyć przed Pośrednikiem Pojednawczym.

207. Zaległe na włościanach dni robocze powinny być odbyte, według żądania i przeznaczenia dziedzica lub jego pełnomocnika, niezwłócznie. Nieodrobione w trzech dniach opuszczone dni, zaliczają się do pieniężnéj zaległości, według ceny roboczego dnia, ustanowionéj przez Urząd Gubernjalny do spraw włościańskich (uwaga do art. 180) albo też odrabiają się przez włościan za zobopólną zgodą z dziedzicem.

Uwaga. Tylko co wyłożone prawidło o koniecznem odrobieniu opuszczonych dni w trzy-dniowym terminie, nie ściąga się do odbycia dni, zaległych na włościaninie z powodu prawdziwéj choroby (art. 173).

208. Na wypadek folgowania zwierzchności wiejskiéj dla zaległych włościan, Pośrednik Pojednawczy, na skargę dziedzica, powinien natychmiast zrobić śledztwo na miejscu, i jeśli skarga okaże się sprawiedliwą, naznaczyć sztrof tak z winnych włościan jak i z zwierzchników wiejskich, i z pomocą miejscowéj policji, jeśli tego będzie potrzeba, zaspokoić dziedzica.

209. Dla ściągnienia zaległości pieniężnéj (art. 207) za opuszczone dni, stosują się prawidła dla ściągania czynszowych zaległości.

210. Jeżeliby, skutkiem niepilności włościan postawionych na warcie, lub też pełniących jakiekolwiek obowiązki przy gospodarstwie dwornem, właściciel majątku poniósł jakiekolwiek straty, to ma prawo poszukiwać wynagrodzenia na winnych, zwracając się w tym celu do Pośrednika Pojednawczego; jeżeli się zaś pokaże, że szkody zrządzone były naumyślnie, to dziedzic ma prawo poszukiwać na winnym drogą sądową.

DZIAŁ TRZECI.

O ŚRODKACH ZABEZPIECZAJĄCYCH AKURATNOŚĆ OPŁATY CZYNSZU.

211. Czynsz, przypadający na korzyść dziedzica, ściąga się z włościan z taką samą ścisłością jak i skarbowe podatki i przed wszystkiemi innemi należnemi od włościan opłatami, z rzeczy jakichkolwiek bądź podradów, umów i zobowiązań ze skarbem, albo z prywatnemi osobami i korporacjami.

212. Czynszowa zaległość ściąga się z nałożeniem sztrofu po jednéj kopiejce na miesiąc od każdego rubla zaległości; ztąd, za nieakuratne wniesienie czynszu, oprócz wyżéj oznaczonego sztrofu, żadnych już strat na włościanach poszukiwać nie można.

213. Dla ułatwienia włościanom opłaty czynszu, dziedzic ma prawo robić z niemi dobrowolną umowę dla oznaczenia taksy na robociznę, według któréj to taksy, zalegający włościanie obowiązani są pod najściślejszym dozorem zwierzchności wiejskiéj odbywać robotą, wskazaną im przez dziedzica, wszystkie zaległości. Takiego rodzaju umowa zawiera się na termin niedłuższy jak trzyletni, którą po upływie tego czasu można wznawiać, za poświadczeniem Pośrednika Pojednawczego, według przepisanego porządku.

214. Если добровольнаго соглашенія по сему предмету не послѣдуетъ, или если крестьяне будутъ уклоняться отъ работъ на покрытіе недоимокъ по условленной таксѣ, то взысканіе сихъ недоимокъ производится порядкомъ, въ слѣдующихъ статьяхъ указаннымъ.

215. По требованію помѣщика о взысканіи съ неисправнаго домохозяина денежной недоимки съ пенею, установленною статьею 212-ю, сельское начальство обязано произвести взысканіе; для сего оно можетъ:

1) обратить на пополненіе недоимки доходъ съ принадлежащаго недоимщику въ собственность недвижимаго имущества;

2) отдать самого недоимщика, или кого либо изъ членовъ его семейства, въ заработки односельному крестьянину или помѣщику; но на работу къ помѣщику крестьяне не могутъ быть поставляемы противъ ихъ воли и безъ согласія помѣщика;

3) отдать недоимщика, или кого либ онзъ членовъ его семейства, въ заработки на сторону, въ томъ же уѣздѣ, или сосѣдственномъ, до пополненія недоимки, если чрезъ это домъ не лишится единственнаго работника; отдавать же въ заработки въ другія, неотдаленныя губерніи дозволяется только по приговору сельскаго схода, утвержденному Мировымъ Посредникомъ, и при томъ только такихъ неисправныхъ плательщиковъ, кои не платятъ повинностей по упорству, нерадѣнію, или распутству.

4) опредѣлить къ недоимщику опекуна, безъ разрѣшенія котораго не дозволять неисправному хозяину отчуждать что либо изъ его имущества или доходовъ до пополненія недоимки; или вмѣсто неисправнаго хозяина назначить другаго, не выселяя несостоятельнаго хозяина и его семьи изъ ихъ усадьбы;

5) подвергнуть описи и продажѣ принадлежащее недоимщику лично недвижимое имущество, за исключеніемъ лишь выкупленной крестьяниномъ усадьбы, которая, въ теченіе первыхъ девяти лѣтъ съ утвержденія сего Положенія, продажѣ, на пополненіе недоимки, не подлежитъ;

6) распорядиться о продажѣ той части движимаго имущества и строеній недоимщика, которая не составляетъ крайней необходимости въ его хозяйствѣ.

Примѣчаніе 1-е. Сельскому начальству предоставляется выбрать одну или нѣсколько изъ указанныхъ мѣръ взысканія; но къ мѣрамъ, означеннымъ въ пунктахъ 5 и 6-мъ, сельское начальство можетъ обращаться только въ крайнихъ случаяхъ, когда всѣ другія мѣры взысканія окажутся недостаточными для пополненія недоимки.

Примѣчаніе 2-е. Указанная въ пунктѣ 6-мъ сей статьи продажа движимаго имущества и строеній недоимщика производится по предъявленію сельскаго начальства въ волостномъ правленіи; указанная же въ 5-мъ пунктѣ продажа недвижимаго имущества производится съ публичныхъ торговъ, также въ волостномъ правленіи, примѣняясь къ правиламъ, изложеннымъ въ пунктахъ 1, 2, 3, 4, 7 и 8-мъ слѣдующей статьи.

216. Если всѣ въ ст. 215-й исчисленныя мѣры взысканія окажутся недостаточными, а недоимка возрастетъ до годоваго оклада оброка, то помѣщикъ, съ разрѣшенія Мироваго Посредника, можетъ требовать (какъ въ теченіе первыхъ девяти лѣтъ со времени утвержденія сего Положенія, такъ и по истеченіи того срока), чтобы предоставленное неисправному плательщику право постояннаго пользованія участкомъ, совокупно съ принадлежащею къ сему участку усадьбою, передано было другому лицу земледѣльческаго сословія, съ публичныхъ торговъ, на нижеизложенныхъ основаніяхъ, и слѣдующимъ порядкомъ:

1) въ теченіе одного мѣсяца должна быть произведена опись усадебнымъ землямъ и угодьямъ, участокъ составляющимъ, съ поясненіемъ, сколько повинностей съ него опредѣлено Положеніемъ въ пользу помѣщика; при этомъ производится и отдѣльная оцѣнка строеній, на участкѣ находящихся;

2) для производства торговъ назначаются Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ, по ближайшемъ соображеніи съ мѣстными обстоятельствами, постоянные сроки, одинъ или два въ году для каждой волости;

3) передъ наступленіемъ каждаго таковаго срока, всѣ отобранные передъ тѣмъ у недоимщиковъ крестьянскіе участки, а равно и всѣ таковые же участки, пробывшіе на основаніи пунктовъ 10, 11 и 12-го сей статьи, въ трехлѣтнемъ распоряженіи помѣщика, назначаются своевременно къ отдачѣ въ потомственное пользованіе съ публичнаго торга;

4) о назначенныхъ къ таковой отдачѣ крестьянскихъ участкахъ, по каждой волости, должно быть отъ волостнаго старшины объявлено въ мѣстномъ и въ сосѣднихъ волостныхъ и сельскихъ управленіяхъ, не позже, какъ за мѣсяцъ до дня торга;

5) торги производятся въ мѣстномъ волостномъ правленіи; участвовать же въ нихъ могутъ всѣ лица земледѣльческаго сословія, кромѣ евреевъ.

6) торги начинаются отъ опредѣленной по описи цѣны за строенія;

7) пока торги не состоялись, недоимщикъ можетъ, уплатою лежащаго на его участкѣ долга, удержать за собою принадлежавшее ему право пользованія;

8) изъ вырученной, при таковой продажѣ, суммы волостное правленіе уплачиваетъ слѣдующую помѣщику недоимку, остатокъ же возвращаетъ недоимщику;

9) крестьянинъ, пріобрѣвшій право постояннаго пользованія участкомъ съ усадьбою, получаетъ всѣ права и принимаетъ на себя всѣ обязанности прежняго хозяина, отправляя, наравнѣ съ прочими членами общества, всѣ казенныя и общественныя повинности, а также повинности, слѣдующія помѣщику съ пріобрѣтеннаго участка, на основаніи уставной грамоты;

10) если бы, по какой либо причинѣ, продажа не состоялась, то участокъ и усадьба поступаютъ, съ особаго разрѣшенія Мироваго Посредника, во временное распоряженіе помѣщика, который, вмѣстѣ съ симъ, обязывается уплатить лишающемуся правъ пользованія крестьянину слѣдующую ему за усадебныя строенія и при составленіи описи опредѣленную сумму, за вычетомъ изъ оной числящейся на домохозяинѣ недоимки;

11) помѣщикъ, во временное распоряженіе котораго поступитъ подобный участокъ съ усадьбою, пользуется имъ, по своему усмотрѣнію, три года;

12) передъ истеченіемъ каждыхъ трехъ лѣтъ, помѣщикъ обязанъ увѣдомлять заблаговременно мѣстное волостное правленіе, для назначенія и производства въ ономъ, установленнымъ выше порядкомъ, публичныхъ торговъ на право постояннаго пользованія этимъ участкомъ. Если, на таковыхъ торгахъ, упразднившійся крестьянскій участокъ будетъ кѣмъ либо пріобрѣтенъ въ потомственное пользованіе, то новый пріобрѣтатель получаетъ, вмѣстѣ съ участкомъ, и всѣ находящіяся на ономъ строенія; помѣщику же онъ уплачиваетъ стоимость ихъ по оцѣнкѣ, но не свыше той суммы, какая за оныя заплачена прежнему хозяину участка самимъ помѣщикомъ. Сумма, вырученная за проданное съ публичнаго торга право потомственнаго пользованія участкомъ, состоявшимъ во временномъ распоряженіи помѣщика, обращается сперва на уплату старой недоимки, лежавшей на томъ участкѣ; остатокъ же поступаетъ въ мірской капиталъ сельскаго общества.

Примѣчаніе. По истеченіи первыхъ девяти лѣтъ со дня утвержденія сего Положенія, участки, отбираемые у крестьянъ за недоимки, могутъ, съ разрѣшенія Губернскаго Присутствія, быть присоединяемы къ землямъ фольварковымъ, послѣ трехлѣтняго временнаго распоряженія ими помѣщика, если на вторичныхъ торгахъ они не будутъ пріобрѣтены кѣмъ либо изъ крестьянъ съ торговъ въ потомственное пользованіе, и при томъ, если таковое присоединеніе не нарушаетъ правила о неприкосновенномъ размѣрѣ крестьянскаго надѣла, изложеннаго въ ст. 9 и 94-й.

217. Всѣ вышеозначенныя правила, съ утвержденія Мироваго Посредника, примѣняются и къ издѣльнымъ крестьянамъ, если употребленныя сельскимъ начальствомъ мѣры понужденія къ исправному выполненію повинностей окажутся недѣйствительными, или же сельское начальство будетъ явно уклоняться отъ принятія подобныхъ мѣръ.

ГЛАВА ШЕСТАЯ.

О ПОВѢРКѢ ОПРЕДѢЛЯЕМЫХЪ ПОВИННОСТЕЙ.

218. Независимо отъ опредѣленія въ уставной грамотѣ размѣра денежной и издѣльной повинностей, слѣдующихъ въ пользу помѣщика съ каждаго крестьянскаго участка, размѣръ сихъ повинностей подлежитъ за тѣмъ еще окончательной повѣркѣ, которая должна быть произведена мѣстною въ каждомъ уѣздѣ Повѣрочною Коммисіею.

Примѣчаніе. Ближайшія предположенія о составѣ Повѣрочныхъ Коммисій и о порядкѣ ихъ дѣйствій предоставляются предварительному обсужденію Виленскаго, Гродненскаго и Ковенскаго Генералъ-Губернатора и Начальниковъ губерній Минской и Витебской. Соображенія сіи должны поступать на утвержденіе, установленнымъ порядкомъ, черезъ Министра Внутреннихъ Дѣлъ.

219. Повѣрочныя Коммисіи приступаютъ въ каждомъ имѣніи къ означенной въ ст. 218-й повѣркѣ, не прежде, какъ по утвержденіи и введеніи въ ономъ въ дѣйствіе, общимъ порядкомъ, уставной грамоты. Онѣ должны окончить повѣрочныя свои работы не позже, какъ въ теченіе того же самаго шестилѣтняго срока, который предназначенъ статьею 38-ю для предъявленія требованія о разграниченіи земель и угодій въ каждомъ имѣніи.

220. Въ теченіе означеннаго въ предъидущей статьѣ срока Повѣрочныя Коммисіи обязаны, въ особомъ по каждому имѣнію повѣрочномъ актѣ, опредѣлить размѣръ оброка и барщины, слѣдующихъ помѣщику съ каждаго участка; при этомъ, онѣ должны принимать въ соображеніе пространство и качество земель, производительность почвы и выгоды мѣстоположенія. Но имъ, ни въ какомъ случаѣ, не дозволяется возвышать ни отбываемыя нынѣ крестьянами повинности, денежныя или барщинскія, ни опредѣленный настоящимъ Положеніемъ на десятину размѣръ, какъ денежной, такъ и натуральной повинности. Повѣрочные акты, составленные Повѣрочными Коммисіями, приводятся въ дѣйствіе, не прежде, какъ по утвержденіи ихъ высшимъ Начальствомъ.

Примѣчаніе. Повѣрочныя Коммисіи, въ дѣйствіяхъ своихъ, не стѣсняются постановленіями Губернскихъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствій о возвышеніи, въ нѣкоторыхъ имѣніяхъ, повинностей на основаніи ст. 130 и 135-й.

214. Jeżeli w takim wypadku nie nastąpi dobrowolna ugoda, lub jeżeli włościanie będą uchylać się od robot, dla odbycia zaległości według umówionéj taksy, to ściąganie tych zaległości uskutecznia się porządkiem wskazanym w następujących artykułach.

215. Na dopomnienie się dziedzica, o ściągnienie z nieakuratnego gospodarza pieniężnéj zaległości, wraz ze sztrofem postanowionym w art. 212-ym, zwierzchność wiejska obowiązana jest natychmiast zająć się ściąganiem; i w tym celu ona może:

1) obrócić na wyręczenie zaległości dochód z należącego do zalegającego włościanina, własnego jego nieruchomego majątku;

2) oddać zalegającego albo kogokolwiek z członków jego familji na zarobki do innego włościanina, w téj saméj wsi, albo też do dziedzica; ale na robotę do dworu włościanie nie mogą być naznaczani z musu i bez zgodzenia się na to dziedzica;

3) może oddać zalegającego, albo kogo z jego familji za najem na stronę, w tym samym lub sąsiednim powiecie, póki się nie wyręczy zaległości, jeżeli przez to chaty nie pozbawi się jedynego robotnika, oddawać zaś na najem do innych nie zbyt odległych gubernij, dozwala się tylko za wyrokiem wiejskiéj schadzki, utwierdzonym przez Pośrednika Pojednawczego, i to takich tylko nieakuratnych włościan, ktorzy nie płacą czynszu, przez upór, lenistwo lub rozpustę;

4) naznaczyć dla zalegającego opiekuna, bez zezwolenia którego nieakuratny gospodarz nie może wyprzedawać cokolwiekbądź ze swego majątku ani używać na co innego dochodów, póki nie popełni zaległości; lub też na miejsce nieakuratnego gospodarza naznaczyć innego, nie rugując przecież zaległego gospodarza i jego familji z jego siedziby;

5) sporządzić inwentarz i przedać należący osobiście do zalegającego nieruchomy majątek, z wyjątkiem tylko kupionéj przez włościanina siedziby, która przed upływem piérwszych dziewięciu lat, od daty utwierdzenia téj Ustawy, przedawaną za zaległości być nie może;

6) zająć się przedażą téj części ruchomego majątku i budowli zalegającego, które nie są niezbędnemi w gospodarstwie.

Uwaga 1-sza. Do zwierzchności wiejskiéj należy wybrać jeden lub kilka ze wskazanych tu środków dla ściągnienia zaległości, ale do środków wyliczonych w punktach 5-tym i 6-tym, zwierzchość wiejska może uciekać się tylko w ostateczności, kiedy inne środki dla popełnienia zaległości okażą się bezskutecznemi.

Uwaga 2-ga. Wskazana w punkcie 6-tym przedaż ruchomego majątku i budowli zalegającego uskutecznia się, na przedstawienie zwierzchności wiejskiéj, w zarządzie gminowym; wskazana zaś w 5-tym punkcie przedaż nieruchomego majątku, odbywa się także w zarządzie gminowym, przez publiczną licytaciję, według prawideł wskazanych w punktach 1, 2, 3, 4, 7 i 8-mym następnego artyknłu.

216. Jeżeli wszystkie środki, oznaczone w art. 215-tym, okażą się niewystarczającemi, a zaległość urośnie do wysokości rocznego czynszu, to dziedzic może żądać, z rozwiązania Pośrednika Pojednawczego, (tak w ciągu pierwszych lat dziewięciu, od czasu utwierdzenia téj Ustawy, jak i po upływie tego terminu) żeby nadane nieakuratnemu włościaninowi prawo stałego użytkowania z ucząstku, łącznie z siedzibą do tego ucząstku należącą, przekazać z publicznéj licytacji innéj osobie stanu rolniczego, na zasadach niżéj wyłożonych i następnym porządkiem:

1) w ciągu jednego miesiąca powinien być sporządzony inwentarz siedzibnych gruntów i użytków, stanowiących ucząstek, z wymienieniem, ile zeń należy powinności według Ustawy, na korzyść dziedzica; przytém szacują się oddzielnie budowle na ucząstku znajdujące się;

2) dla odbywania licytacji, naznaczają się przez Gubernjalny Urząd do spraw włościańskich, z zastosowaniem się do miejscowych okoliczności, stałe termina, jeden lub dwa w roku dla każdéj gminy;

3) przed nastaniem każdego takiego terminu, wszystkie odebrane przedtém u zalegających włościańskie ucząstki jak również i inne podobne ucząstki, które były w trzy-letniém użytkowaniu dziedzica, na zasadzie 10, 11 i 12-go punktu tego artykułu, naznaczają się w właściwym czasie, dla oddania w dziedziczne użytkowanie, przez publiczną licytację;

4) o przeznaczonych do takiéj przedaży włościańskich ucząstkach, w każdéj gminie, starosta gminowy powinien ogłosić w miejscowym i w sąsiednich gminowych i wiejskich zarządach, nie późniéj jak na miesiąc przed terminem licytacji;

5) licytacje odbywają się w miejscowym zarządzie gminowym; uczęstniczyć w nich mogą wszystkie osoby, do stanu rolniczego należące, oprócz żydów;

6) licytacja zaczyna się od oznaczonéj w inwentarzu ceny za budowle;

7) póki zalicytowanie nie nastąpi, zalegający ma prawo, przez opłatę zaległości ciążącéj na jego ucząstku, zatrzymać przy sobie służące mu prawo użytkowania.

8) wyręczoną przez licytację summę, zarząd gminowy używa sam na opłacenie ciążących względem dziedzica zaległości, resztę zaś zwraca zalegającemu.

9) włościanin, który nabył prawo stałego użytkowania z ucząstku, łącznie z siedzibą, otrzymuje wszystkie prawa i przyjmuje na siebie wszystkie obowiązki dawniejszego gospodarza, odbywając równo z innemi członkami gromady wszystkie powinności skarbowe i gromadzkie, oraz wszystkie powinności na korzyść dziedzica, na mocy listu nadawczego z nabytego ucząstku przypadające.

10) jeżeliby, dla jakichkolwiek przyczyn, licytacja nie przyszła do skutku, to ucząstek i siedziba przechodzi za decyzją Pośrednika Pojednawczego, w czasowe władanie dziedzica, który wówczas obowiązany jest opłacić pozbawionemu praw używalności włościaninowi należną jemu za budowle siedzibne i przy sporządzeniu inwentarza ustanowioną summę szacunkową, wytrącając z niéj zaległości liczące się na gospodarzu chaty;

11) dziedzic, w którego czasowe władanie przechodzi taki ucząstek z siedzibą, korzysta z niego dowolnie przez lat trzy;

12) przed upływem każdego trzy-lecia, dziedzic winien zawczasu uwiadamiać miejscowy zarząd gminowy, dla naznaczenia i odbycia w nim publicznéj licytacji według wskazanego wyżéj porządku, dla nabycia prawa do ciągłéj używalności tego ucząstku. Jeżeli, na takiéj licytacji, opróżniony włościański ucząstek będzie nabyty przez kogokolwiek, na dziedziczne użytkowanie, to nowy nabywca otrzymuje razem z ucząstkiem i wszystkie znajdujące się na nim budowle, za które powinien zapłacić dziedzicowi wartość ich wedle szacunku, ale nie wyższą od téj summy, jaką dziedzic zapłacił za nie uprzedniemu gospodarzowi tego ucząstku. Summa, wyręczona za przedane z licytacji prawo do dziedzicznego użytkowania z ucząstku, będącego w czasowém władaniu obywatela, obraca się najprzód na opłatę dawnéj zaległości, ciążącéj na tym ucząstku, reszta zaś wpływa do kapitału wspólnego wiejskiéj gromady.

Uwaga. Po upływie pierwszych dziewięciu lat od daty utwierdzenia téj Ustawy, ucząstki odebrane od włościan za zaległości, z rozwiązania Urządu Gubernjalnego mogą być przyłączone do gruntów folwarcznych, po upływie trzy-letniego czasowego władania niemi dziedzica, jeżeli na powtórnéj licytacji nie nabędzie ich ktokolwiek z włościan na dziedziczne użytkowanie, i obok tego jeżeli przez takie przyłączenie nie naruszają się prawidła o nietykalności obszaru włościańskiego wydziału, wyłożone w art. 9 i 94-m.

217. Wszystkie wyżéj wyłożone prawidła, za potwierdzeniem Pośrednika Pojednawczego, stosują się i do pańszczyznowych włościan, jeżeli użyte przez zwierzchność wiejską środki przymusowe, do akuratnego wypełnienia powinności, okażą się bezskutecznemi, lub jeżeli zwierzchność wiejska będzie się jawnie uchylała od użycia podobnych środków.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

O SPRAWDZANIU USTANOWIONYCH POWINNOŚCI.

218. Niezależnie od oznaczonéj w liście nadawczym wysokości pieniężnéj i roboczéj powinności, wypadającéj na korzyść dziedzica z każdego włościańskiego ucząstku, wysokość tych powinności powinna być jeszcze ostatecznie sprawdzona przez miejscową w każdym powiecie Kommissję Weryfikacyjną.

Uwaga. Bliższe szczegóły o składzie Weryfikacyjnych Kommissij i porządku ich działań zostawiają się do przedwstępnéj opinji Wileńskiego, Kowieńskiego i Grodzieńskiego Jenerał-Gubernatora, i Naczelników gubernij Mińskiéj i Witebskiéj.— Opinje te przedstawiają się do zatwierdzenia, koleją przepisaną, ministrowi spraw wewnętrznych.

219. Kommissje Weryfikacyjne przystępują w każdym majątku, według art. 218-go, do sprawdzenia nie pierwiéj jak po zatwierdzeniu i wprowadzeniu w nim w wykonanie listu nadawczego. One powinny ukończyć swoją czynność sprawdzającą nie późniéj jak w tym samym sześcioletnim terminie, który jest naznaczony w art. 38-mym, dla objawienia żądania o rozgraniczenie gruntów i innych użytków w każdym majątku.

220. W ciągu oznaczonego w poprzedzającym artykule terminu, Kommissje Weryfikacyjne obowiązane są w osóbnym dla każdego majątku akcie sprawdzenia, oznaczyć wysokość czynszu i ilość pańszczyzny, należnych dziedzicowi z każdego ucząstku; przy czém powinny zwracać uwagę na obszar i dobroć gruntu, urodzajność ziemi i inne dogodności miejscowe. Ale w żadnym przypadku nie dozwala się im powiększać odbywanych obecnie przez włościan powinności pańszczyznowych lub pieniężnych, ani też oznaczonéj niniejszą Ustawą powinności z dziesięciny, tak pieniężnéj, jak i naturalnéj. Akty sprawdzenia, sporządzone przez Kommissje, wprowadzają się w wykonanie tylko po utwierdzeniu ich przez władzę wyższą.

Uwaga. Weryfikacyjne Kommissje w działaniach swych nie ściśniają się postanowieniami Gubernjalnych Urzędów do spraw włościańskich, odnośnie podwyższenia w niektórych majątkach powinności, na zasadzie art. 130 i 135-go.

221. Если, послѣ утвержденія уставной грамоты и до прибытія Повѣрочной Коммисіи, крестьяне откажутся отъ дальнѣйшаго регулированія и повѣрки повинностей, и вмѣсто того, по обоюдному соглашенію между помѣщикомъ и крестьянами, состоится окончательное опредѣленіе повинностей, слѣдующихъ за постоянное пользованіе отведенною крестьянамъ землею, то такое опредѣленіе предъявляется Коммисіи, которая, удостовѣрясь въ дѣйствительности состоявшагося соглашенія, утверждаетъ оное и вводитъ въ дѣйствіе, взамѣнъ повѣрочнаго акта, требуемаго предъидущею статьею.

Подписалъ: Предсѣдательствующій Государственнаго Совѣта Графъ Д. Блудовъ.

Приложеніе къ ст. 2-й Мѣстнаго Положенія для губерній Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

Быть по сему.

Въ Санктпетербургѣ.
19 Февраля 1861 года.

ПЕРЕЧЕНЬ ПРЕДМЕТОВЪ, ВХОДЯЩИХЪ ВЪ УСТАВНУЮ ГРАМОТУ И ВЪ ПРИЛОЖЕНІЯ КЪ ОНОЙ, ВЪ ГУБЕРНІЯХЪ: ВИЛЕНСКОЙ, ГРОДНЕНСКОЙ, КОВЕНСКОЙ И МИНСКОЙ И ВЪ УѢЗДАХЪ: ДИНАБУРГСКОМЪ, ДРИЗЕНСКОМЪ, ЛЮЦИНСКОМЪ И РѢЖИЦКОМЪ ВИТЕБСКОЙ ГУБЕРНІИ.

1. Означеніе губерніи и уѣзда, названіе имѣнія, чинъ или званіе, имя и фамилія владѣльца.

2. Исчисленіе селеній, деревень, застѣнковъ и односелій, изъ коихъ состоитъ имѣніе или сельское общество, для котораго составлена уставная грамота. Если имѣніе состоитъ изъ нѣсколькихъ сельскихъ обществъ, то слѣдуетъ объяснить составъ каждаго.

3. Сколько въ селеніи или въ каждомъ изъ селеній по 10-й народной переписи душъ:
крестьянъ;
дворовыхъ.
И сколько, сверхъ того, проживаетъ въ немъ записанныхъ за тѣмъ же помѣщикомъ въ другой губерніи, или уѣздѣ, или имѣніи, душъ:
крестьянъ;
дворовыхъ.

4. Сколько въ каждомъ сельскомъ обществѣ и селеніи, деревнѣ, застѣнкѣ, состоитъ:
дворовъ крестьянъ-хозяевъ;
дворовъ огородниковъ;
батраковъ.

5. Номеръ и размѣръ (десятинами) каждаго изъ крестьянскихъ участковъ, состоящихъ въ пользованіи какъ крестьянъ-хозяевъ, такъ и огородниковъ, съ показаніемъ, по возможности, отдѣльно, другъ отъ друга, земли: усадебной, полевой и сѣнокосной, и съ наименованіемъ хозяина каждаго участка.

Примѣчаніе. При всякомъ опредѣленіи, въ уставной грамотѣ, количества земли, должно быть объяснено, на чемъ основано это опредѣленіе: на согласномъ ли показаніи помѣщика и крестьянъ, на свидѣтельствѣ ли одного помѣщика, на точномъ ли геометрическомъ измѣреніи, или на приблизительномъ домашнемъ измѣреніи,—и въ послѣднемъ случаѣ, какой для этого былъ употребленъ способъ.

6. Списокъ батраковъ въ каждомъ сельскомъ обществѣ.

Примѣчаніе. Предметы, обозначенные въ пунктахъ 5 и 6-мъ, могутъ быть изложены въ особомъ къ уставной грамотѣ приложеніи.

7. Величина выгона, состоящаго въ общемъ пользованіи крестьянъ и помѣщика или въ пользованіи однихъ крестьянъ, въ каждомъ селеніи, деревнѣ или застѣнкѣ.

8. О пастбищахъ (сверхъ усадебныхъ выпусковъ или выгоновъ), состоящихъ въ пользованіи крестьянъ, но не обложенныхъ особою повинностію (ст. 136-я Мѣстн. Полож. для губер. Вилен., Гродн., Ковен., Минск. и части Витеб.), и о пространствѣ, занимаемомъ неудобными мѣстами.

9. Къ какому разряду, на случай выкупа, причислены крестьянскія усадьбы въ каждомъ селеніи и какая за оныя опредѣлена выкупная сумма.

Примѣчаніе. Въ мѣстечкахъ, отнесенныхъ къ 4-му разряду (ст. 112—114 Мѣстн. Полож. для губ. Вилен., Гродн., Ковен., Минск. и части Витеб.), объясняется при этомъ, на какомъ основаніи опредѣлены ежегодная повинность за крестьянскія усадьбы и выкупная цѣна оныхъ.

10. Оставляется ли у крестьянъ въ пользованіи весь безъ уменьшенія прежній ихъ надѣлъ, коимъ они пользовались до утвержденія Положеній о крестьянахъ, или часть онаго присоединяется къ землямъ фольварковымъ (ст. 5 и 6 Мѣстн. Полож. для губ. Вилен., Гродн., Ковен. Минск. и части Витеб.), и сколько именно десятинъ.

Примѣчаніе. Если отрѣзка земли отъ крестьянъ, происходитъ на основаніи ст. 6-й, то долженъ быть приложенъ подробный и точный расчетъ, объясняющій несомнѣнное право помѣщика на подобную отрѣзку. Если же возвращаются въ распоряженіе помѣщика прежнія фольварковыя земли, то должно быть подробно объяснено, отъ кого именно изъ домохозяевъ отбираются участки фольварковой земли, кто изъ нихъ, кромѣ таковыхъ участковъ, пользуется еще инвентарными крестьянскими участками, и какое назначается имъ вознагражденіе.

11. Если крестьяне состоятъ на оброкѣ, то какимъ оброкомъ обложенъ былъ каждый дворъ и участокъ до утвержденія Положеній о крестьянахъ.

12. Если крестьяне состоятъ на оброкѣ или на смѣшанной повинности, то сколько, по Мѣстному Положенію, причитается оброка съ каждаго двора, какъ надѣленнаго одною усадьбою, такъ и пользующагося, вмѣстѣ съ усадьбою, полевымъ участкомъ.

13. Если крестьяне состоятъ на барщинѣ, то сколько, по Мѣстному Положенію, причитается съ каждаго двора оброка и сколько рабочихъ дней, за состоящій въ пользованіи каждаго участокъ.

Примѣчаніе. Въ уставной грамотѣ, или въ особомъ къ ней приложеніи, долженъ быть ясно изложенъ расчетъ, на основаніи коего назначается на будущее время размѣръ крестьянскаго оброка.

14. Изъ числа рабочихъ дней, причитающихся съ каждаго двора, сколько полагается мужскихъ и женскихъ, упряжныхъ и пѣшихъ дней; и сколько изъ нихъ относится на лѣтнее полугодіе, сколько на зимнее.

Примѣчаніе. Въ самой грамотѣ, или въ приложеніи къ оной, должно быть подробно и точно объяснено, на основаніи какого расчета выведенъ размѣръ будущей барщинской повинности.

15. Какіе сроки назначаются для платежа оброка.

16. Производится ли крестьянамъ отпускъ топлива; если производится, то сохраняютъ ли крестьяне за собою право на такой отпускъ на будущее время, до истеченія девятилѣтняго срока съ утвержденія Положенія, или отказываются отъ онаго; если сохраняютъ, то въ какомъ количествѣ, и какого качества топливо назначается на каждый дворъ и за какую повинность.

Примѣчаніе. Если количество отпускаемаго топлива и повинности, за сей отпускъ отбываемыя, назначены по соглашенію помѣщика съ крестьянами, то сіе должно быть объяснено. Если же отпускъ топлива и повинность назначены Мировымъ Посредникомъ, то должны быть приведены основанія, при этомъ назначеніи принятыя.

17. Предоставляется ли крестьянамъ право рыбной ловли въ имѣніи, въ какомъ размѣрѣ и за какія повинности.

18. Состоитъ ли водопой въ общемъ пользованіи помѣщика и крестьянъ, или въ исключительномъ пользованіи послѣднихъ.

19. Если помѣщикъ намѣревается перенести одну или нѣсколько крестьянскихъ усадьбъ на новое мѣсто, то указывается, какіе именно дворы назначаются къ переселенію, на какомъ основаніи и на какихъ условіяхъ предположено произвести это переселеніе, въ какомъ мѣстѣ и въ какомъ количествѣ отводятся участки подъ эти усадьбы, на новомъ мѣстѣ.

20. Находится ли у крестьянъ денежный общественный капиталъ, какъ велика эта сумма, и гдѣ она хранится.

Примѣчаніе. Губернскія по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, при составленіи, на основаніи Правилъ о приведеніи въ дѣйствіе Положеній о крестьянахъ, формы уставныхъ грамотъ, могутъ дѣлать въ исчисленіи предметовъ, подлежащихъ внесенію въ грамоты, тѣ дополненія и измѣненія, коихъ потребуютъ мѣстныя условія.

Подписалъ: Предсѣдательствующій Государственнаго Совѣта Графъ Д. Блудовъ.

Приложеніе къ ст. 174 Мѣстнаго Положенія для губерній, Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ Санктпетербургѣ.
19-го Февраля 1861 года.

ПРАВИЛА ДЛЯ СОСТАВЛЕНІЯ УРОЧНЫХЪ ПОЛОЖЕНІЙ ВЪ ГУБЕРНІЯХЪ ВИЛЕНСКОЙ, ГРОДНЕНСКОЙ, КОВЕНСКОЙ, МИНСКОЙ И ВЪ УѢЗДАХЪ: ДИНАБУРГСКОМЪ, ДРИЗЕНСКОМЪ, ЛЮЦИНСКОМЪ И РѢЖИЦКОМЪ ВИТЕБСКОЙ ГУБЕРНІИ.

1. При составленіи урочнаго положенія, Губернскія по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія руководствуются слѣдующими правилами:

221. Jeżeli po utwierdzeniu listu nadawczego i przed przybyciem Kommissji Weryfikacyjnéj, włościanie zrzekną się dalszego sprawdzenia i regulacji powinności, a zamiast tego, za zobopólną umową dziedzica i włościan, oznaczone będą ostatecznie powinności należne za stałe użytkowanie z wydzielonéj włościanom ziemi, to takie oznaczenie przedstawia się Kommissji, która upewniwszy się o prawdziwości zawartéj umowy utwierdza ją i wprowadza w wykonanie zamiast aktu sprawdzenia, wymaganego w artykule poprzedzającym.

Podpisał Prezydujący Rady Państwa Hrabia D. Błudow.

Dodatek do art. 2-go Miejscowéj Ustawy dla gubernji Wileńskiéj, Kowieńskiéj, Grodzieńskiéj i części Witebskiéj.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIÉJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego.“

Sankt-Petersburg.
19-go lutego 1861 roku.

WYLICZENIE PRZEDMIOTÓW, WCHODZĄCYCH DO LISTU NADAWCZEGO I DO DODATKU DO NIEGO, W GUBERNJACH, WILEŃSKIEJ, GRODZIEŃSKIEJ, KOWIEŃSKIEJ I MIŃSKIEJ, ORAZ W POWIATACH DYNABURSKIM, DRYZIEŃSKIM, LUCYŃSKIM I RZEŻYCKIM W WITEBSKIEJ GUBERNJI.

1. Oznaczenie gubernij i powiatu, nazwanie majątku, urząd albo stan, imie i nazwisko dziedzica.

2. Wyliczenie wiosek, wsi, zaścianków i pojedyńczych osad, z których składa się majątek lub wiejska gromada, dla któréj sporządzono list nadawczy. Jeżeli majątek składa się z kilku wiejskich gromad, to wyłuszczyć skład każdéj,

3. Ile we wsi lub w każdéj wiosce, według dziesiątéj rewizji ludności, dusz:
włościan;
ludzi dworskich.
I ile oprócz tego zamieszkuje tamże należących do tegoż dziedzica, ale zapisanych w innéj gubernji, powiecie, lub majątku, dusz:
włościan;
ludzi dworskich.

4. Ile w każdéj wiejskiéj gromadzie i osadzie, wiosce, zaścianku, znajduje się:
chat włościan-gospodarzy;
chat kątniczych;
parobków.

5. Numer i obszar (w dziesięcinach) każdego z włościańskich ucząstków, znajdujących się w użytkowaniu tak włościan gospodarzy jak i kątników, z oznaczeniem, o ile można, oddzielnie jedno od drugiego, ziemi siedzibnéj, rolnéj i łąk, z nazwiskiem gospodarza każdego ucząstku.

Uwaga. Przy każdém określeniu, w liście nadawczym, ilości ziemi, należy objaśnić na czém zasadza się to określenie: czy na zgodném zeznaniu dziedzica i włościan, czy na świadectwie samego dziedzica, czy na ścisłym, jeometrycznym pomiarze, lub też na przybliżonym domowym pomiarze,—i w ostatnim razie, jakim to uskuteczniono sposobem.

6. Lista parobków w każdéj wiejskiéj gromadzie.

Uwaga. Przedmioty wyrażone w punktach 5-tym i 6-tym mogą być zamieszczone w osóbnym dodatku do listu nadawczego.

7. Wielkość wygonu, znajdującego się we wspólném użytkowaniu dziedzica i włościan, lub w wyłączném użytkowaniu włościan, w każdéj osadzie, wsi lub zaścianku.

8. O pastwiskach (oprócz siedzibnych wypędów lub wygonów), znajdujących się w użytkowaniu włościan, ale nie obciążonych szczególną powinnością (art. 136 Miejs. Ust. dla gub. Wileń. Grodz. Kow. Mińs. i części Witebs.) i o przestrzeni nieużytków.

9. Do jakiéj klassy, na wypadek wykupu, policzone włościańskie siedziby w każdéj wiosce i jaka za nich naznaczona wykupna summa.

Uwaga. W miasteczkach, należących do klassy czwartéj (art. 112—114-ty Miejscowéj Ustawy dla gub. Wil. Grodz. Kow. Mińs. i części Witebs.) objaśnia się przytém, na jakiéj zasadzie oznaczone są powinności roczne za włościańskie siedziby i cena ich wykupu.

10. Czy zostawuje się w użytkowaniu włościan cały bez uszczuplenia dawniejszy ich nadział gruntowy, z którego oni użytkowali przed utwierdzeniem ustaw o włościanach, czy też część jego przyłączona została do gruntów folwarcznych (§ 5 i 6, Miejsc. Ustawy dla gubernji Wileń. Grodz. Kow. Mińs. i części Witebs.) i ile mianowicie dziesięcin.

Uwaga. Jeżeli odcięcie ziemi od włościan zrobione na mocy art. 6-go, to powinno być dołączone szczegółowe i ścisłe wyliczenie, wyjaśniające niewątpliwe prawo dziedzica na dokonanie tego. Jeżeli zaś wracają we władanie dziedzica dawniejsze folwarczne grunta, to należy szczegółowie objaśnić, od których mianowicie gospodarzy odbierają się ucząstki folwarcznéj ziemi, kto z nich, oprócz takich ucząstków, korzysta jeszcze z inwentarzowych włościańskich ucząstków i jakie wyznaczono im za to wynagrodzenie.

11. Jeżeli włościanie znajdują się na czynszu, to jaki czynsz opłacali z każdéj chaty i z każdego ucząstku przed utwierdzeniem Ustaw o włościanach.

12. Jeżeli włościanie znajdują się na czynszu, albo na mieszanéj powinności, to wiele, według Miejscowéj Ustawy, liczy się czynszu z każdéj chaty, któréj wydzielono samą siedzibę, jako i użytkującéj razem z siedzibą i z rolnego ucząstku.

13. Jeżeli włościanie odbywają pańszczyznę, to ile, według Miejscowéj Ustawy, wyliczono z każdéj chaty czynszu, a ile roboczych dni, za będący w użytkowaniu każdéj chaty ucząstek.

Uwaga. W liście nadawczym, lub też w jego dodatku, powinno być jasno określone wyliczenie, na zasadzie którego oznaczona na przyszłość stopa czynszu dla włościan.

14. Z liczby roboczych dni, naznaczonych z każdéj chaty, ile w téj liczbie męskich ile żeńskich, ile uprzężnych, ile pieszych; i jaka ilość z nich ma się odbywać latem, a jaka zimą.

Uwaga. W liście nadawczym lub w dodatku do niego, powinno być jasno i szczegółowie określone wyliczenie, na zasadzie którego ustanowiona wysokość przyszłéj powinności pańszczyznianéj.

15. Jakie termina naznaczone są dla wnoszenia czynszu.

16. Czy włościanom wydaje się drzewo na opał; jeśli to istnieje, to czy włościanie zachowują prawo do tego i na przyszłość, do upływu 9-cioletniego terminu od daty utwierdzenia Ustawy lub czy zrzekli się tego; jeśli zaś pobierają opał, to w jakiéj ilości i w jakim gatunku na każdą chatę i jaką za to odbywają powinność.

Uwaga. Jeżeli ilość wydawanego opału i powinności za to odbywane, naznaczone są za zgodą dziedzica i włościan, to także winno być wyrażone. Jeżeli zaś opał i powinności oznaczone będą przez Pośrednika Pojednawczego, to należy wskazać zasady, na których opiera się to oznaczenie.

17. Czy posiadają włościanie prawo połowu ryb w majątku, na jaką skalę i jaką za to odbywają powinność.

18. Czy wodopój jest wspólny do użytku dziedzica i włościan, czy też w wyłączném użytkowaniu samych włościan.

19. Jeżeli dziedzic zamierza przenieść jedną lub kilka siedzib na inne miejsce, to wskazać jakie mianowicie chaty przeznaczone są do przeniesienia, na jakiéj zasadzie i warunkach ma się odbywać to przeniesienie, w jakiem miejscu i w jakiéj ilości wytykają się ucząstki pod te siedziby, na nowém miejscu.

20. Czy znajduje się u włościan pieniężny gromadzki kapitał, jak wielki i gdzie złożony.

Uwaga. Gubernjalne do spraw włościańskich Urzędy, przy ułożeniu, na zasadzie Prawideł o wprowadzeniu w wykonanie Ustaw o włościanach, formy listów nadawczych, mogą robić w wyliczeniu przedmiotów, które powinny być wniesione do listu nadawczego, te dodatki i zmiany, jakich wymagają miejscowe warunki.

Podpisał: Prezydujący Rady Państwa Hrabia D. Błudow.

Dodatek do art. 174-go Ustawy Miejscowéj dla gubernji Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj, Mińskiéj i części Witebskiéj.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego.“

Sankt-Petersburg,
19 lutego 1861.

PRAWIDŁA DLA UŁOŻENIA USTAW WYDZIAŁOWYCH W GUBERNJI WILEŃSKIEJ, GRODZIEŃSKIEJ, KOWIEŃSKIEJ, MIŃSKIEJ I W POWIATACH: DYNABURSKIM, DRYZIEŃSKIM, LUCYŃSKIM I RZEŻYCKIM GUBERNJI WITEBSKIEJ.

1. Przy ułożeniu ustawy wydziałowéj, Gubernjalne Urzędy do spraw włościańskich przewodniczą się następującemi prawidłami:

2. Подъ урочное положеніе подводятся только тѣ работы, которыя, по свойству своему, могутъ быть точно опредѣлены и требуютъ почти всегда одинаковаго времени и труда. Къ такимъ работамъ относятся:

а) обработка земли, пашня и боронньба;
б) удобреніе земли—возка и раскидка навоза;
в) посѣвъ и уборка хлѣбовъ, конопли, льна, картофеля, свекловицы и пр.;
г) косьба и уборка сѣна;
д) уборка табаку;
е) молотьба хлѣбовъ, стрижка овецъ, рубка дровъ, лѣсныя работы, копка канавъ, перевозка на недальнемъ разстояніи, и т. п.

3. Уроки опредѣляются количествомъ работы, не вдаваясь въ мелочныя подробности.

4. Количество работы, установляемой за поденный урокъ, опредѣляется на основаніи существующаго въ мѣстномъ хозяйствѣ обычая. Вмѣстѣ съ тѣмъ опредѣляется, въ какой мѣрѣ уменьшается каждый урокъ, въ тѣхъ случаяхъ, когда, на основаніи ст. 181-й Мѣстнаго Положенія для губерній Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской, дѣлается вычетъ изъ рабочихъ часовъ на проходъ до мѣста работы и обратно.

5. Ни одинъ изъ опредѣленныхъ въ Положеніи уроковъ не долженъ превышать размѣра, установленнаго для той работы: по губерніямъ Виленской, Гродненской, Ковенской и Минской—въ инвентарныхъ правилахъ 1846 года, и сверхъ того: по Минской губерніи—размѣра, назначеннаго въ проектѣ тамошняго Губернскаго Комитета, а по уѣздамъ Динабургскому, Дризенскому, Люцинскому и Рѣжицкому—въ проектѣ Витебскаго Губернскаго Комитета.

6. Количество работы, по каждому уроку, опредѣляется одною цифрою.

Подписалъ: Предсѣдательствующій Государственнаго Совѣта Графъ Д. Блудовъ.

2. Pod ustawę wydziałową podciągają się te tylko roboty, które z własności swojéj, mogą być ściśle określone i wymagają prawie zawsze jednakowego czasu i jednostajnéj pracy. Do takich robót należą:

a) uprawa ziemi, orka i bronowanie;
b) ulepszenie ziemi, — zwiezienie i rozrzucenie nawozu;
c) zasiew i zbiór zboża, konopi, lnu, kartofli, buraków i t. p.;
d) sianokos i sprzątnienie siana;
e) zbiór tytuniu;
f) młócenie zboża, strzyżenie wełny, rąbanie drew, roboty leśne, kopanie kanałów, transporta na niewielkiéj odległości.

3. Prace wydziałowe określają się ilością roboty, pomijając drobnostkowe szczegóły.

4. Ilość roboty, wyznaczającéj się jako dzienny wydział, określa się na zasadzie istniejącego w miejscowém gospodarstwie zwyczaju. Łączuie z tém oznacza się, w jakim stopniu się zmniejsza każda wydziałowa robota w razach, kiedy na zasadzie art. 181-go Ustawy Miejscowéj dla gubernji Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj, Mińskiéj i części Witebskiéj, robi się strącenie z godzin pracy na przejście do miejsca robot i na powrót.

5. Żadna z oznaczonych w Ustawie robót wydziałowych nie powinna przewyższać rozmiaru, ustanowionego dla tejże roboty: w gubernji Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj i Mińskiéj — w prawidłach inwentarzowych 1846 r., a prócz tego: w Mińskiéj gubernji—rozmiaru, oznaczonego w projekcie tamecznego Komitetu Gubernjalnego, a w powiatach Dynaburskim, Dryzieńskim. Lucyńskim i Rzeżyckim — w projekcie Witebskiego Komitetu Gubernjalnego.

6. Ilość roboty, w każdym wydziale oznacza się jedną liczbą.

Podpisał: Prezydujący Rady Państwa Hrabia D. Błudow.

С. Петербургъ, 1-го апрѣля.

Циркуляръ г-на министра иностранныхъ дѣлъ къ россійскимъ посольствамъ и миссіямъ.

Изъ Высочайшаго рескрипта, на имя намѣстника Царства Польскаго послѣдовавшаго, вы усмотрѣли сужденіе, произнесенное ГОСУДАРЕМЪ ИМПЕРАТОРОМЪ о послѣднихъ событіяхъ въ Варшавѣ.

Въ полномъ сознаніи Своей силы и въ чувствахъ любви къ подданнымъ Своимъ, ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ благоугодно было приписать случившееся одному увлеченію, хотя, въ виду безпорядковъ на улицахъ, можно было бы произнести приговоръ болѣе строгій.

Только во вниманіе къ этому увлеченію и дабы дать время взволнованнымъ умамъ успокоиться, мѣстныя власти не приняли тѣхъ мѣръ къ укрощенію, которыя онѣ имѣли право и возможность употребить въ настоящемъ случаѣ.

Но ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ угодно было не ограничить этимъ Своего великодушнаго снисхожденія.

Манифестъ объ освобожденіи крестьянъ, состоявшійся 19-го февраля, свидѣтельствуетъ объ отеческой попечительности, какою ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО объемлетъ народы, ввѣренные Ему Божіимъ Промысломъ.

Россія и Европа могли убѣдиться, что ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО не только не устраняетъ и не отсрочиваетъ преобразованій, вызываемыхъ развитіемъ идей и общественныхъ интересовъ, но, рѣшительно приступивъ къ дѣлу, совершаетъ его съ неослабною послѣдовательностію.

Тѣ же попеченія простираетъ всемилостивѣйшій ГОСУДАРЬ нашъ и на подданныхъ своихъ Царства Польскаго, и потому ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ не угодно было, чтобы случайное, хотя и прискорбное, событіе пріостановило исполненіе Его предначертаній.

Прилагаемый при семъ экземпляръ Высочайшаго указа объяснитъ вамъ новыя учрежденія, дарованныя Царству Польскому Высочайшею ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА волею.

Первое изъ этихъ учрежденій есть государственный совѣтъ, который открываетъ широкій доступъ туземному элементу призваніемъ къ участію почетныхъ лицъ, непринадлежащихъ къ служебной іерархіи и не состоящихъ въ должностяхъ по избранію. Этимъ доставляется странѣ средство къ участію въ дѣлахъ, касающихся ея интересовъ.

Учрежденіемъ губернскихъ и уѣздныхъ совѣтовъ, равно и совѣтовъ городскихъ, основанныхъ на избирательномъ началѣ, обезпечивается мѣстнымъ интересамъ внутреннее самостоятельное управленіе.

Духовныя дѣла и народное просвѣщеніе ввѣряются особой коммиссіи, отдѣльной отъ коммиссіи, учрежденной для внутреннихъ дѣлъ, съ правомъ представлять правительству о мѣрахъ, могущихъ содѣйствовать развитію общественнаго образованія.

Такими учрежденіями доставляется новое ручательство нравственнымъ и матеріальнымъ потребностямъ края, указано законное средство для предъявленія своихъ желаній и нуждъ, наконецъ упрочена возможность улучшеній, основанныхъ на опытѣ, указанія коего будутъ всегда принимаемы въ соображеніе въ границахъ справедливости и возможности.

Успѣхъ новыхъ учрежденій будетъ зависѣть въ равной степени отъ довѣрія Царства Польскаго къ благимъ намѣреніямъ ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА и отъ той мѣры, въ какой оно оправдаетъ нынѣ ему оказываемое довѣріе.

Воля ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА,— чтобы все Имъ даруемое было дѣломъ правды; убѣжденіе Его,— что Онъ добросовѣстно исполнилъ долгъ Свой, открывая подданнымъ Своимъ Царства Польскаго путь законнаго преуспѣянія; искреннее Его желаніе,—чтобы они неуклонно по немъ слѣдовали.

ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО твердо увѣренъ, что цѣль эта будетъ достигнута, если намѣренія Его встрѣтятъ признаніе и содѣйствіе въ благоразуміи подданныхъ Его Царства Польскаго.

С. Петербургъ. 20-го марта 1861 года.

Съ высочайшаго соизволенія, тайный совѣтникъ, сенаторъ Држевецкій, по собственному желанію уволенъ отъ должности главнаго директора, предсѣдательствующаго въ правительственной коммиссіи юстиціи, а на его мѣсто, исправляющимъ эту должность, назначенъ оберъ-прокуроръ IX департамента правительствующаго сената, дѣйствительный статскій совѣтникъ Воловскій. *(Спб. Пч.)*

S. Petersburg, 1-go kwietnia.

Okolnik ministra spraw zagranicznych do Rossyjskich ambassad i missij.

Z Najwyższego reskryptu do namiestnika Królestwa Polskiego, poznałeś pan sąd wydany przez NAJJAŚNIEJSZEGO PANA o ostatnich wypadkach w Warszawie.

W zupełnem przekonaniu o swéj sile i z uczuciem miłości dla Swych poddanych, NAJJAŚNIEJSZY PAN raczył przypisać to co się zdarzyło, tylko uniesieniu, chociaż w obec ulicznych rozruchów, można było wydać surowszy wyrok.

Tylko z uwagi na to uniesienie i żeby dać czas uspokoić się wzburzonym umysłom, władze miejscowe, nie użyły do przytłumienia środków, których miały prawo i możność użycia w obecnym wypadku.

Ale NAJJAŚNIEJSZY PAN, raczył nie ograniczyć na tém Swéj wspaniałomyślnéj względności.

Manifest o uwolnieniu włościan wydany 19 lutego zaświadcza o ojcowskiéj opiece, jaką JEGO CESARSKA MOŚĆ ogarnia narody powierzone Mu przez Boską Opatrzność.

Rossja i Europa mogły przekonać się, że NAJJAŚNIEJSZY PAN nietylko nie usuwa i nie odracza przekształceń wywoływanych rozwinięciem się pojęć i społecznych interessów, ale stanowczo przystąpiwszy do dzieła, dopełnia go z stałą konsekwentnością.

Tęż opiekę rozciąga Najmiłościwszy MONARCHA nasz i na poddanych Swych Królestwa Polskiego, i dla tego JEGO CESARSKA MOŚĆ nie życzył sobie, aby wypadkowe, chociaż smutne zdarzenie, wstrzymało wykonanie Jego zamiarów.

Załączony przy niniejszém egzemplarz Najwyższego Ukazu, objaśni panu nowe urządzenia nadane Królestwu Polskiemu, przez Najwyższą JEGO CESARSKIEJ MOŚCI wolę.

Pierwszą z tych instytucij jest rada stanu, która otwiera szeroką drogę elementowi krajowemu, wezwaniem do udziału osób znakomitych, nie należących do hierarchji urzędniczéj i nie zajmujących posad z wyborów. Tym sposobem nadaje się krajowi środek do udziału w sprawach dotyczących jego interesów.

Ustanowieniem rad gubernjalnych i powiatowych, również jak i rad miejskich, mających zasadę w wyborach, zapewnia się wewnętrzny samoistny zarząd nad miejscowemi interesami.

Sprawy duchowne i oświata narodowa powierzone zostały osobnéj komissji, oddzielnéj od komissji ustanowionéj dla spraw wewnętrznych, z prawem przedstawiania rządowi środków, mogących przyczyniać się do rozwinięcia społecznego ukształcenia.

Takiemi instytucjami nadaje się nowa rękojmia moralnym i materjalnym potrzebom kraju, wskazany został środek prawny do przedstawiania swych życzeń i potrzeb, nakoniec utrwalona została możność ulepszeń zasadzających się na doświadczeniu, którego wskazówki zawsze będą brane pod rozwagę, w granicach sprawiedliwości i możności.

Pomyślny skutek nowych instytucij zależeć będzie w równym stopniu od zaufania Królestwa Polskiego w błogich zamiarach NAJJAŚNIEJSZEGO PANA i od sposobu, w jaki ono usprawiedliwi okazywane mu teraz zaufanie.

Wolą NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, jest, ażeby wszystko przez niego nadane było prawdą; przekonaniem Jego jest, że sumiennie spełnił obowiązek Swój, otwierając poddanym Swoim Królestwa Polskiego drogę prawnego postępu; szczerem Jego życzeniem jest, aby ci prosto tą drogą postępowali.

NAJJAŚNIEJSZY PAN silnie jest przekonany, że cel ten zostanie osiągnięty, jeżeli zamiary Jego spotkają uznanie i współdziałanie w rozsądku poddanych Jego Królestwa Polskiego.

W Petersburgu, 20 marca 1861 r.

(GG. WW.)

Z Najwyższego zezwolenia, tajny radca, senator Drzewiecki, uwolnionym został na własną prośbę od obowiązków dyrektora głównego prezydującego w komissji rządowéj sprawiedliwości, a w jego miejsce do pełnienia obowiązków tych powołany naczelny prokurator IX-go departamentu Rządzącego Senatu, rzeczywisty radca stanu Wołowski. *(G. W.)*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

POGLĄD OGÓLNY.

Nowe trwogi zaległy serca i umysły Niemców. Dzienniki pełne są najczarniejszych przewidzeń. Wylądowanie Mierosławskiego na brzegi Albanji, raz potwierdzane, drugi raz zaprzeczane, Niemców na dobre trwożyć zaczyna. Słusznie francuzki petersburski dziennik uważa, że jeśli doniesienie austryjackiéj gazety jest prawdziwe, iż Mierosławski d: 1 kwietnia przyjmował u siebie w Paryżu jenerałów Klapkę, Bixio i innych wodzów garibaldysstowskich, rzecz prosta, że na Czarnogórzu znajdować się nie mógł. A więc obawy austryjackie same z siebie upaść muszą; lecz kiedy już wieść o wylądowaniu przycichać zaczęła, nowa wiadomość, podana przez dziennik paryzki, la Patrie z d. 12 b. m., że nie 50, ale 500 garibaldistów dostało się na Czarnogórze— nowym postrachem dziennikarstwo południowo-niemieckie przeraziło. Rozbujała wyobraźnia nowiniarzy wywołuje najstraszliwsze widma; najmniejsze poruszenie w portach francuzkich; wiadomość o spuszczeniu na morze pancernego statku; wieść o uruchomieniu aż 80-ciu pułków francuzkich, otwiera rozległe pole do olbrzymich domysłów. Tak np. dla wielu niemieckich dzienników rzeczą jest niewątpliwą, ze wylądowanie w Albanji jest w związku z blizko-przyszłemi działaniami Włoch i Francji; że Ankona wkrótce ujrzy potężną flotę francuzką; że admirał Persano wkrótce tamże okręta włoskie zgromadzi; że te zbrojne połączone siły morskie Tryest opanują, skąd w ogromnych rozmiarach na południowo-słowiańskie kraje Turcji, na księstwa naddunajskie i na Węgry działać poczną. Że z drugiéj strony Napoleon widząc, że utworzenie konfederacji włoskiéj jest niepodobném, a nie chcąc, aby Włochy, tak jak niedawno Austrja, świat niewdzięcznością zdumiały, postanowił wciągnąć półwysep w odmęt wojen, o których marzy. Siły zaalpejskie wszędzie Francuzom towarzyszyć będą i przeciw Austryjakom w Węgrzech i przeciw Prusom nad Renem. Słowem, aby Włochów od przymierza z Anglją odciągnąć, porwać je musi wirem swych przedsięwzięć, i oba kraje albo na szczycie wielkości postawić, albo razem w klęskach zagrzebać. Niektóre dzienniki ten ponury obraz, z pojedyńczych rysów dziennikarstwa niemieckiego złożony, stawią przed oczy swoich czytelników. Rzecz prosta, wierzyć w rzeczywistość jego nie należy, ale to pewna, że obawy o Ren dotąd w Niemczech nie ustają i długo jeszcze krępować będą każdy swobodniejszy rozwój wewnętrzego urządzenia Niemiec; długo jeszcze narażać nie przestaną na wytężenia wojenne, na doprowadzenie liczebnéj siły żołnierza do niewymiernych, a pochłaniających zamożność krajową stosunków. Jakkolwiek przeto stoją rzeczy z Mierosławskim i ową albańską wyprawą, to zdaje się być niewątpliwém, że Garibaldi o żadném doraźnem przedsięwzięciu nie myśli. Przybywszy do Turynu, by wywiązać się z przyjętego parlamentowego urzędu, znękany dolegliwemi boleściami ciała, o zdrowiu tylko myślić musi i wkrótce uda się do kąpieli siarczanych; a tymczasem pora wiosenna przejdzie i Włochy żadnem zuchwalszem przedsięwzięciem narażonemi na niebezpieczeństwo nie zostaną. I bez wojny rząd włoski walczyć musi z ogromnemi trudnościami. Pobyt Franciszka II w Rzymie ciągle dawne królestwo Neapolitańskie zaburza; reakcja rozpoczęła pokątne swoje działania w najszerszych rozmiarach.

Na zagorzalcach nie zbywa; nawet ludzie, których narodowość, społeczne stanowisko i obowiązki względem swych rządów wstrzymywać by powinny od szalonych przedsięwzięć, uniesieni albo przesądami, albo zhołdowani urokiem prześlicznéj królowéj, służą upadłéj sprawie. Oto, niedawno hr. Schlippenbach, urzędnik poselstwa pruskiego w Rzymie, przyjąwszy poruczenie od Franciszka II, udał się do Sycylji, z jego listami, dla zawiązania na téj wyspie nowego sprzysiężenia. Władze miejscowe niebacznego młodzieńca schwytały; po odebraniu zdradzających go listów rozkazały mu nazad do Rzymu wracać, co rząd Pruski naraziło na podejrzenie, że sam tym pokątnym knowaniom sprzyja. Ze szlachetnością, godną prawdziwego męża stanu, minister spraw zagranicznych, baron Szleinitz, stanął w izbie poselskiéj berlińskiéj i doniosł przedstawicielom narodu o tém niemiłem zdarzeniu; zapowiedział, że winowajca karę odniesie, a razem oświadczył, że Prusy podobne zamachy, podobne wtrącanie się w cudze sprawy, najmocniéj potępiają. Serdeczne oklaski posłów odpowiedziały szlachetnym myślom, przez ministra oświadczonym. Dla dworu turyńskiego będzie to dostatecznem zadośćuczynieniem. Ale podobnych, jak hr. Szlippenbach, straceńcow jest pełno; nawet jen. Bosco, wiernością dla chorągwi i walecznością w boju tak świetnie Europie zalecony, miał rzucić się w smutne przedsięwzięcie—wichrzenia ojczystą ziemią. Podług ostatnich wiadomości, odkryto już, że do Neapolu przybył; że tajemnie spiskuje, lecz już każdy krok jego władzom wiadomy i wielkiem jest podobieństwem do prawdy, że w ich ręce wpadnie. Byłoby boleśnie, aby wojownik, okryty dotąd urokiem waleczności, miał spaść do rzędu pospolitego politycznego matacza.

Podobnież, poniewierając wsławione imię, jen. Ulloa, ozuchwalił się na szaleńszy jeszcze i mniéj usprawiedliwić się dający zamach. Oto powziął myśl niemożliwéj muratystowskiéj restauracji. Znalazł on podatne narzędzie w osobie książęcia Lucjana Murata, który, zapomniawszy, iż wszystko Napoleonowi III winien, wbrew jego polityce, nie zasięgnąwszy jego rady, wystąpił z manifestem, który we Włoszech jest celem pogardy i oburzenia, a we Francji odnowił pamięć zdrady, jaką się nazawsze zhańbił nieszczęśliwy jego ojciec.

Parlament włoski, z niemałą szkodą kraju, zajęty jest niewczesnemi rozprawami. Jeden deputowany po drugim uprzykrza się ministrom różnego rodzaju zarzutami; zmusza ich do marnéj straty czasu na odpowiedzi, a tymczasem najważniejsze zadania: wojska, skarbu, robót publicznych, zarządu wewnętrznego, tak wzburzonych jeszcze południowych prowincij, leżą odłogiem. Sprawiedliwie Monitor powszechny radzi Włochom, aby trybu interpellacji uczyli się od Anglików, gdzie jedno, lub dwa, najwięcéj, posiedzenia, wystarczają na załatwienie dobrze obmyślanych pytań. Łatwo wprawdzie pojąć, że ciekawość Włochów i Europy silnie była obudzona zapowiedzeniem przez hrabiego Cavour, prędkiego i polubownego rozwiązania sprawy rzymskiéj; ale skoro raz izba z ust ministra usłyszała, że obmyślany przez niego sposób jeszcze jest jego tajemnicą, należało jéj na tem poprzestać i nie nalegać, aby koniecznie to powiedział, co koniecznie chciał zamilczeć.

W Austrji, dzień 6. kwietnia był dniem otwarcia dwunastu pojedyńczych sejmów. Najważniejszym między nimi jest, bezwątpienia, sejm węgierski. Podaliśmy tak obszerne i szczegółowe, jak tylko z dzienników wyczerpnąć się dało, sprawozdanie o tym wielkim dziejowym wypadku.

W Czechach, od 200 lat izba sejmowa, spowita w głuchem milczeniu, zdawała się być owym zaklętym zamkiem, w którym żadne żywe słowo już nigdy usłyszanem nie będzie; w którym usta każdego przestępującego jego progi zamierają. Tymczasem, d. 6 kwietnia odbiła się o sklepienia średniowiecznego gmachu prześliczna mowa czeska, i Franciszek Palacki, natchniony dziejopis tego szlachetnego słowiańskiego ludu, dożył pociechy, że ojczystą, serdecznie ukochaną mowę, na obradach narodowego sejmu usłyszał.

СМѢСЬ.

Вѣроятная причина гибели рыбы въ оз. Великая Ольса. Въ октябрской книжкѣ „Журнала министерства государственныхъ имуществъ“ было сообщено, на основаніи оффиціальнаго донесенія, краткое извѣстіе о странномъ случаѣ, бывшемъ на оз. Великая Ольса, Свенцянскаго уѣзда, Виленской губерніи, именно, что „9 августа 1860 г., отъ неизвѣстной причины, выдохла вся рыба въ озерѣ, такъ что неживой рыбы, выброшенной водою на берега озера, было до 100 возовъ разныхъ сортовъ и величины. „Сообщаемъ теперь подробныя свѣдѣнія объ этомъ событіи и о вѣроятной причинѣ его, полученныя недавно въ министерствѣ.

Начальникомъ Виленской губерніи былъ командированъ для изслѣдованія этого необыкновеннаго явленія, Трокскій уѣздный врачъ, совмѣстно съ мѣстнымъ уѣзднымъ врачемъ и чиновникомъ канцеляріи г. губернатора.

Трокскій уѣздный врачъ, штабъ-лекарь Красовскій, донесъ, „что, по личному осмотру имъ, совмѣстно съ назначенными для сего чиновниками, озера Великая Ольса и изъ собранныхъ отъ мѣстныхъ жителей, бывшихъ очевидцами означеннаго явленія, свѣдѣній, сказывается слѣдующее:

1) Озеро длиною въ 300, шириною въ 50 саж., самая же большая глубина его въ 1½ саж.; дно его состоитъ изъ глинистой и иловатой почвы, а берега низменны и поросли тростникомъ и болотною травою; притоки озера, рѣчки: Ольшанка и Вингры, въ сильные жары высыхаютъ; вода годна для питья, варенія пищи, водопоя и мытья бѣлья, но въ сильные жары, по случаю мелководія озера, температура ея весьма значительно возвышается.

2) Въ озерѣ водится слѣдующая рыба: щука, плотва, окунь, линь, подлещъ, ежгаръ и карась.

3) По показанію старожиловъ, до 9 августа прошлаго года, никогда не было явленій, подобныхъ случившемуся въ тотъ день; за нѣсколько дней до того, вода въ озерѣ была чрезвычайно тепла и казалась зеленоватаго цвѣта, что отчасти можетъ быть приписано цвѣтенію водяныхъ травъ; утромъ сказаннаго дня, какъ показываютъ очевидцы, рыба большими массами стала приближаться къ берегу, съ поднятою надъ поверхностью воды головою, и, разинувъ ротъ, казалось, жадно хватала имъ и жабрами воздухъ; подойдя же къ самому берегу, стала бросаться на него и тутъ издыхала. Явленіе это продолжалось двое сутокъ и мертвой рыбы на берегу могло быть до ста возовъ. По осмотру мертвой рыбы мѣстнымъ фельдшеромъ, въ присутствіи сельскаго старшины, ничего особеннаго не обнаружено; по показанію же нѣкоторыхъ очевидцевъ, жабры у дохлой рыбы были синія. Хищныя птицы и домашнія животныя, равно одна крестьянка, употребляли эту рыбу въ пищу, безъ дурныхъ для себя послѣдствій.“

Лекарь Красовскій, принимая во вниманіе вышеизложенное, полагаетъ, „что рыба въ озерѣ выдохла не отъ отравы, какъ можно бы полагать, но, или отъ одной изъ болѣзней, которымъ подвержены рыбы (пестилозная сыпь, глисты во внутренностяхъ, вошки въ жабрахъ), или, что вѣроятнѣе всего, отъ недостатка, въ испортившейся отъ жаровъ и отъ присутствія травъ водѣ удобнаго для дыханія воздуха; но какъ во время производства дознанія (29 октября) не было уже никакихъ слѣдовъ означеннаго явленія, то съ достовѣрностію нельзя опредѣлить, которое изъ этихъ двухъ предположеній справедливо.“

По полученіи означеннаго донесенія, г. начальникомъ губерніи истребовано было изъ палаты государственныхъ имуществъ, произведенное объ означенномъ явленіи, слѣдственное дѣло: изъ дѣла видно, что 6 человѣкъ крестьянъ, подъ присягою, подтвердили описанный фактъ, не пояснивъ, какими подробностями онъ сопровождался, а присовокупивъ только, что мертвой рыбы могло быть около 50 возовъ.

Доводя о семъ до свѣдѣнія министра государственныхъ имуществъ, г. начальникъ губерніи присовокупляетъ, что, по мнѣнію его, внезапный моръ рыбы въ Ольсянскомъ озерѣ слѣдуетъ приписать портѣ воды и что, съ наступленіемъ зимняго времени, въ означенномъ озерѣ вновь развелась мелкая рыба. *(Ж. М. Г. И. фев.)*

— *Учрежденіе въ Кіевѣ Общества сельскаго хозяйства.* Въ концѣ прошлаго года, благодаря инціативѣ

Pod dobrą wróżbą zagaił się sejm Pr.gski; ale we dwa dni po jego otwarciu, boleść i zwątpienie znowu do serc wstąpiły, bo hr. Forgach, wielkorządca Czeski, z rozkazu dworu oznajmił, że sejm odroczony zostanie wnet po wybraniu posłów do izby niższéj rady cesarstwa, po ukończeniu zaś jéj czynności, rząd zamierza znowu sejm czeski zwołać. Po tylu zawodach, któż Czechom weźmie za złe, jeżeli w to powtórne zwołanie nie uwierzą?

I w Węgrzech podobnaż wieść krąży, że sejm wkrótce rozwiązany być może; ale w Peszcie rzeczy zupełnie inaczej stoją niż w Pradze. Sejm węgierski bowiem bezpośrednio rozwiązanym być nie może. Wiadomo, że w 1848 r. dekret rozejść się sejmującym stanom nakazał; lecz znakomity prawoznawca, Franciszek Deak, oświadczył, że, podług uchwalonego w marcu tegoż roku prawa, sejm nie może być rozwiązany, aż po zagłosowaniu i przyjęciu przez rząd budżetu. Posłowie więc pozostali na miejscu i daléj obradowali. Podobnież i dzisiaj wszelki przedwczesny rozkaz rozwiązania pozostać musi bezsilnym; bo najważniejsze pytanie pieniężne wiąże się nierozdzielnie z dalszemi sejmowemi obradami.

We Francji, rząd rozumiał, że należało przystąpić do surowych środków względem biskupów i kaznodziejów, ośmielających się naganiać politykę cesarza. Wznowiono dawniejsze prawa, karzące, wygnaniem z kraju, więzieniem, od trzech miesięcy do dwóch lat trwającem, tego rodzaju wykroczenia. Podaliśmy w dzisiejszym Kurjerze okolnik ministra sprawiedliwości, nakazujący najpilniejszą baczność, aby podobne zboczenia sądownie ścigane były: skądinąd dochodzą wieści, że OO. Jezuici, którzy najczynniéj namiętności rozżarzać mieli, wygnani z Francji zostaną. Zgromadzenia zakonne nie cieszą się w cesarstwie prawnem istnieniem; rząd je tylko cierpi i bez zdawania nikomu sprawy może nakazać ich rozwiązanie. Dla tego, jeśli to jest prawdą, że Jezuici dopuścili się nieprzebaczonego błędu, wtrącania się w politykę, łatwo uwierzyć, że będą zmuszeni znowu Francję opuścić i na obcéj ziemi szukać przytułku.

Włochy.

Turyn, *d. 5 kwietnia.* Podług listów pisanych z Turynu, jen. Garibaldi mocno cierpi na dolęgliwość reumatyczną i ledwie za dni kilka będzie mógł zasiąść w parlamencie. Wiele, słusznie czy niesłusznie, obawiało się jego obecności w izbie, przy rozbiorze zarzótów, ściągających się do zarządu Neapolu i Sycylji. Jeśli groziło stąd jakie niebezpieczeństwo, już dziś ono nie istnieje, bo interpelacje ukończono dzisiejszego wieczora.

Nie wchodząc w bliższe szczegóły, to pewna, że wzajemny stosunek między Garibaldim i ministrami znacznie się polepszył; jest nawet nadzieja, że jeśli nie dójdzie do zupełnego zbliżenia, to przynajmniéj strony się porozumieją. Toczy się właśnie rzecz o położenie oficerów garibaldystowskich: rząd nie chciałby nic zmienić w swoich postanowieniach. Garibaldi żąda nieco więcéj; zdaje się, że w tym przedmiocie jutro uczyniony będzie krok stanowchy.

Parlament włoski.

Posiedzenie izby poselskiéj 5 kwietnia. Nadzieja jen. Garibaldiego sprowadziła do izby wielu ciekawych.

Porządek dzienny wskazuje dalszy ciąg rozpraw nad zadanemi gabinetowi pytaniami.

P. Amari zabiera głos: Nic nie powiem o zawichrzeniach, bo te są tylko powierzchowne; chcę poruszyć samą głąb rzeczy i mówić o przyczynach chorobliwego stanu kraju: pierwszą przyczyną jest sama rewolucja, która ogromnie wstrząsnęła umysły, wstrzymała zwykły tryb życia i zmieniła cele. Kiedy rząd powołuje nowych ludzi na urzędy i oddala z nich dotychczasowych, niepodobna, aby to nie wprowadziło w grę tysiącznych namiętności, a kiedy najrozmaitsze potrzeby wołają o zaspokojenie, jakże lud niema się burzyć? Oto jest pierwsza przyczyna niepokojów, druga wypływa ze zmian w prawodawstwie, z powiększenia podatków, wywołanych potrzebami wynikłemi z okoliczności. Nie chcę powstawać na niczyją dążność. Wierzę, że wszyscy powołani do urzędów, przynieśli chęć spełnienia swych obowiązków, zgodnie z dobrem kraju. Ale przyczyna wyjątkowa leży w nagłem rozpuszczeniu wojska, które kraj zdobyło; to wojsko miało prawo do względów. Wszyscy, co walczyli pod Garibaldim, na lądzie i morzu, przywiązali się najmocniéj do swego wodza, wszystko co mogło go zranić obudziło w nich głęboką czułość, stąd tysiące powodów niezadowolenia.

Przystępuję do ogłoszonych praw, praw albo niewczesnych, albo obrażających, albo niedostatecznych, wprowadzonych w wykonanie przez *konsultę*, tchnącą duchem antirewolucyjnym.

Mówca przebiega te prawa, wykazuje ich niedostateczność, roztrząsa skarbowość, dotyka sprzeczności w zdaniu między urzędnikami mianowanymi przez Garibaldiego i nadesłanymi przez rząd królewski. Wyrzuca nadewszystko lekkomyślność, z jaką naprędce tworzono te prawa, bez poznania kraju, jego zwyczajów i charakteru. Nadto, od chwili połączenia Sycylji z Włochami, pod królem konstytucyjnym, wszystko powinno było wypływać z konstytucji, nie zaś z dowolności pełnomocników władzy. Jakże dziwić się, że podobny stan rzeczy zrodził zawichrzenia, nie tylko w Palermo, ale i po innych miastach wyspy? Nie chcę o nic oskarżać radców korony i przestanę na sądzie izby we wszystkich dotkniętych przezemnie szczegółach.

P. Amari oznajmuje, że miasto Palermo zaniesie prośbę o zawieszenie wszystkich praw, wydanych przez namiestnictwo królewskie. Powstaje na mieszaninę urzędników; przynajmniéj dopóty, póki Włochy nie będą miały swéj przyrodzonéj stolicy (t. j. p. Amari chciałby aby w pojedyńczych prowincjach tylko używano urzędników miejscowych).

P. Paternostro prosi o głos. Niesłusznie mu wyrzucają, że powstawał na lud, na patryotów, na gwardję narodową, co tak zasłużyli się rewolucji; oddaje hołd dokonanym poświęceniom.

P. Amari nie cofa co powiedział.

P. Minister spraw wewnętrznych rozumie, iż powinien odpowiedzieć p. Amari.

Kiedy naród pragnie ustalić swą jedność, przyjmuje obowiązek spełnić wszystko, czego dobro polityczne i cywilne kraju wymaga, nadewszystko zaś słuchać rozkazów rządu.

Minister, powtórzywszy to, co p. Amari wyrzekł o prawach ogłoszonych w Sycylji, usprawiedliwia też prawa, nadewszystko pod względem ich konieczności.

Czyż mieliście, mówił p. Amari, moc ogłaszania tych praw? Nie są to żadne nowe ustawy, tylko zastosowanie praw obowiązujących w innych częściach państwa. Ministrowie nie tylko mieli moc, ale nawet obowiązek wprowadzenia ich do Sycylji.

Powiem z p. Ferrari, że jeśliby to było błędem, są zdania, w których minister powinien mieć odwagę dopuszczenia się błędu, dla pospolitego dobra. Nadto, udzielona przez parlament gabinetowi władza stanowienia, zawierała w sobie prawo uczynienia co uczynił i rozleglejsze jeszcze; czyż nie powinien był gabinet zaradzać wszystkim potrzebom prowincji, przynajmniéj tymczasowie, dopóki parlament nanowo się nie zbierze?

Minister przypomina jeden z dekretów Karola-Alberta, usprawiedliwiający zarzut, uczyniony przez p. Amari gabinetowi. Dostojny Garibaldi sam wyrzekł, że skoro statut został ogłoszony, wszystko stosować się do niego powinno. Nie sądzimy więc, abyśmy w czémkolwiek nadwerężyli prawo.

P. Amari twierdzi, że art. 83 statutu nie dozwalał nam uczynić tego, cośmy uczynili. Ale jakże utrzymywać to mniemanie, w obec ducha publicznego, gdy ten artykuł obowiązuje załatwiać wszystkie naglące potrzeby?

Minister roztrząsa, jak prawoznawca, rozmaite artykuły statutu, w ich wzajemnéj od siebie zależności. Ale mógłby kto powiedzieć: parlament miał zgromadzić się, dla czegoż nie było poczekać? M. pp., okoliczności nie czekają, należało działać!...

P. Natoli, minister rolnictwa i handlu, zbija z kolei zarzuty p. Amari; zatrzymuje się w szczególności nad prawem wyborczem.

P. Ugdulena. Nie chciałbym zabierać głosu w tych rozprawach, wymierzonych przeciw zarządowi, lękając się kogokolwiek bądź obrazić. Lecz ponieważ minister oskarża zarząd sycylijski, muszę, bo należałem do składu pierwszego gabinetu, stanąć w jego obronie. Żałuję tego, bo ci których zbijać mi przychodzi, są moimi przyjaciołmi. Mówiono o marnotrawstwie, o pensjach udzielonych, o chmurze urzędników.

Mówca usprawiedliwia te pensje, zwraca uwagę na niebezpieczeństwo pozbawienia miejsc niższego stopnia urzędników, inni bowiem szlachetnie służyli bez płacy. Byli nawet tacy, których całą nagrodę stanowiło mianowanie na urząd. Jeden z wczorajszych mówców ośmielił się powiedzieć, że dyktatura postępowała w téj mierze na oślep; odtrącam ten zarzut, jak obelgę. Rzucano się na dyktaturę i prodyktaturę, wymiatano nam, w pewnym dzienniku, że ubiegaliśmy się o pierwsze posady; było to tak niedorzeczne, że odpowiadać nawet niechciałem. Naszemu zarządowi niepodobna jest przypisywać zbrodni chciwości, lub marnotrawstwa publicznego grosza.

W tém miejscu, p. Ugdulena zdaje liczbę z summ znalezionych w kasach i ze zrobionego z nich użytku; wymienia ilość dochodów i wydatków, tudzież dowodzi, że zostawiono więcéj następnemu zarządowi, niż znaleziono pieniędzy przy objęciu władzy.

Mówca mówi o powszechném uszanowaniu dla Garibaldiego i o zwyczaju jaki zaprowadził się, odkrywania głowy przy wymówieniu jego nazwiska. Chciano, aby po dokonaniu rewolucji, ustąpili jéj sprawcy, jak to miało miejsce we Francji, zostawując osiągnięte korzyści tym co nic dla niéj nie zrobili.

Przebiegając czynności szczegółowe, usprawiedliwia wszystko, co dyktator zdziałał na rzecz pospolitego porządku, dla municypalności, komor celnych, siły zbrojnéj, jaką osłonił prawa wszystkich, jak daleki był od pójścia za przykładem Francji; w zabieraniu na skarb majątków, szanując własność, w jakimkolwiek ręku ją znalazł.

Mówca przypomina wszystko co utworzył Garibaldi, między innemi wojsko, które minister wojny znalazł właściwém rozwiązać. Opowiedział, w wielkich rzutach, początek wyprawy, zachowanie się względem niéj ministrów i przygotowania jakie Garibaldi czynić musiał, dla uderzenia na Neapol: uwielbia te wszystkie czyny jak na to zasługują; wysławia drogę prostą a wytrwałą, którą wielki wódz postępował.

Mówca usiadł, wśród powszechnych oklasków całéj izby.

P. Crispi ma głos, ale na uczynioną przezeń uwagę, że godzina jest spóźniona, prezes radzi się izby, która odkłada dalszy ciąg rozpraw do następnego posiedzenia.

Prezes odczytał pięć, czy sześć *porządków dziennych*, podanych przez różnych mówców, ponieważ zaś znalazły się między niemi i takie, co dopominały się przebaczenia i puszczenia w niepamięć win gabinetu, p. Minghetti sprzeciwił się, aby ta forma miała obejmować uznanie jego winy; w liczbie tych porządków dziennych, rzekł on, znajdują się takie, które przyjmuję, między innemi podany przez p. Torrearsa.

Posiedzenie ukończono o godzinie pół do szóstéj.

Posiedzedzenie 6 kwietnia.

O 3 kwadranse na drugą odczytano wywód słowny, tudzież treść prośb i listów nadesłanych izbie.

Deputowany *Melano* żąda zagądnąć ministrów o szczegół tyczący się miejscowości Casale.

P. Crispi ma głos. Zapytuje, czy prawda, że rząd chce posłać do Sycylji jen. della Rovere.

Hr. Cavour wychwala zdolności administracyjne rzeczonego jenerała i objaśnia jaka będzie jego władza.

P. Crispi przypomina, że p. Montezemolo miał tylko władzę cywilną, nowy pełnomocnik ma posiadać obie władze: cywilną i wojskową. Sądzi, że to obrazi uczucia Sycyljanów i wywoła zaburzenia. Pozwolę sobie ostrzedz p. ministra spraw wewnętrznych, że Sycylja nie jest podobną do Neapolu.

P. Minghetti oświadcza, że niema zamiaru zaprowadzenia dyktatury, ale tylko chciałby wykonania praw.

Minister handlu popiera słowa ministra spraw wewnętrznych.

P. Mamiani wnosi *porządek dzienny*: podany bowiem przez p. Torrearsa znajduje niedostatecznym; składa więc inny, więcéj uzasadniony, który obszernie rozwija, przypomina zamiary swoje podczas kiedy był ministrem; spodziewa się, że wykonanemi zostaną przez jego następcę. Co do przeszłości, usprawiedliwia cały gabinet, dowodząc, że okoliczności były silniejszemi nad najlepsze chęci.

Minister spraw wewnętrznych przyjmuje *porządek dzienny*, podany przez p. Mamiani.

P. Torrearsa obstaje przy swoim, w pierwotnym jego brzmieniu i znajduje zbytecznemi umieszczone objaśnienia w porządku dziennym p. Mamiani.

Prezes *Ratazzi* stara się zlać oba wniesienia w jedno, ale to uczynić się niedaje. Niektórzy twierdzą, że taki porządek dzienny dozwala ministrom zaprowadzić dyktaturę. Te słowa obudziły szemranie. Nakoniec obadwa *porządki dzienne* pp. Torrearsa i Mamiani, zlane w jeden, brzmiący jak następuje:

„Izba zważywszy na wyjaśnienia, złożone przez ministrów, co do ścisłego postrzegania praw, pokładając ufność w gabinecie, iż przedsięweźmie najodpowiedniejsze środki ku przyśpieszeniu administracyjnego zjednoczenia prowincji neapolitańskich i Sycylijskich, nastając na co najrychlejsze ogłoszenie przyrzeczonych przez rząd środków, w tém co się tycze bezpieczeństwa pospolitego i robot publicznych, przechodzi do prządku dziennego.“

Na tém ukończyły się zapytania p. Massari, zajmujące izbę przez 5 dni z rzędu. Izba przechodzi do praw wniesionych przez gabinet. Prezes odczytuje ustawę, zapewniającą dłuższe trwanie prawom emfiteutycznym, w Emilji i Umbrji. Wszystkie paragrafy, po kolei są przyjęte, bez sporu; izba przystępuje do głosowania.

Podobnież stało się i z inném prawem, rozciągającém na urzędników zarządu wojskowego i morskiego rozporządzenia o wysłużonych pensjach.

Posiedzenie ukończono o pół-do piątéj.

Dziennik *Narodowości* mówi o uwięzieniu, w Turynie, niejakiego Trucchi, tajemnego werbownika, który dla zapewnienia sobie większych powodzeń nadużywał imienia Garibaldiego, mieniąc się być jego umocowanym. Dowiadujemy się dziś, że nakazane przez kwesturę badania, doprowadziły do przejęcia ważnych papierów, z których pokazało się, że ten zbrodzień jest austryjackim ajentem.

Nadto Austrja jest oskarżoną o zakupywanie, wszędzie gdzie tylko może, patentów oficerskich garybaldystowskich. Rząd nasz ma w ręku ogrom dowodów o knowaniach, dla wywołania starcia się. Hr. Cavour, jak mówią, ma zamiar wyprawić dyplomatycznych ajentów do wszystkich dworów europejskich, dla przełożenia im tych tajemniczych podstępów.

Czytamy w czasopiśmie Opinione.

„Mianowanie jen. della Rovere namiestnikiem sycylijskim, ogólnie jest chwalone. Ludzie niemogący zaprzeczyć doświadczenia i wielkich zdolności jenerałowi, udają, przez duch przekory, wątpliwość co do wiadomości politycznych i administracyjnych, jakich ta posada wymaga. W wojsku dał on świetne dowody, że jest administratorem pracowitym, niezmordowanym i stanowczym; można więc być pewnym, że podoła swemu miejscu i nada dzielny popęd sprawom Sycylijskim.“

Dziennik *Prassa* podaje następne szczegóły:

„Pokątne zaciągi, w różnych miejscowościach półwyspu, tak są skryte, iż trudno doścignąć werbowników; wielka liczba ochotników weneckich, których czaś zobowiązania się służbowego w wojsku prawidłowém świeżo upłynął, wielu wychodzców gotowych zaciągnąć się i stających się tém samem niebespiecznymi dla powszechnéj spokojności, nastręczyło rządowi myśl utworzenia 7 korpusu wojska, który mając wszystkie warunki wojska prawidłowego, zjednoczyłby rozproszone po kraju pierwiastki garibaldystowskie. Dowództwo nad tym korpusem powierzonoby Garibaldiemu, niekoniecznie w rzeczywistości, ale aby je okryć urokiem bohaterskiego imienia.

„Rząd pragnął skorzystać z niespodzianéj bytności Garibaldiego w Turynie, aby raz ułatwić się z urządzeniem rozsianych szczątków wojska południowego i właśnie powziął myśl utworzenia owego siódmego korpusu. Zamierzano zapełnić jego ramy oficerami garibaldystowskimi, których prawa do stopni sprawdza, właśnie teraz, osobna kommissja. Ani wątpić, że dawniejszym dowódcom byłoby najłatwiéj skłonić dawniejszych swych podwładnych do wejścia pod chorągwie korpusu, mającego liczyć 40000 ludzi; jedno słowo Garibaldiego byłoby dostateczne do zjednoczenia wszystkich rozproszonych jego żołnierzy i do zapewnienia spokojności granic, mocno w téj chwili zagrożonych.

Powyższy plan, który pod względem polityczym może być uważany, jako wywolujący raczéj antagonizm między siłą moralną, będącą w rozrządzeniu gabinetu i siłą rewolucyjną, mogącą w danéj chwili, ściągnąć na rząd odpowiedzialność, odznacza się tą korzyścią, iż zdolny jest załatwić jedną z naglących konieczności czasu: t. j. upewnić spokojność na pograniczu i spokojność wewnętrzną.

Jen. Cuja otrzymał poruczenie od ministra uczynić stosowne przełożenie Garibaldiemu. Lecz ten nie zgodził się na przełożenie, czy to dla tego, że uznał je za niepożyteczne, a może nawet szkodliwe, ponieważ oddawało w ręce gabinetu siłę, któréj mógł, w danéj chwili, sam potrzebować, czy dla tego, że niepodobał mu się zamiar ministra wojny zostawienia wyboru oficerów sobie samemu; mówią nawet, że Garibaldi nie chciał wchodzić w żadną w tym względzie rozmowę.“

Dziennik *Italia* pisze pod d. 7 kwietnia:

„Zapewniają, że rokowania nieustające między Turynem i Paryżem, wkrótce sprowadzą rozwiązanie sprawy rzymskiéj. Ma ono być tymczasowe, t. j. że wspólne wojska, francuzkie i włoskie zajmą Rzym. Najprawdopodobniéj, że nasz gabinet objąłby rząd cywilny w Rzymie, wojska zaś francuzkie pilnowałyby najzupełniejszéj swobody Ojca św., aż do dnia, w którym ostateczna ugoda stanęłaby między Włochami i Stolicą św. Dotąd to rozwiązanie jest tylko prawdopodobieństwem. Zdaje się, że zapytania, względem Rzymu, z któremi miano wystąpić w senacie we wtorek (9) będą odroczone, z powodu zapytań p. Brofferio o śledztwie odbytém w Genui, na tenże dzień zapowiedzianych.“

Dziennik *Opinione* d. 7 kwietnia, mówi, że w prowincjach neapolitańskich, stronnictwo muratystowskie nie istnieje. Może niektórzy chciwi na posady, obrażeni, że ich nie otrzymują, przez zemstę występują jak zwolennicy ks. Murata. Znajdą się może niezadowoleni, pragnący w mętach obłowu, którym zdaje się, że zakłopocą rząd i kraj, przez wywołanie widma muratystowskiéj monarchji. Ale są to jednostki bez siły i wpływu, których niepodobna uważać za stronnictwo. Nadto, w przypuszczeniu, że udzielność pod ks. Muratem dałaby się urzeczywistnić, jenerałowie Bosco i Ulloa są zbyt przezorni, aby nie zrozumieć, że Europa dozwoliwszy samym Włochom urządzić swe sprawy, nigdy nie zgodziłaby się na utworzenie we Włoszech muratystowskiego królestwa.

Cała ich rachuba na tem polega, aby wystąpiwszy z niemożliwą i antypatyczną kandydaturą, ułatwić drogę dla burbońskiéj restauracji. Rzeczona restauracja jest skrytym celem ich knowań i objawów. Ks. Murat jest tu tylko strachem słomianym i nie zdaje się nam, aby mógł z przyjemnością patrzyć na objawy czynione nie za nim, ale przeciw Włochom. Dziś jest on tylko narzędziem, czasowie używaném, przez zwolenników burbońskich, by je potém w kąt rzucić. Ale Włochy, które wiedzą czego chcą rycerze dynastji burbońskiéj, przebrani za muratystowskich rewolucjonistów, nie lękają się ani ich podstępów, ani ich pozornego kandydata.

Dziennik *Prassa* otrzymał następną depeszę wysłaną z Neapolu d. 8 kwietnia:

„Stronnicy napróżno usiłowali zakłócić porządek. P. Nigra okrutnie był zmartwiony tym zbrodniczym zamachem. Uwięziono książęcia Cajaniello i biskupa Trotto; broń zabrano. Muratyści okrywają się śmiesznością, rozsyłając po domach kartki z następnemi słowami: „Murat, król neapolitański, z woli ludu.“ Spokojność w Neapolu przywrócona. Potrzeba było poskramiać rewolucyjne poruszenie w Castiglione i Vico. W tych miejscowościach, powstańcy dopuścili się niesłychanych okrucieństw.“

Francja.

Paryż, *7 kwietnia.* Cesarz dał dziś pożegnalne posłuchanie jen. Almonte, który ukończył umocowanie, jako poseł nadzwyczajny i pełnomocny minister meksykański.

P. Delangle, minister sprawiedliwości, rozesłał następny okolnik do prokuratorów jeneralnych przy sądach cesarskich;

„Panie jeneralny prokuratorze!

„Od niejakiego czasu otrzymuję doniesienia, że rozmaici duchowni katoliccy, już to ustnie, już na piśmie, roztrząsają jawnie i podczas spełniania swych obowiązków, przedmioty, któremi zajmować się prawo najwyraźniéj im zakazuje. Jedni, zapominając że posłannictwo kapłańskie wkłada na nich obowiązek czuwania nad religijnem nauczaniem wiernych, puszczają się w naganę działań rządu i usiłują ściągnąć na politykę cesarską nieufność lub potępienie; drudzy, ulegając uniesieniom ślepéj żarliwości, rzucają się nawet na osobę panującego i pod zasłoną, mniéj lub więcéj przezroczystą, starają się okryć ją obelgami; inni jeszcze, wyzyskując słabość umysłu i łatwowierność, ośmielają się trwożyć sumienia przepowiadaniem urojonych nieszczęść.

Tego rodzaju nadużycia prawo przewidziało: Art. 201 kodeksu karnego „karze więzieniem, od trzech miesięcy do dwóch lat, duchownych, którzy w spełnianiu swych obowiązków i w zgromadzeniach publicznych mają mowy, obejmujące rozbiór lub naganę rządu, prawa, dekretu cesarskiego, albo wszelkiego innego działania władzy krajowéj“.

Podług brzmienia art. 204, tegoż kodeksu, „każde pismo, obejmujące naukę pasterską, pod jakąkolwiek formą, a w którem duchowny dozwoli sobie rozbierać, lub naganiać bądź rząd, bądź jakiekolwiek działanie władzy krajowéj, ściąga karę wygnania na duchownego, coby się go dopuścił“.

Jeśli te rozporządzenia, których obecne okoliczności dowodzą mądréj przezorności, pozostały bez zastosowania; pochodzi to z téj przyczyny, że aż do niedawna postępowanie duchowieństwa było pełne uszanowania i skromności; a także ponieważ rząd, w swem pobłażaniu, wolał znosić pojedyńcze zboczenia, niż ścigać sądownie, ze szkodą może saméj religji, kapłanów niebacznych. Lecz nic one nie straciły ze swéj powagi i rząd przekroczyłby swe obowiązki, gdyby nie użył na tę systematyczną zaciętość, skicro-

---

нѣкоторыхъ Кіевскихъ помѣщиковъ (гг. Головинскаго, Грабовскаго, Бот.орскаго, Котюжинскаго, Хамеца, Яновскаго и Фудаковскаго), составленъ былъ уставъ особаго сельскохозяйственнаго общества для Кіевской губерніи. 27-го прошлаго января уставъ этотъ, по предварительномъ разсмотрѣніи его въ министерствѣ государственныхъ имуществъ, удостоился Высочайшаго утвержденія, и такимъ образомъ въ теченіи 1861 года должна будетъ обнаружиться въ чемъ нибудь дѣятельность 21-го русскаго сельскохозяйственнаго общества. Уставъ его будетъ помѣщенъ вполнѣ въ „Журналѣ мин. гос. им.“, и потому мы ограничимся пока нѣсколькими общими данными о цѣли и составѣ Кіевскаго общества. Цѣль учрежденія кіевскаго общества сельскаго хозяйства заключается въ распространеніи въ губерніи сельскохозяйственныхъ свѣдѣній и содѣйствіи землевладѣльцамъ къ усовершенствованію ихъ хозяйствъ. Для достиженія таковой цѣли, предполагается издавать журналъ и учредить библіотеку сочиненій по сельскому хозяйству, устроить учебную ферму на подобіе Французскихъ fermes écoles, содѣйствовать распространенію улучшенныхъ орудій и машинъ, приготовлять полезныхъ людей сельской прислуги, учреждать выставки и конкурсы, назначать преміи и представлять къ наградамъ за особыя услуги по сельскому хозяйству. Составъ общества образуется изъ дѣйствительныхъ, почетныхъ членовъ и корреспондентовъ; дѣйствительные члены ежегодно взносятъ по 25 руб. сер. въ кассу общества. Для управленія дѣлами его составляется, по выбору общаго собранія членовъ, совѣтъ изъ президента, вицепрезидента, 18 членовъ, засѣдающихъ по очередно, секретаря и казначея. Желаемъ полнаго успѣха обществу сельскаго хозяйства въ Кіевской губерніи, гдѣ прекрасный климатъ, плодородная почва облегчаютъ введеніе всякихъ усовершенствованій и нововведеній.

Между тѣмъ, кромѣ кіевскаго общества, подобныя учрежденія готовятся и въ другихъ мѣстахъ Россіи. Такъ мы слышали, что хозяева Волынской губерніи, а также Мценскаго и Брянскаго уѣздовъ Орловской губерніи имѣютъ въ виду составить сельскохозяйственныя общества. Безъ сомнѣнія, при нашихъ огромныхъ разстояніяхъ, такія малыя общества могутъ принести гораздо болѣе существенной пользы, нежели общества для цѣлой полосы и тѣмъ болѣе для всей имперіи. *(Ж. М. Г. И. фев.)*

— *Женскія училища.*—Въ *Могилевѣ*, женская воскресная школа, открытая 9 октября, въ концѣ этого же мѣсяца преобразована въ безплатное училище, въ которомъ, по просьбѣ родителей, измѣненъ порядокъ обученія; вмѣсто двухъ уроковъ въ недѣлю (по воскресеньямъ и средамъ), назначено преподавательницами пять уроковъ, начиная съ понедѣльника до пятницы включительно, каждый день. Комплектъ ученицъ опредѣленъ въ 70, по училище посѣщали уже 78 дѣвочекъ, такъ, что 8 изъ нихъ считались сверхкомплектными. Болѣе этого не было возможности принимать, по причинѣ ограниченнаго числа преподавательницъ въ сравненіи съ числомъ ученицъ и уроковъ; притомъ же всѣ почти ученицы были совершенно безграмотныя, за весьма немногими исключеніями. Обученіемъ занималось 10 дѣвицъ. *(Ж. М. В. Д. янв.)*.

— *Хлѣбные черви.*—*Кіевской* губерніи, въ уѣздахъ *Липовецкомъ* и *Таращанскомъ*, минувшею осенью, на озимыхъ поляхъ появились черви пепельнаго цвѣта, величиною въ вершокъ и со множествомъ ножекъ,—преимущественно по возвышенностямъ, мѣстами въ большихъ массахъ, и подъѣдали корни растеній. Вырывать ихъ изъ земли и истреблять, при ростѣ хлѣбовъ, не было никакой возможности; только нѣкоторые владѣльцы, для предохраненія незапятыхъ еще насѣкомыми полей, обводили, посредствомъ плуговъ, канавами тѣ пространства, гдѣ были черви, и усыпали канавы негашенною известью; это препятствовало червямъ переползать на свѣжія поля. Между тѣмъ, съ наступленіемъ морозовъ, особенно, когда во второй половинѣ октября выпалъ снѣгъ, черви пропали сами собою. Въ Таращанскомъ уѣздѣ, при 4 селеніяхъ повреждено ими хлѣбовъ на 3,975 р. сер., а въ Липовецкомъ, въ 12 имѣніяхъ, до 400 десятинъ. По изслѣдованію профессора университета Св. Владиміра,—Кесслера, черви эти ни что иное, какъ гусеницы ночныхъ бабочекъ зъ рода *совиноголовокъ (noctua exclamationis)*; они уже многократно въ разныхъ полосахъ Россіи производили значительный вредъ озимымъ посѣвамъ, выѣдая корни молодыхъ всходовъ.

— *Бѣшенные волки.*—*Подольской* губерніи, *Летичевскаго* уѣзда, въ сед. *Крутибородинцахъ*, 6 сентября, предъ разсвѣтомъ, бѣшенный волкъ вбѣжалъ на дворъ крестьянина Лучкова, который, въ это время, услыша лай собакъ, вышелъ изъ избы. Волкъ кинулся ему на грудь; но Лучковъ, защищая лице, подставилъ правый локоть, а лѣвою рукой схватилъ волка за ноги и повалился съ нимъ на землю; между тѣмъ на крикъ его сбѣжались сосѣди, связали волка и убили. Лучковъ хотя не былъ раненъ, потому что волкъ успѣлъ схватить его только за рукавъ бывшей на немъ свиты; однако, отъ чрезмѣрныхъ усилій въ борьбѣ, онъ сдѣлался больнымъ.

— *Отравившіеся грибами.*—*Кіевской* губерніи, *Таращанскаго* уѣзда, въ сед. *Бузовкѣ*, крестьянинъ Семенъ Небесный и дочь его Ульяна, 22 сентября, умерли отъ употребленія въ пищу вредныхъ грибовъ.

(Ж. М. В. Д. янв.)

waną przeciw sobie, broni jaką wręczyło mu prawo, celem utrzymania pokoju i należytego porządku. Poruczam więc wam, p. jeneralny prokuratorze, abyście rozkazali najściśléj donosić sobie o każdém nadwerężeniu, popełnionem w obrębach waszego przysądu; a kiedy wykroczenie zostanie sądownie sprawdzone, abyście stawili jego sprawców, bez względu na ich stopień, przed urząd właściwy. Czas aby prawność wróciła do swéj powagi. Proszę przyjąć i t. d,

Delangle.

Skoro wiadomość o upadku domu Miresa stała się niewątpliwą, wnet rząd, w zamiarze zasłonienia od strat drobnych kapitalistów, którzy złożyli w ręku Miresa pieniądze na pożyczkę ottomańską i budowę dróg żelaznych w państwie rzymskiem, poruczył gubernatorowi banku francuzkiego, hr. de Germiny objęcie zarządu kassy rzeczonéj drogi żelaznéj. Doświadczenie w tego rodzaju działaniach, nadzwyczajne zdolności i pracowitość hr. Germiny, nie tylko odwróciły klęski od tysiąca drobnych kapitalistów, ale wyjaśniły zagmatwany stan rzeczy do tego stopnia, że zwykli urzędowi trzéj administratorowie, którzy stosownie do przepisów prawa handlowego mają objąć zarząd upadłego domu Miresa, znajdą zadanie swoje nadzwyczaj ułatwionem. P. Rothschild pragnął zająć się likwidacją majątku Miresa. Przy wielkiéj gotowości do ustępstw wierzycieli, spodziewał się dokonać ją w drodze polubownéj; ale cesarz na to nie zezwolił. Upadek tego bankiera otworzył pole do tak ohydnych podejrzeń osób wysokie zajmujących w rządzie stanowisko, że za radą hr. Persigny cesarz dla uwolnienia od podejrzeń o przedajność swojego rządu, tudzież dla najprzykładniejszego ukarania winnych, nakazał przewod téj sprawy odbyć z największą jawnością. Mires trzymany jest pod tak ścisłą strażą, że potrzeba było trzech dni czasu, nim wyjednano pozwolenie uwiadomić go o szczęśliwem rozwiązaniu księżny Polignac, jego córki.

Dziennik wychodzący w Havre donosi, że jacht parowy *Hieronim Napoleon*, znajduje się obecnie w Tulonie, w gotowości wypłynienia na morze, jak mówią, dla odwiezienia do Syrji ks: Napoleona, któr y chwilę tylko zatrzyma się w Genui, dokąd król Wiktor-Emmanuel dla widzenia się ze swym zięciem wybiegnie.

Dziennik pół urzędowy *Konstytucjonista*, w nocie podpisanéj przez sekretara redakcji, w następnych wyrazach donosi o potępieniu przez cesarza manifestu ks. Lucjana Murata, umieszczonego przez nas w przeszłym numerze *Kurjera* „Dowiadujemy się, że cesarz, wielce niezadowolony z listu ks. Murata, pisał do niego końcem wynurzenia swéj nagany.

Austrja.

Dziennik angielski *Ranna Poczta*, czyni następne uwagi nad polityką austryjacką:

„Lud angielski żywi w sercu uczucia przyjazne dla wielkiego germańskiego plemienia; ale są w Niemczech książęta, ludzie stanu i rządy, dla których Anglja, jako naród, niema ani poważania, ani przyjaźni. Wszyscy zgodzą się, że znaczna część istotnych zawikłań, pod któremi Europa jęczy, jest owocem złego austryjackiego rządu. Pytania: włoskie, węgierskie, kroackie, illiryjskie, pytanie niemiecko-duńskie, biorą źródło w zdrożnéj polityce domu habsburskiego. Rozprzężenie siły odpornéj środkowéj Europy, jest błędem gabinetu wideńskiego. Austrja jest obszernem skupieniem ludów, różnych co do plemienia i języka, niezjednoczonych i niespojnych. Ale plemiona niemiecko-austryjackie mają na sercu te same widoki, co ich bratnie plemiona na północy, na wschodzie i zachodzie Niemiec; i gdyby choć na jednym tronie niemieckim zasiadał wielki monarcha, co nie jest, oddawna jużby się postarał, o nadanie Niemcom téj jedności silnéj a spójnéj, któréj tak gorąco pragną. Patryota Arndt wielokrotnie zagrzewał do tego Fryderyka-Wilhelma IV w 1848 i 1849, ale bezskutecznie. Powzięte nadzieje o teraźniejszym królu pruskim okazały się zawodnemi. Król objawił niepewne jakieś współczucie dla powszechnych dążeń niemieckich; gabinet zaś jego dał postrzedz stateczne pragnienie dopomagania polityce angielskiéj. Zamiast uskutecznienia jedności Niemiec, Prusy chcą rozpocząć wojnę przeciw Danji. Król duński i jego ministrowie robili co mogli dla ułatwienia trudności i uczynienia polubownego rozwiązania możliwem i wykonalnem. Ale ludności krajów (holsztyńskiego i szlezwickiego) wtórujące Prusom, pragną wojny, i im większe Danja czynić będzie ustępstwa, tém mniéj ci podżegacze okażą się zadowolonymi."

Wiedeń, 5 kwietnia. *Gazeta Wiedeńska* oznajmuje, że nazajutrz jako w dniu otwarcia sejmu, odbędzie się uroczyste nabożeństwo w kościele św. Stefana; posłowie więc są wezwani do znajdowania się na niem.

Peszt, 3 kwietnia. Dziś z rana, o godzinie 10, zebrali się w dawnym gmachu kurji, czyli najwyższego sądu królestwa: *judex curiae* (sędzia nadworny), tavernicus (wielki podskarbi), członkowie stołu królewskiego i septemwiralnego (najwyższa instancja, składająca się z 7 mężów), wielu magnatów, posłów sejmowych, akademja węgierska, władze komitatu i miasta Pesztu, deputacja izby kupieckiéj, wielu rzeczników, przedstawicieli dziennikarstwa. Naprzód, zasiadający za stołem królewskim złożyli przysięgę podług roty 1847, poczém zgromadzenie udało się do kościoła franciszkańskiego, gdzie ks. Prymas odśpiewał hymn do Ducha św. Następnie wrócono do kurji, gdzie *judex curiae*, hr. Jerzy Apponyi, powitał wznowiony sąd najwyższy wymównemi słowami, często przerywanemi pełnym zapału okrzykiem, *Niech żyje!* Arcybiskup Leonowicz odpowiedział sędziemu nadwornemu, który złożył dzięki kardynałowi Prymasowi, że uroczystość zaszczycił swą obecnością.

D. 4 kwietnia. Z powodu zgodzenia się cesarskiego na przeniesienie sejmu z Budy do Pesztu, wnet po jego otwarciu, zrobiono uwagę, że w Węgrzech głoska prawa jest przedmiotem czci przypominającéj Anglję. Gdyby dwór wiedeński nadawał dziś Węgrom najrozciąglejsze swobody ujrzelibyśmy je odrzuconemi, z przyczyny, że prawo 1848 tych swobód nie przewidziało. To prawo jest ich legalną podstawą, jest początkiem i końcem ich polityki; i rzeczywiście, jest w pewnym względzie ich *magna charta*, bo obejmuje w 31 artykułach, z których każdy dzieli się na mnóstwo paragrafów, niemal wszystkie przedmioty politycznego prawodawstwa. Owoż art. 4, paragraf 1 prawa 1848, mówi, że sejm królestwa zbierany będzie co roku w Peszcie. Gdy więc cesarz, wbrew temu prawu, wezwał posłów, aby przybyli do Budy, ci odmówili posłuszeństwa wezwaniu.

Większość niemiecko-słowiańska gabinetu wiedeńskiego sądzi, że niepodobieństwem jest zgodzić się na szersze ustępstwa dla Węgrów, bez nadwerężenia zasady centralizacyjnéj, będącéj duszą konstytucji austryjackiéj 20 lutego.

Po otwarciu sejmu, jednem z najpierwszych pytań będzie pytanie siedmiogrodzkie. To wielkie księstwo od wieków połączone z Węgrami, oderwane zostało przez Solimana, w skutek bitwy pod Mohaczem, tak zgubnéj dla Magyarów. Późniéj cesarze austryjaccy utrzymali ten oddział, mimo zażaleń ze strony Węgrów, którzy nigdy nie przestawali dopominać się o powrót téj dawnéj swojéj przynależytości. Nakoniec w 1848, sejm węgierski obradujący w Prezburgu, zagłosował połączenie Siedmiogrodzia. Artykułem 7, prawa 1848, wyrzeczone zostało połączenie i dozwolono Siedmiogrodziu wysyłać 69 posłów na sejm węgierski. Sejm Siedmiogrodzki, zgromadzony w Kołozwarze, przyjął toż same prawo, sankcjonowane, nieco późniéj, przez króla Ferdynanda.

W czasie powstania, zapalonego w 1848, rząd austryjacki potrafił, jak to wiadomo, znaleźć między Słowianami i Wołochami pomocników przeciw Magyarom. Kroaci i Serbowie stali się osnową wojska cesarskiego, wystawionego przeciw Węgrom. Podobnież w Siedmiogrodziu, gabinet wiedeński umiał zjednać Wołochów i część Niemców, którzy powstali przeciw rządowi węgierskiemu i odmówili uznania aktu połączenia. Dziś położenie znacznie się zmieniło; przynajmniéj zapewniają, że umysły Siedmiogrodzian coraz skłonniejsze są do wcielenia do Węgier. Cokolwiek bądź, sejm peszteński, zawsze opierając się na prawie 1848, okrytem sankcją królewską, dopomni się o obecność posłów siedmiogrodzkich. Znajduje się stronnictwo, które oświadczy, że sejm węgierski nie jest mocen stanowić dopóty, dopóki wszystkie części królestwa, a więc i Siedmiogrod, nie będą na nim przedstawione. Wszakże, w Wiedniu ministrowie mieli sprzeciwiać się połączeniu obu krajów, przynajmniéj za warunek przyzwolenia na to chcieliby Węgrom położyć, aby ciż zgodzili się wyprawić posłów na radę cesarską w Wiedniu. Ale nikt nie myśli tu o przyjęciu podobnego warunku.

Godném jest uwagi, w ruchu węgierskim to, że Magyarow wcale nie obchodzi trudne położenie, w jakie ich opór wtrąca ogólną austryjacką politykę i stanowisko tego państwa, w obec Europy. Gdyby Węgry składały zupełnie odrębne państwo, nie tylko względem cesarstwa austryjackiego, ale nawet względem dynastji, władnącéj berłem téj monarchji, nie mogłyby okazać więcéj obojętności na kłopoty gabinetu wiedeńskiego. Nie podobna nie uznać w tém postępowaniu nieodzownego postanowienia; bo nie należy sądzić, aby kwiat węgierskiego narodu nie widział co czyni. Usiłowania Węgrów oczywiście zmierzają do zmiany środka ciążenia potęgi austryjackiéj. Niech cesarz Franciszek-Józef dziś zgodzi się przenieść stolicę swoją do Budy-Pesztu, niech zrobi Węgry wrzeciądzem swego cesarstwa, niech podda swe inne ludy Magyarom, a ci staną jak jeden mąż, w obronie tronu habsburgskiego. Jest to marzenie Magyarow; ale to marzenie zdaje się nie prędko zamieni się w rzeczywistość, jeśli się nawet kiedykolwiek w nią zamieni.

Dnia 6 kwietnia. Piérwsze posiedzenie sejmowe Niższéj Austrji.

Uroczyste otwarcie semu odbyło się dziś o południu, w izbie posiedzeń stanowych. Poprzedziło je nabożeństwo w kościele św. Stefana.

Gubernator Niższéj Austrji miał mowę, w któréj przypomniał rozporządzenia patentu cesarskiego, ustanawiającego sejm i wskazującego osoby, mające nim kierować:

„Wielkie i prawowite nadzieje, rzekł, wiążą się z obrębem sejmowéj działalności, ale niemniéj i wielkie obowiązki i odpowiedzialność, których brzemię zwiększają jeszcze ciężkie obecne okoliczności. Sprawiedliwie księstwo Niższéj Austrji nazwane jest sercem naszego ogromnego cesarstwa. To serce zawsze silnie i gorąco biło na wszystko co jest wielkiem, szlachetnem i pięknem, dla pomyślności potęgi i szczęścia naszéj monarchji, dla sławy naszego najjaśniejszego cesarskiego domu. To serce nigdy nie szczędziło krwi swojéj, kiedy potrzeba było zapieczętować na nowo swą wierność, oddawna doświadczoną dla monarchy i ojczyzny. Ludność Niższéj Austrji ożywiona temi uczuciami, spodziewa się z ufnością, że mężowie wybrani na przedstawicieli będą, we wszystkich zdarzeniach, wiernymi tłumaczami tych uczuć i dzielnie wesprą słuszne prawo całości państwa i jego najjaśniejszéj dynastji. Zaprawdę, ta ufność kraju nie będzie zawiedzioną."

Marszałek sejmowy ks. Colloredo - Mansfeld odpowiedział gubernatorowi:

„Podejmujemy się wielkiego obowiązku. Zbawienie miljonów ludzi złożone jest w naszym ręku. Żądanie nasze jest tém trudniejsze, iż położenie ojczyzny, zataić tego niepodobna, jest nadzwyczaj ciężkie, ale jedność doda nam siły. Wszyscy powinniśmy dążyć do jednego celu; wszyscy wezwani zostaliśmy do wywiązania się z jednostajnego zadania względem naszéj prowincji, t. j. do obudzenia drzemiących w niéj potęg i użycia ich w sposób zbawienny. Jest także powinnością naszą przyczynić się, przez wybor członków rady cesarstwa, do jedności konstytucyjnéj monarchji, w tém przekonaniu, że szczęście i pomyślność naszéj wielkiéj i małéj ojczyzny, są nierozdzielne i że szczęście jednéj jest niepodobne bez szczęścia drugiéj. Weźmy się więc do dzieła z odwagą. Ale nim zaczniemy, wynurzmy wdzięczność najjaśniejszemu panu, który z ufnością oddał powodzenie swego cesarstwa w ręce swych ludów. *Niech żyje cesarz!*"

Po tych słowach całe zgromadzenie powstało wołając po trzykroć: *Niech żyje cesarz!*

Sejm stanowi, że posłowie wykonają natychmiast przysięgę. Marszałek pyta: czy sejm chce ją wykonać powstawszy, razem, czy każdy z posłów przysięgnie z osobna. Zawołano, wszyscy razem. Całe zgromadzenie powstaje. Marszałek mówi rotę przysięgi, którą wszyscy posłowie głośno powtarzają; poczem marszałek zajął swe krzesło. Wszyscy, najpierwiéj zaś kardynał Rauscher, zbliżają się po kolei, na wniesienie barona Tinti, podać mu rękę, na stwierdzenie przysięgi. Marszałek wnosi mianowanie kommissji złożonéj z 5 lub 7 członków dla rugów.

Baron Sameruga. Prawidła nie zawierają żadnego przepisu co do trybu wybierania kommissji. Należy więc natychmiast położyć zasady w tym względzie. Zgromadzenie składa się z umocowanych rozmaitych stanów; żądam, aby kommissja liczyła 7 członków, z których 2 ze szlachty, 3 z miast i 2 z gmin wiejskich.

P. Berger. Nie składamy tu osóbnych gromad; jest nas 66 posłów kraju, niemających innego celu, prócz pracowania dla jego dobra. Że kto jest szlachcicem, lub wielkim właścicielem ziemskim, mieszczaninem lub wieśniakiem, to nas mało obchodzi. Nie wybierajmy więc w gromadach, ale weźmy z łona zgromadzenia 7 członków.

Sejm uchwala wybor 7 członków, — co też i załatwiono.

Marszałek oznajmuje, że poseł Muhlfeld wniosł złożenie następnego adresu cesarzowi:

„Najjaśniejszy Panie,

„W uroczystéj chwili, w któréj sejm arcy-księstwa austryjackiego wyżéj rzeki Ems, zgromadził się podług rozkazu w. c. m., czuje potrzebę wynurzenia majestatowi swéj wdzięczności, za rozpoczęte urzeczywistnienie konstytucyjnego pierwiastku. Bogdajby ten pierwiastek, zagajony przez ustawę konstytucyjną 26 lutego, bież. roku, rozwinął się i przyczynił do dokończenia konstytucyjnéj budowy. Wyrażając to uczucie, sejm przejęty jest ideą Austrji wolnéj wielkiéj i silnéj. Głęboko jest przekonanym, że osnową téj budowy jest jedność monarchji, objętéj w prawie ściągającém się do przedstawicielstwa cesarstwa. Bogdajby jedność konstytucyjna, dająca wszystkim krajom cesarstwa stosunkową niezawisłość, dostateczną do zaspokojenia wszystkich potrzeb i prawowitych życzeń, była i na zawsze została prawdą jak w czynie tak w słowach! Spodziewając się z ufnością, że to życzenie będzie ziszczone, sejm składa w. c. m. upewnienie swéj wierności i niezłomnego przywiązania."

Zgromadzenie mianuje 7 członków dla sprawozdania rzeczonego adresu.

Następne posiedzenie zbierze się w poniedziałek, 15 kwietnia.

Peszt, 6 kwietnia. Sejm węgierski otworzono dziś, w zamku królewskim, w Budzie. Sędzia nadworny, hr. Apponyi, stanąwszy na niższym stopniu tronu, odczytał poselstwo królewskie, którego istotne części są następne:

„Król, dotrzymując słowa, przesyła z ufnością swoje pozdrowienie węgierskiemu prawodawczemu ciału. Jest mocno przeświadczony, iż niema zawad, niema nieporozumień, którychby dobra wola i szczerość nie były zdolne pokonać. Król pokłada ufność w zwołanym przez siebie sejmie dla przywrócenia konstytucji, dla jéj utrwalenia, zastosowania do potrzeb obecnych, ale szczególniéj dla odbycia na nim koronacji świętą koroną pierwszego króla Węgier, po zaprzysiężeniu koronacyjnego dyplomatu. Król tem chętniéj pragnie zadosyć uczynić sprawiedliwym żądaniom narodu, im pewniéj od niego oczekuje, że szanować będzie władzę królewską i utrzymanie jedności cesarstwa."

Mowa tronu nastaje potém na przyszły rozwój październikowego dyplomatu i rozszerzenie systematu kynstytucyjnego na całe państwo, zwłaszcza, że prawa Węgier są zabezpieczone. Król wyraża nadzieję, że w polubownem rozstrzygnieniu zadania, obchodzącego zarówno wszystkie ludy monarchji, naród węgierski pójdzie śladami swych przodków, którzy zawsze umieli stosować konstytucję do wymagań epoki. Król żałuje, że nie mógł nadać przywróceniu konstytucji całéj rozciągłości, jakiéj ojcowskie jego serce pragnęło. Wzgląd na jedność cesarstwa wymagał, aby wprzód uczucia narodowości były zbadane. W rzędzie ustaw węgierskich zagrażających prawom królewskim i bezpieczeństwu monarchji, zadania odnoszące się do tych ustaw są w tymczasowem zawieszeniu; rzeczone ustawy wniesione będą na sejm dla ich przyrzeczenia. Mowa tronu kończy zapowiedzeniem przeniesienia sejmu do Pesztu.

Wiele miejsc poselstwa dobrze przyjęto; te zaś, w których wspomniany jest patent ludowy, z szemraniem. Wszyscy magnaci i około 120 posłów znajdowali się na otwarciu sejmu. Hr. Apponyi, kard. Prymas i p. Deak przyjęci, przy wejściu, okrzykami: *Niech żyje!*

Posiedzenie izby wyższéj otworzono wnet po skończeniu posiedzenia ogólnego, pod przewodnictwem hr. Esterhazego, prezesa wieku. Hrabia w zagajeniu wspomniał Bathyaniego, którego patryotyzm może służyć za wzór zgromadzeniu. Izba ustanawia się. Odczytano dekret mianujący hr. Apponyi prezesem, a hr. Maylath wice prezesem. Hr. Gabriel Pronay radzi protestować przeciw tym mianowaniom, niepodpisanym przez niezawisłych węgierskich ministrów i dopomina się o naznaczenie węgierskiego gabinetu. To żądanie popiera znaczna liczba członków. Po długich rozprawach postanowiono nie sporządzać oddzielnéj protestacji, lecz całe rozprawy wpisać do wywodu słównego.

Posiedzenie izby poselskiéj otworzył mową p. Paloczy. Wyznaczono kommissję dla rugów.

Praga 6 kwietnia. Sejm królestwa Czeskiego otworzył dziś o południu gubernator, hr. Forgach, mową w języku czeskim. Marszałek sejmowy w odpowiedzi żalił się na trudność swego położenia, z powodu nieumiejętności krajowego języka; oświadczył jednak, że z radością będąc posłusznym rozkazowi cesarza, wynurzył nadzieję, że sejm spełni swe zadanie, dla ocalenia i pomyślności Austrji. Za jego przykładem zgromadzenie powstało wśród trzykrotnego okrzyku: *Niech żyje cesarz!* Następnie odczytano protestację pp. *Riegersa*, Palackiego i Brauny, przeciw prawidłom nadanym i przeciw prawu wyborczemu. Pan Riegers ciągle mówił po czesku.

Tenże dziennik obejmuje szereg depeszy telegraficznych, oznajmujących otwarcie sejmów: *Linz-Salzburgskiego, w Tropawie, Brunnie, Klagenfurcie, Lajbachu, w Inspruku, w Granie, w Gratzu i w Czernowicach.*

Gazeta *austryjacka* donosi, że pp. *Szmerling i Plener* są niezdrowi, co przeszkodziło znajdować się im na otwarciu sejmów: *pierwszemu* w Wiedniu— *drugiemu* zaś w Pradze.

Riva na jeziorem *Garde* 2 kwietnia.

W Tyrolu włoskim odmówiono powszechnie wzięcia udziału w wyborach, na sejm, mający zebrać się w Inspruku. Wyborcy naszego obwodu, w liczbie 280, podpisali następną proklamację:

„Niżéj podpisani wyborcy powiatów: *d'Arco, Riva, Ala* i *Mari*, opierając się na głosach i życzeniach kraju, oświadczają, iż niechcą wybierać żadnego posła na sejm Insprucki, a razem protestują przeciw wyborowi, dokonanemu przez mniejszość 18 głosujących na 544 wyborców wpisanych."

Dnia 6 kwietnia. Gubernator lwowski ogłosił następne postanowienie:

Minister stanu, wspólnie z ministrami: sprawiedliwości i policji, rozkazał przez reskrypt 24 marca, że artykuł 42-gi prawa z d. 24 października 1852 r., co do wolności noszenia broni, będzie zastosowany do noszenia szabel, zwanych *karabelami*, składających część narodowego stroju polskiego. Noszenie więc karabel, zależeć będzie od szczegółowych upoważnień, wydawanych na prowincji przez naczelników powiatowych, a w miastach: *Krakowie i Lwowie* przez dyrektorów policji. Wszakże osoby opatrzone tem pozwoleniem, będą mogły nosić tylko karabele, nie zaś inną jaką broń; karabele zaś tylko wówczas, kiedy włożą strój narodowy tradycyjny, składający się z *kontusza i żupana*, ale nie przy innych sukniach. Wykraczający ulegną karom pieniężnym i więziennym, przewidzianym przez artykuły: 36 i 38 rzeczonego prawa.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

TURYN, 8 kwietnia. Donoszą z Neapolu z d. 7: Wieść krąży, że jen. Bosco przybył od pięciu dni do Neapolu, dla objęcia kierunku reakcyjnego ruchu, który miał wybuchnąć wczoraj wieczorem, tudzież że policja ściga wszystkie jego kroki. Miano odkryć, że gałęzie spisku są bardzo rozległe, nawet po prowincjach. W miejscach, w których powstanie zapaliło się, miano popełnić niesłychane okrucieństwa. Wielu księży uwięziono, a w ich liczbie siedmiu proboszczów miejskich. Ludność woła o sprężyste wystąpienie przeciw reakcjonistom. Wczoraj, d. 6 kwietnia zamachy reakcjonistów zostały poskromione około Neapolu przez gwardję narodową, która uwięziła oficerów burbońskich i księży, wtajemniczonych do sprzysiężenia. W nocy odkryto broń i prochy schowane w mieście. Ludność jest wszędzie spokojną.

PRAGA, 8 kwietnia. Gubernator uwiadomił sejm, że rząd ma zamiar odroczyć zgromadzenie przed zjechaniem się rady cesarstwa, zachowując sobie moc zwołania go znowu po zamknieniu posiedzeń rady.

ZAGRZEB, 8 kwietnia. Twierdza Niksicz dotąd oblegana jest przez powstańców, ale głód ją uciska i upadek jéj jest blizki.

Mówią, że, dzięki wdaniu się konsulów, stanął rozejm między Turkami i powstańcami.

W Bośnji lękają się wybuchu między Turkami i Chrześcijanami, którzy gotują się do wychodztwa.

BELGRAD, 7 kwietnia. Dwadzieścia rodzin bulgarskich z paszaliku Widdyńskiego, wyniosło się do Serbji. Mówią, że wynoszą się dla tego, iż uciśnieni są podatkami i że owoce swéj pracy muszą oddawać Tatarom, niewno z Krymu przybyłym.

TURYN, 9 kwietnia. Pan Vacca zapytywał dziś w senacie ministrów o sprawie rzymskiéj. Hr. Cavour odpowiedział, że rząd nie może w téj sprawie użyć innych środków, tylko moralnych; nie może użyć oręża przeciw Rzymowi, chociaż rozwiązanie pytania rzymskiego jest konieczne do przywrócenia spokojności w prowincjach południowych. Antagonizm między kościołem i państwem wkrótce ustanie. Rząd surowo poskromi zaburzenia, które miały miejsce w Neapolu, ale najlepszy sposób odwrócić ich powrót, zależy na urządzeniu sprawy rzymskiéj. Nadzieje, świeżo wynurzone w tym względzie, bynajmniéj się nie zmniejszyły. Włosi są liberalni i katoliccy, równie jak Belgowie i Francuzi.

Senat, po wysłuchaniu téj mowy, przyjął niemal jednomyślnie rozkaz dzienny, podany przez p. Mateucci, wyrażający ufność w rządzie; potrzeba zjednoczenia Rzymu z Włochami, zjednoczenia, które dokona się, skoro zapewnionemi zostaną niepodległość oraz wielkość kościoła i papieża.

Na zapytanie jednego z senatorów, hr. Cavour oświadcza, że wieść o ustąpieniu Francji wyspy Sardynji jest zupełnie fałszywą.

TURYN, 8 kwietnia. Wybory, o których dotąd wiadomo, są w ogóle w niezmiernéj większości przychylne rządowi. Pan Carutti, jeneralny sekretarz ministerstwa spraw zagranicznych, wybrany został w Aoście prawie jednomyślnie. Głosowanie odbywa się między pp. Guerrazzi, Medici, Cadorna, Brignone i innymi.

NEAPOL, 8 kwietnia. Rozpoczęto surowe śledztwo nad zamachami reakcjonistów. W Caserta schwytano 900 strzelb i uwięziono 43 ludzi. Buntownicy popełnili największe okrucieństwa w Castiglione. Wielu z nich uwięziono i znaleziono przy nich ważne papiery. Spisek był zupełnie organizowany.

Mały bezskuteczny objaw miał miejsce w Neapolu na rzecz książęcia Lucjana Murata.

MARSYLJA, 9 kwietnia. Piszą z Rzymu pod d. 6 kwietnia. Ojciec św. ma się dobrze, tylko lekarze radzili mu, jak prostą ostróżność, aby odłożył na czas konsekrację nowego biskupa bulgarskiego, którą J. świątobliwość sam odbyć postanowił.

W Rzymie krąży list Bulgarów, wzywających opieki cesarzów: Francji i Austrji.

Podług listów z Neapolu, pisanych d. 6, w skutek niektórych nieprzyjaznych poruszeń wsi sąsiednich Neapolowi, załoga została skupiona w koszarach; gwardja zaś narodowa powołana do działania, przyprowadziła 50-ciu jeńców; istotnego oporu nigdzie nie było.

KOPENHAGA, czwartek 11 kwietnia. Dziennik Berlingske Tidende oznajmuje, że wydano dziś rozkaz, powołujący pod chorągwie wszystkich wojskowych, czasowie uwolnionych z artyllerji i jazdy, tudzież sprowadzenia, do właściwych korpusów, koni, rozdanych na przekarm w rozmaitych powiatach.

LONDYN, piątek 12 kwietnia. Zakład Reutera udziela następną depeszę Konstantynopola z d. 6 kwietnia:

„Jest prawdopodobnem, że projekt skarbowy, już przyjęty, będzie zmieniony w ten sposób, iż nastąpi pożyczka przymusowa od 3 — 5 miljonów, którą wybranoby w razie, jeśliby summa, mająca służyć jako zakład, poręczający wypuszczenie monety papierowéj, nie mogła być tak prędko zebrana ze sprzedaży dóbr rządowych."

PARYŻ, piątek 12 kwietnia. Dziennik La Patrie donosi, że liczba garibaldystów, którzy wylądowali w Spitza i udali się w góry, wynosi 500 ludzi.

TURYN, 12 kwietnia. Dziennik Opinione oznajmuje, że liczni emissarjusze austryjaccy przekroczyli granicę. *(Le Nord i J. de S. P.).*

PRZEGLĄD PISM CZASOWYCH.

Tygodnik illustrowany (77—80):

— Zaczniemy dzisiaj od życiorysu Ambrożego Grabowskiego, za który wdzięczność prawdziwa należy się redakcji Tygodnika. Znany miłośnikom przeszłości z prac swoich mozolnych, a wszystkim czytającym przynajmniéj z imienia, zacny kronikarz stolicy dawnéj Rzeczypospolitéj, tak opowiada swój żywot poczciwy: „Urodziłem się w miesiącu grudniu r. 1782 w miasteczku Kentach, w dawném księstwie oświecimskiém, z ojca Jana i Teressy Grabowskich. Ojciec mój był organistą tamże, pochodząc w najprostszéj linji z rodu włościańskiego, gdyż mój dziad był poczciwym i pracowitym kmieciem we wsi Głąbowicach; mogę zatém powiedzieć o sobie to, co mówił wiejski szłapak w bajce Franciszka Morawskiego:

Rodu mojego niemam za ohydę.
Nie pytam skąd przychodzę... ale dokąd idę.

„Początkowe nauki otrzymałem w szkółce normalnéj miejscowéj, gdzie uczono czytać, pisać, religji, rachunków i języka niemieckiego. W dziecinnym wieku odumarł nas ojciec, zostawując dziewięcioro drobnéj dziatwy. W roku 1797 pożar całego miasteczka pogrążył owdowiałą matkę w ubóstwo, co wskazało jéj potrzebę rozesłania dzieci po między ludzi w służbę. W lipcu tegoż roku, babka moja, do Krakowa jadąc, wzięła mię z sobą; opuściłem dom rodzinny z ochotą, żądny nauki, a potrzebny chleba. W Krakowie krewny nasz, ks. Paschalis Serwan kustosz OO. Bernardynów polecił mnie do księgarni Antoniego-Ignacego Grebla, gdzie znalazłem się w moim żywiole, bo lubiłem czytać. Wziąłem się zatém do czytania wszystkiego, co było pod ręką; lecz mię to do niczego niedoprowadziło, w braku przewodnika, któryby mi dobrą drogę pokazał.

„Ukończywszy praktykę handlu księgarskiego, zacząłem się uczyć języka francuzkiego, w czém piérwszych początków udzielał mi gratis miłéj mi pamięci Walenty Szacfajer, znany w piśmiennictwie wileńskiém. Ograniczony w środkach, o ile mogłem kształciłem sam siebie, a pod takim kierunkiem daleko zajść niemogłem; to przecięż powiedzieć muszę, że nauka moja ani grosza nieskosztowała, a zwykle tani towar niebywa wybornym.

W domu Greblowskim pozostawałem ciągle przez lat dwadzieścia jako subjekt handlowy (po dawnemu czeladnik), następnie jako prowadzący interesa księgarni i drukarni (buchhalter), a w końcu przez lat dwa jako wspólnik handlowy.

„W r. 1817, pragnąc, aby owoc starań i prac moich w zupełności przy mnie pozostawał, opuściłem księgarnię Greblowską (Józefa Mateckiego), i założyłem tu niewielką księgarnię, którą prowadziłem przez lat dwadzieścia; aż w 1837 udałem się na stan spoczynku, zawsze mając na uwadze zdanie Robertsona: Vita sine literis, mortis imago est".

Złączony przyjaźnią z uczonymi, szczególnie w Krakowie z Jerzym-Samuelem Bandtkiem, bibljotekarzem książnicy Jagiellońskiéj, i ze znakomitym wieszczem biskupem Woroniczem, czerpał Grabowski od nich wiadomości i zachętę do zawodu literackiego. Z namowy piérwszego wziął się do poszukiwań archiwalnych; drugi podał mu myśl i pomoc do opisu Krakowa. Raz obrawszy sobie tę drogę, nieporzucił jéj nigdy, owszem zamknąwszy księgarnię, wyłącznie się temu poświęcił, i chociaż przyciśniony już wiekiem, z niknącym od ciągłéj i zmudnéj pracy wzrokiem, niewypuścił dotąd Grabowski pióra z ręki, ogłosiwszy znaczną liczbę dziejowych pomników, czerpanych z samych rękopismów. Jeszcze w roku przeszłym czytaliśmy jego prace w Bibljotece Warszawskiéj.

— W ostatnim numerze, obok portretu rozpoczęto życiorys Jana-Jędrzeja Morsztyna w. podskarbiego koronnego i znakomitego poety w epoce przejścia między złotym wiekiem literatury Zygmuntowskiéj, a zachwaszczoném polem jezuickiego panegiryzmu. Autor z początku łamać się musiał z nieprzezwyciężonym brakiem materjałów do życia domowego poety, dla tego w artykule jego skąpo znajdujemy takich dat i szczegółów. Za to ocenienie krytyczne pisarskiego zawodu Morsztyna i jego stosunków literackich nic niepozostawia do życzenia.

— Śmierć Wandy, „co niechciała cudzoziemca i przeniosła śmierć nad Niemca", przedstawiona podług obrazu p. Piotrowskiego, znaną już jest czytelnikom z dawniejszych opisów i z album wystawy krakowskiéj. Zwracamy tylko na to uwagę, że w album rzeczoném jako robioném za granicą przez obcych, wyraz twarzy natchnionéj bohaterki jest niesłowiański i rysy za stare, co się niezgadza z legendą. Z będącego przed nami drzeworytu widzimy, iż było to winą nie obrazu p. Piotrowskiego, lecz rytownika.

— W dokończeniu artykułu p. Szajnochy p. t. „Jan Sobieski bannitą", autor opisuje wyroki sądowe, wskazujące na tę karę przyszłego wyzwoliciela Wiednia: raz na bannicję mniejszą bez infamji za niewypłacenie 40,000 złp., niejakiemu Askmanickiemu czy Jaskmanickiemu, głośnemu pieniaczowi należnych, co zmiesioném zostało po uiszczeniu należności; powtóre uległ temuż losowi w skutek sprawy pieniężnéj z klasztorem pp. Karmelitanek bosych we Lwowie co również skończyło się kasatą wyroku przez ugodę; toż samo było i po raz trzeci w sprawie z chorążym sandomierskim Dębickim, z tą tylko różnicą, że do waśni pieniężnéj mieszała się walka stronnictw politycznych, i że bannicja tym razem połączona była z infamją, nim ją z łatwością usunięto. „Tym sposobem, powiada p. Szajnocha, wszystkie bannicje Sobieskiego nietylko żadnego moralnego wykroczenia w nim niekarały, lecz jakby umyślném zrządzeniem losu, łączą się zawsze z jakimś czynem chwały lub pobożności. Pod wyrokiem piérwszéj bannbicji naraża się młodzieniec dobrowolnie na niebezpieczeństwa zakładu u niewiernych; gdy druga bannicja na nim ciążyła, funduje chorąży kor. klasztor z przytułkiem dla starości i nędzy; trzecią przyciśniony bannicją, ocala kraj. Toć zaiste niesromac się Sobieskiemu wynagrodzonych takiemi zasługami bannicij, i niesromać się krajowi takich bannitów.

— K. Wł. Wójcicki, z listu p. Modzelewskiego, dał kilka ciekawych, a dotąd nieznanych szczegółów do życiorysu Antoniego Malczewskiego, który ledwie w zarysach dziś posiadamy; nadto wydrukowano tu dotąd nieznany list autora „Marji" do Modzelewskiego. W liście tym znajdujemy potwierdzenie smutnego stanu niedostatku, z którym Malczewski łamać się musiał w Warszawie; a w słowach p. Modzelewskiego czytamy zaprzeczenie stosunków, jakie miały wiązać poetę z Zofją Rucińską, co zresztą p. Wojcicki już pierwiéj, opierając się na autentycznych dowodach, był uczynił.

— Do typów usuwających się w krainę przeszłości i znikających przed naszemi oczyma należą już dziś lirnicy wiejscy, których gniazdem była głównie Ukraina. Zrysowywanie w przelocie i zachowywanie dla przyszłości wizerunku tych postaci jest rzetelną zasługą. To też z prawdziwą przyjemnością czytaliśmy tu artykuł p. K. Wł. Wójcickiego p. t. „Lirnicy" i oglądaliśmy wiernie przedstawioną w obrazku postać lirnika ukraińskiego. Przyszłość wdzięczną będzie Tygodnikowi za to odwzorowywanie naszych ulatujących pamiątek.

— O posągu Czackiego ofiarowanym przez znanego rzeźbiarza Sosnowskiego do kościoła pp. Wizytek w Warszawie, a przedstawionego tu w drzeworycie, autor artykułu tak się wyraża: „Więcéj powiedzieć przez kamienne usta mało kiedy podołał Sosnowski. Prawda, że tą razą wykuwał z kamienia uwielbianą rodzimą naszę postać Czackiego. Mąż to postawy wzniosłéj a spokojnéj, poważnéj a dziwnie pociągającéj ku sobie. W jego wejrzeniu czysta, rozległa, głęboka mądrość. Twarz cała nieopisanego wyrazu; widzisz w niéj najjaśniéj bojownika przejętego cnotą, żyjącego dla cnoty i za nię cierpiącego po wiele razy..."

— Poezja w będących przed nami numerach bardzo wyborowie się przedstawia. Czytamy tu następujące krótkie utwory: „Pamiętaj," Lenartowicza; „Wiosna i ruina," J. Szujskiego; „Cmentarz duszy", elegja Deotymy; „Pod szkicem Orłowskiego wódz polski", Prusinowskiego; „Co umiem nakreślić," z widokiem chatki litewskiéj, Syrokomli; nakoniec „Do Matki boskiéj", T. Lenartowicza, utwór ze wszystkich najgorętszy uczuciem wielkiém. Niemogąc go w całości tu umieścić, ze smutkiem poprzestajemy na téj króciutkiéj wzmiance.

— Kronika tygodniowa powiada, iż w wielu miejscach poznoszono tytuły i nadpisy francuzkie i niemieckie, a zastąpiono je polskiemi. Litografje mają niemało roboty, stalują bowiem teraz mnóstwo biletów wizytowych polskich, kiedy dawniéj połowa ich niemal francuzkich była. Nawet handle rycin starają się w wystawach swoich o sympatyczniejsze aniżeli dawniéj przedmioty; nawet w ogłoszeniach gazet ogłaszający starają się unikać cudzoziemskich wyrazów, które dawniéj całą niemal zaletę towaru stanowiły.

Gazeta Warszawska (do 90):

— W postanowieniu Rady administracyjnéj wyrażono następujące szczegóły co do rozwiązania Towarzystwa rolniczego w Królestwie Polskiém: „Towarzystwo rolnicze, ustanowione w jedynym celu podniesienia rolnictwa, przez położenie, jakie w czasach ostatnich pomimo ustawy swéj przybrało, dzisiejszym okolicznościom nie jest odpowiednie, z tego więc powodu, za szczególném upoważnieniem JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI, rozwiązuje się. Komissja rządowa spraw wewnętrznych przedstawi do wyższego zatwierdzenia projekt urządzenia w różnych miejscach Królestwa Zebrań (Komicjów) rolniczych. Remanent kassy Towarzystwa przeniesiony będzie jako depozyt do Banku polskiego, dla zwrótu komu z prawa należy."

— Z polecenia Dyrektora głównego prezydującego w komissji rządowéj wyznań religijnych i oświecenia publicznego podano do wiadomości co następuje: „Jeden z pasterzów djecezji uczynił do duchowieństwa swojego odezwę, ażeby duchowni, *jako przewodnicy ludu, w naukach religijnych, mianowicie przy trybunale pokuty, starali się wpływać na uspokojenie umysłów oraz na obudzenie zaufania w sprawiedliwość władz krajowych.* Odezwę tę zarządzający djecezją przesłał, jak wypadało, komissji rządowéj spraw wewnętrznych i duchownych. Ten sam pasterz w kilkanaście dni późniéj, odezwą powtórną, dotąd przez niego Rządowi na drodze właściwéj nie nadesłaną, oznajmił duchowieństwu swojemu, iż *szlachta nasza na tegorocznem zebraniu się rolniczém w Warszawie, jednozgodnie uchwaliła świetny akt uwłaszczenia*, i wezwał toż duchowieństwo, aby *odpierało krzywdę, jaką obywatelom ziemskim czynią nasi nieprzyjaciele, wmawiając, że nie szlachta, lecz Rząd gruntami szlacheckiemi włościan udarował*, co tenże zwierzchnik djecezji *przy trybunale sakramentu Pokuty w obecnym czasie spełnianéj*, ludowi ogłosić polecił. W tym samym duchu postępując, niektórzy plebani, pod wpływem niektórych korespondentów i członków Towarzystwa rolniczego, odczytali z ambon ludowi wiejskiemu przygotowane przez Towarzystwo rolnicze ogłoszenie, po którego już rozpoznaniu i usunięciu przez Rząd jako niewłaściwego, Dyrektor główny rozesłał duchowieństwu całemu do śpiesznéj publikacji z ambon obwieszczenie swe z d. 19 (31) marca, stan rzeczy co do oczynszowania i stopniowego skupu czynszu, ludowi wiejskiemu wedle prawdy i słuszności objaśniające. Tymczasem przez odczytywanie z ambon nieupoważnionego ogłoszenia, wynikły nieporządki w niektórych gminach kraju, a mianowicie w dobrach Międzyrzec, gdzie wedle otrzymanych urzędowych raportów, niespokojności te wszczęły się skutkiem mylnie zrozumianéj odezwy Towarzystwa rolniczego, odczytanéj rolnikom w piérwszy dzień Wielkiejnocy, w kościele parafjalnym przez miejscowego proboszcza. Od pomnionego zarządcy djecezji bliższe wyjaśnienia są teraz oczekiwane."

— Piszą z Krakowa pod d. 2 kwietnia: Trzy przyczyny zeszły się na raz wczoraj, żeby zaludnić Zwierzyniec publicznością wszelkiego stanu. Obchód Emausowy, daléj zwykła w tym dniu wędrówka na mogiłę Kościuszki i prawdziwie wiosenna pogoda. Ale przystęp do mogiły Kościuszki był zamknięty, i przez bramę warowni, która w sobie obejmuje ten pomnik narodowy, nikt się niemógł dostać. Zwykły obchód wczorajszy musiał być z tego powodu zaniechany.

— Znany poeta Tomasz Olizarowski, Krzemieńczanin, z którego płodami jużeśmy dawno się niespotykali, napisał świeżo nowy utwór dramatyczny p. t. „Rada w Chęcinach", rzecz wzięta z czasów panowania Władysława Łokietka.

— Niedawno wyszedł trzeci zeszyt „Zabaw umysłowych," ozdobnego dzieła illustrowanego, mającego się składać z pięciu zeszytów, a wydawanego prze Józefę Śmigielską. W tym zeszycie znajduje się ciekawy życiorys hetmana Wacława Rzewuskiego.

— Rumuni siedmiogrodzcy za powodem biskupa Szaguny, zakładają w Sybiniu Maticę rumuńską, na wzór czeskiéj i serbskiéj.

Gazeta Polska (do 90):

— List z Żytomierza donosi, iż po ogłoszeniu Najwyższego manifestu, niebyło pomiędzy wieśniakami najmniejszego okazu złéj woli lub rozdrażnienia przeciw tym, w których bezwarunkowém posiadaniu uważani byli dotąd wedle prawa. Lecz bardziéj jest pocieszającą pozycja posiadaczy ziemskich i usposobienie ich dla stanu włościańskiego. Niedawno jeszcze podczas agitowania się komitetów prowincjonalnych, ci nawet z posiadaczy ziemskich, którzy się mieli za „abolicjonistów," niechętnie decydowali się na jakiekolwiek ustępstwa materjalne. Dzisiaj zaś wszędzie zdają się obudzać najlepsze chęci dla ludu. Rozmaite projekta posiadaczy ziemskich dają się sprowadzić do dwóch kategorij. Jedni, korzystając z reguły Najwyżéj udzielonéj, mają zamiar grunta siedzibne i same zabudowania zostawić w posiadaniu włościan bezpłatnie, a tylko o wykup lub oczynszowanie gruntów ornych i sianożętnych umówić się z włościanami. Drudzy woleliby skłonić włościan drogą przekonania, żeby cenę siedzib swoich, podług własnego lub urzędowego oszacowania, wnieśli jednorazowie albo częściowo wypłacali gotówką lub robotą za opłatą, celem uformowania z téj summy kapitału żelaznego gminy wiejskiéj, na założenie szkółek i cząstkowe zapomogi. Oczywiście, że i ci ostatni radziby jednocześnie wejść w polubowne umowy o grunta orne i iune gospodarskie użytki. Wielu jest za natychmiastowém przystąpieniem do tych gospodarskich kombinacij, dla najprędszego, o ile można, ustalenia nowego porządku rzeczy, który już przestał straszyć uchyleniem średniowiecznéj osobistéj zależności włościanina i pańszczyzny przymusowéj. Niepodobna się z tego wszystkiego niecieszyć i nieżyczyć ludziom dobrze myślącym wytrwałości i powodzenia.

— Tenże korespondent podaje następne, żywo nas obchodzące szczegóły, otrzymane od p. Władysława Mickiewicza, który odbywając podróż w celu zwiedzenia pamiątek po ojcu i poznania rodziny zamieszkałéj na Litwie, był przejazdem w Żytomierzu, a następnie w Nowogródku, obecnie zaś bawi tu w Wilnie. Domek w Konstantynopolu, w którym autor „Wallenroda" życia dokonał, zamieszkany jest obecnie przez rodzinę muzułmańską, tyle względną, że pozwoliła synowi obejrzeć wszystkie części ostatniego mieszkania ojca. Stryj rodzony Władysława Franciszek Mickiewicz, najstarszy z pomiędzy braci, mieszkający w Poznańskiém, ma znaczny zbiór listów i niedrukowanych poezij Adama, które wydać zamyśla. Czyż potrzeba mówić, że z utęsknieniem oczekiwać będziemy spełnienia tego zamiaru?

KORESPONDENCJA KURJERA WILEŃSKIEGO.

Paryż, *6-go kwietnia.*

Zbliżające się rozwiązanie włoskiéj zagadki, przedewszystkiém w téj chwili Paryż zajmuje. Każden ciekawy końca wielkiego dramatu, błąka się w przypuszczeniach, i, jak to zwykle bywa, wedle życzenia rzecz układa — tém swobodniéj, iż żaden fakt pewny, nie staje mu w poprzek. Powszechną niepewność w tym względzie więcéj jeszcze niż po dziennikach, znać po salonach. Tam każdy przychodzi z nowiną i depeszą własną: ile ludzi tyle wersij, tyle rozmaitych rozwiązań.

— Papież wejdzie niezawodnie w układy z królem włoskim—prawi jeden—słychać, że już w tym celu poseł Ojca świętego widział się z Cavourem...

— To bajka! woła drugi. Wiém z pewnego źródła, iż rozpoczęto układy z Austrją o wykup Wenecji; ofiarują Franciszkowi-Józefowi znaczne wynagrodzenia nadDunajem, a jeszcze większe dostanie, skoro przyjdzie pora dzielić się spadkiem po dogorywającéj Turcji. Rzym zostanie miastem wolném, a Papież otoczony załogą Europejską, zachowa władzę doczesną. Mogę państwu za pewność téj nowiny zaręczyć—wychodzi ze zbyt wysokiego źródła, żeby mogła być fałszywą.

Skoro ucichł, w znaczącém pogrążając się milczeniu augur drugi, nie mniéj dobrze informowany trzeci, zabiera głos z kolei. Ten zaręcza znowu, że Italja rozpadnie się na dwie dzielnice: północną i południową. Czwarty zaczyna zbijać tę kombinację. Piąty przy konfederacji obstaje... Zapalają się głowy, cierpną głosy, zrywają gesta, i rozmowa przerodziłaby się niechybnie w kłótnię, gdyby gospodyni nie sprowadziła gości z pola politycznego na mniéj palącą niwę artystyczną—gdyby nie wysunęła zręcznie pomiędzy zaperzonych Gwelfów i Gibelinów, świeżych tryumfów pani Ristori lub nie fortunnéj doli świętéj pamięci *Tannhausera*.

Ażeby skończyć z tym nieboszczykiem, który żył tylko trzy wieczory, a na trzy miesiące dostarczył Paryżowi przedmiotu do dysput i żartów; powiedzmy i my na wstępie słów parę o Operze Wagnera.

Jeżeli Tannhauser upadł, to pewnie nie z braku dobréj woli Francuzów. Zaprawdę, na zewnętrznych warunkach powodzenia mu niezbywało.

Opera paryzka słynie z gościnności: po wszystkie czasy otwierała ona drzwi swoje cudzoziemcom, mianowicie Włochom i Niemcom. Gluck i Piccini, podzieliwszy publiczność na dwa obozy, na téj scenie zbierali wawrzyny. Spontini przedstawiał na niéj swoje arcydzieła. Za dni naszych, Rossini, Meyerbeer, Donizetti i Verdi we francuzkiéj Akademji muzycznéj gospodarują jak Auber, Halevy i Dawid.

Wagnera wpuszczono, skoro tylko zastukał. Opera nie tylko gościnnie otworzyła mu podwoje, ale wydała dwakroćstotysięcy franków na reprezentację jego sztuki. Nadto, chcąc pokonać trudności muzyki zagranicznéj, ciemnéj i skomplikowanéj, poświęcono pół roku jéj nauce; odbyto niezliczoną ilość repetycij częściowych, i (rzecz niesłychana w dziejach muzycznéj Akademji) dwadzieścia jeden prób orkiestrowych. *Wilhelm Tell* miał ich tylko trzy; a sam Meyerbeer słynny z nadużywania cierpliwości kapelmajstrów, nigdy więcéj nad jedenaście repetycij nie otrzymał.

Tą razą muzykanci orkiestry byli literalnie przywiedzeni do ostateczności, i dziwić się trzeba, że nie zrobili rewolucji celem pozbywa się ciemiężcy—wiadomo bowiem, że Francuz wszystko zniesie prócz nudów—a tych Wagner dostarczył każdemu nad miarę: nudził Paryżanów i bezpośrednio i pośrednio.

Wszystkie Niemcy zamieszkałe w Paryżu, szewcy, krawcy, ambassadorowie, ludzie stanu i ludzie bez stanu—przez pół roku śpiewali pochwalne hymny Wagnerowi i sławili na wszystkie tony *muzykę przyszłości* Wagnera obok którego wszyscy mistrze włoscy spadają do rzędu wiejskich organistów—a sami nawet Gluck, Meyerbeer, Mozart, Hayden, Weber i Beethowen zaledwie słabe dali pojęcie o tém, co Paryż z jego łaski usłyszy.

Ma się rozumieć, że po takich zapowiedziach, w dzień pierwszy reprezentacji sala była przepełniona. Stale orkiestry wieczorem sprzedawano po sto franków: za pierwsze loże płacono po tysiąc. Gdyby jeszcze dni parę zwleczono przedstawienie, prawdopodobnie, bilety opery sprzedawano by na gieldzie wraz z akcjami dróg żelaznych.

Wszystkie tedy miejsca były zajęte wcześnie przez wybranych; wszystkie twarze jak słoneczniki ku słońcu do sceny obrócone, jaśniały zadowoleniem malującém się zwykle na twarzach ludzi, kiedy są pewni, że im reszta bliźnich zazdrości.

Niektórzy, chcąc w pełni używać germańskich rozkoszy, u wnijścia pokupowali książki, gdzie Wagner usiłuje swój systemat muzyczny wytłumaczyć.

Przed podniesieniem zasłony, sąsiad mój czytał pół głosem obok siedzącemu towarzyszowi ustęp który tu skwapliwie przytaczam, jako najlepsze, bo własne, muzyki Wagnera echo; w piśmie i w melodji styl jego jeden.

„Dzieło zupełne poety, jest to, powiada Wagner, które w ostatecznem wykończeniu może być doskonałą muzyką. Ztąd, doszedłem do uważania *mytu* za idealny materjał poety. Myt jest poematem, bezimiennym, pierwotnym—widzimy go po wszystkie czasy przerabianym przez wielkich wieszczów epok cywilizowanych. W mycie stosunki ludzkie pozbywają się zupełnie konwencjonalnéj formy, jasnéj tylko rozumowi abstrakcyjnemu; pokazują co w życiu jest prawdziwie ludzkiego, zrozumiałego... Leć więc bez trwogi, o! kompozytorze, w nurty bezdenne—żegluj śmiało po pełném morzu muzyki—daj mi rękę—a nigdy nie oddalisz się od tego, co jest zrozumiałém człowiekowi. Wyraź, czego ja nie wyraziłem i bądź spokojny, bo ja na ciebie patrzę! *Forma niezawodna mego milczenia rozgłośnego jest melodją nieskończoności.*"

— Czy rozumiesz? spytał mój sąsiad towarzysza.

— Nie, odrzekł tenże. Zdawało mi się, że rozumiem z początku, ale po eksplikacji już nie rozumiem nic. Wiém co jest milczenie, ale milczenie rozgłośne, niech mnie licho weźmie, jeżeli wiém co znaczy.

— A ja wiém doskonale — wtrącił jasnowłosy sąsiad francuza, akcentem zdradujący swe zareńskie pochodzenie. To nowy sposób wysłowienia, prosta przekładnia, kontrast rozgłosu cichego.

— A co znaczy rozgłos cichy?

— To kontrast kontrastu.

Francuz udławiony transcendentalnością umilkł... Jam zwrócił ucho w stronę, gdzie kapelmajster skinął.

Uwertura w istocie piękna zaczęła nas godzić i z cichym rozgłosem i z melodją nieskończoności—właśnie dla tego, że była skończona i sama w sobie ładną stanowiła całość. Ale niestety! była to jedyna przystępna uszom profanów oaza. Z niéj sprowadzeni, tułaliśmy się jak rozbitki bez żagla i wiosła, po szarym oceanie rozkiełznanych dyssonansów, z długiéj téj podróży unosząc tylko jedno wrażenie, wrażenie próżni. Śpiewy ciągną się jak opowiadanie Theramena w Fedrze—z każdéj arji możnaby zrobić dwa tomy z obrazkami.

W ogóle, zbytnia rozwlekłość jest wadą główną opery Wagnera; nie ma czasu ani odetchnąć ani się zorjentować: gdzie początek? nie wiadomo gdzie koniec, przewiduje słuchacz dopiéro kiedy spostrzega bohatérkę w trumnie a obok niéj bohatéra bez duszy.

Wieczny odpoczynek raczim dać Panie wraz z muzyką przyszłości—my zaś, oddawszy tę ostatnią usługę, z cmentarza wielkiéj opery zajdźmy do sali Ventadour posłuchać niemieckiéj muzyki *Przeszłości*.

Grają tam teraz Włosi „*Nozze di Figaro*" Mozarta. Szkoda, że cudną muzykę mistrza psuje w tych reprezentacjach Cherubin, nierozumiejący wcale swéj dziecinnéj roli zarumienionéj pragnieniami pierwszéj miłości. Bez doskonałego wyraziciela téj roli, przedstawienie nie może być doskonałe, jest ona bowiem perłą partycji. Przechodząc z komedji Beaumarchais'go w muzykę Mozarta, paź przeobraził się zupełnie. Nie jest to już rozpustny podlotek, zakochany w każdéj kobiécie—ale tkliwy i marzący młodzieniec, miłujący, jak świętą swoją chrzestną matkę. Mozart stworzył go na wzór aniołów Fiesola grających na mandolinie miłośne pieśni obok tronu Madonny. *(d: n.)*

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

P. Rnld. K. s. p. w Wilnie: Artykuł pański w formie legendy ludowéj, zostawiliśmy do stosowniejszego czasu, kiedy ogłoszenie drukiem podobnéj pracy będzie na dobie.

P. A. S. Artykuł o Księgosuszu wydrukujemy.

P. A. Erd. w Szawlach—Kwestja, którą pan rozwijasz była już kilka razy podejmowaną i roztrząsaną, dziękujemy Panu za wiele praktycznych uwag, któreśmy spotkali w jego pracy.

P. Władysławowi Dryja (z nad ujścia Basi) Artykuł pański sumiennie i poczciwie traktuje o tak ważnéj kwestji—z ogłoszeniem jego zmuszeni jesteśmy powstrzymać się. Za wierszyk przysłany dziękujemy, ale nie wydrukujemy. Prosimy pana o zasilanie pisma naszego artykułami poważnéj treści.

P. Szlachcicowi Paliwodzie z gub. Mohilewskiéj. List pański wydrukujemy—o dalsze serdecznie prosimy.

P. Wiat. Kom. Dziś z pięknego projektu pańskiego korzystać nie możemy.

P. B. Poc..w Szemet.. Poczciwą odezwę pańską ogłosimy trochę późniéj

P. X. Z. w Mińsku. Bóg zapłać!—Ale pozwol pan zrobić sobie 3 uwagi: 1) Źle że pan sądzisz o rzeczach, niezgłębiając ich natury i powodów; 2) Źle, że bierzesz na siebie odpowiedzialność za innych, pisząc w imieniu ogółu; bo moglibyśmy panu, gdybyś miał więcéj cywilnéj odwagi, złożyć liczne dowody (z Mińska) zupełnie przeciwnych pańskiéj opinij i sądów; 3) Źle i bardzo źle, że pan szafujesz darami, które w przyszłości najsłuszniéj i najwłaściwiéj panu samemu przydać się mogą.

P. Józefowi J. w Równém. Rękopism pański zwracamy.—Rozprawa filologiczna dobra, ale nie nadaje się do ciasnych ram pisma naszego. Inne dwa fragmenta—jako nie oryginalne w dziale literackim umieszczonemi być nie mogły.

P. Janowi H. w Stwołowickiéj parafji. List pański wydrukujemy. Prosimy tylko o cierpliwość.

P. Janowi M. w Krynkach. Za przesłane szczegóły dziękujemy—Zrobimy z nich we właściwym czasie użytek.

P. Józefowi Eysymonttowi w Sokółce. Kwestja o oficjalistach była już nieraz podnoszoną w naszém piśmie. Najlepiéj by ten stan podnieść mogło założenie kassy emerytalnéj.

P. Ostoi L. w Mińsku. Chwila stosowna do ogłoszenia korrespondencji pańskiéj przeszła. Dziwimy się, że fałszywe sprawozdania P. Pauzy wstrzymują miłośników muzyki od zużytkowania talentów swoich na korzyść dobroczynnych zakładów. Gdyby na przyszłość podobna okoliczność stanęła na przeszkodzie amatorom—chętnie wszelkie reklamy umieścimy. Artykuł wręczyliśmy osobie upoważnionéj.

P. Adamowi Bakanowi w Poniewieżu. Supplikacji, jak już pisaliśmy, wydrukować nie możemy. Listu prozą również nie umieścimy.

Panu Józefowi S. w Krzemieńcu. „Słówko o pomnikach historycznych," i „Krzemieniec" ogłosimy. Życzeniu pańskiemu zadość się stanie.

Panu Adamowi Kruszewskiemu w Petersburgu. Wiersz pański przeuroczy—i pełen serdecznego wyjania. Wydrukujemy późniéj niezawodnie.—Teraz nie na dobie. Dziękujemy serdecznie—O inne prosimy.

Panom W. K., M. P. L. i A. A. LL w Zasławiu Wołyńskim, ze słusznych a do przekonania naszego trafiających uwag korzystać nie zaniechamy.

Panom Prużańczukom. Ponieważ w jednym z najbliższych numerów pisma naszego zamieścimy list podpisany przez Piotra Przybłędę, dostatecznie zbijający zarzuty P. Ł-ko, dla uniknienia powtarzania się z ogłoszeniem odezwy panów uważamy za właściwe powstrzymać się.

P. L. T. w Rosieniach.—Życzeniom pańskim z biegiem okoliczności stanie się zadość.

P. R. B. Artykuł Pański: Wspomnienia z pobytu w Galicji wydrukujemy, o rychłe nadesłanie dalszych prac uprzejmie upraszamy.

OFIARY.

W red. Kur. Wileń. złożyli dla panny N. Oktawka rub. sr. 1.—Helenka rub. sr. 1.—Kostusia rub. sr. 1.—Paulinka rub. sr. 1.—T. Zaleski rub. sr. 3.

Na kościół Częstochowski: Z Dzisny J. G. rub. sr. 4.—Edward Sroko rub. sr. 1.—R. S. k. 50.—Na kościół Dawgowski R. S. k. 50.

TEATR.

W niedzielę 9 kwietnia. Żywe obrazy (układu A. Żametta) instrumentalny i wokalny koncert.

OD REDAKCJI.

W dzisiejszym 28 N-rze Kurjera Wileńskiego kończy się druk USTAWY MIEJSCOWEJ o Włościanach, wyzwolonych z poddańczéj zależności w gubernji Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj, Mińskiéj i części Witebskiéj. Ci więc z nieprenumerujących Kurjera, którzy nim osóbne odbitki z Kurjera, zawierające rozmaite Ustawy o włościanach ukończone zostaną, chcieliby nabyć N-ra zawierające Manifest Najwyższy, Ustawę Ogólną i Miejscową dla gub. Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj i części Witebskiéj, raczą się zgłosić do Redakcji Kurjera, a otrzymają je razem oprawione za pół rubla srebrem, z przesyłką.

Życzący zaś mieć oddzieloe odbitki Ogólnych Ustaw w języku polskim z textem rossyjskim, upraszają się o wczesne zgłoszenie się do Redakcji z dołączeniem 1 r. s., za exemplarz, ażeby nie doznać zwłoki, albowiem dziś zamówienia już są bardzo liczne.

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

1. W Wilnie w Tivoli na Antokolu 10 kwietnia i dni następnych każdodziennie od godziny 3-éj po południu aż do ukończenia, będzie się odbywać licytacja na sprzedaż mebli i innych rzeczy. (232)

MIESZKANIE o pięciu pokojach z wygodami gospodarskiemi, w domu Szklennika, na Bakszta, do najęcia od S. Jerzego. 1. (231)

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Пріѣхавшіе въ Вильно съ 3-го по 6-го апрѣля.

Г. начальн. Виленс. губер. дѣйств. статс. совѣт. М. Н. *Похвиснѣвъ.*

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКІЙ. Пом. Быстрамъ. г-жа Томашевичова де Граве. пом. Смуглевичъ. полков. Гильдебрандтъ. шт. ротм. Яблоновскій. отст. шт. капит. Кельбернъ. пор. Швальборнъ. д-ръ Сальяноновичъ. маіоръ Потомаревъ.

Въ разныхъ домахъ:

Въ д. Пузыны: пом. В. Банковскій. И. Гоувальтъ. Р. Кунцевичъ.—Въ д. Бранта: пом. Г. Желяговскій. И. Сесицкій.—Въ д. Адамовича: отст. кап. Корзонъ.—Въ д. Крассовскаго: пом. В. Сыльвестровичъ. П. Славинскій.—Въ д. Моля: г-жа Юлія Протопопова. губ. секр. К. Домейко.—Въ д. Монтвиллы: пом. У. Хомскій.—Въ д. Мацкевичевой: помѣщ. Б. Шукевичъ. Д. Абламовичъ.—Въ д. Ясевича: ст. сов. Я. Адельсонъ.—Въ д. Гимназіальномъ: дворянинъ В. Филиповичъ.—Въ д. Айзенштадта: Э. Бурдо маіоръ Михневъ. пом. А. Волловичъ.

Выѣхавшіе изъ Вильна, съ 3-го по 6-го апрѣля.

Пом. Янушкевичъ. Войниловичъ. аптекарь Шапиро. пом. Р. Чеховичъ. г-жа Бржозовская Вл. Лопацинскій. Марачевскій. гр. В. Тышкевичъ. Ф. Шишко. князь Ѳ. Пузына. д-ръ мед. надзоров. И. Пилецкій. колл. асс. А. Вишневскій.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 3-go do 6-go kwietnia.

JW. gubernator cywilny Wileński rzeczyw. radca stanu *M. Pochwiśniew.*

HOTEL NISZKOWSKI: Ob. Bystram. panie: Tomaszewiczowa. de-Grave. ob. Smuglewicz. półk. Hildebrandt. sztab-rotm. Jabłonowski. dym. sztabs-kap. Kelbert. porucz. Szwalborn. dok. Salmanowicz. major Ponomarew.

W różnych domach:

W d. Puzyny: ob. W. Bańkowski. J. Houwaldt. R. Kuncewicz.—W d. Brandta: ob. H. Żelagowski. J. Siesicki.—W d. Adamowicza: dym. kap. Korzon.—W d. Krassowskiego: ob. Wł. Sylwestrowicz. P. Sławiński.—W d. Mola: pani Julja Protopopowa. sekr. gub. K. Domejko.—W d. Montwiłły: ob. J. Chomski.—W d. Mackiewiczowéj: ob. B. Szukiewicz. D. Abłamowicz.—W d. Jasiewicza: radca stanu J. Adelson.—W d. gimnazjalnym: szlach. W. Fillpowicz.—W d. Ajzenstadta: Ed. Burdo.—Major Michniew. ob. A. Wołłowicz.

Wyjechali z Wilna, od 3-go do 6-go kwietnia.

Ob. Januszkiewicz. Wojniłowicz. aptekarz Szapira. ob. B. Czechowicz. pani Brzozowska. ob. Wład. Łopaciński. Moraczewski. [illegible] hr. Tyszkiewicz. Szyszko. książe Puzyna. dok. med. rad. dw. Jan Pilecki. ass. koll. A. Wiszniewski.

Печатать позволяется. Вильно 6 апрѣля 1861 г.—Цензоръ статскій совѣтникъ и кавалеръ А. *Мухинъ.*

W Drukarni A. H. Kirkora i sp.

КАЗЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

1. 1861 года марта 22 дня, по случаю неаккуратнаго и несвоевременнаго взноса родителями и опекунами денегъ за содержаніе пенсіонерокъ, въ совѣтѣ Бѣлостокскаго института благородныхъ дѣвицъ разсуждаемо было, какія мѣры принять къ побужденію родителей и опекуновъ, чтобы они, на основаніи установленныхъ правилъ, вносили въ положенные сроки деньги за содержаніе воспитанницъ. Принимая во вниманіе, что несвоевременный взносъ денегъ причиняетъ большое затрудненіе въ экономическихъ дѣлахъ по институту и вводитъ заведеніе въ излишнюю переписку о взысканіи недоимокъ, которыхъ ежегодно числится значительная цыфра по счетамъ института, равнымъ образомъ имѣя въ виду, что, при выбытіи воспитанницъ изъ заведенія, несвоевременный взносъ денегъ служитъ поводомъ къ недоразумѣніямъ при расчетахъ совѣтъ института, опредѣлилъ: опубликовать въ газетахъ для свѣдѣнія родителей и опекуновъ: 1) что срокъ полугодичной платы за пенсіонерокъ установленъ 1 сентября и 1 марта; 2) что въ § 155 устава женскихъ учебныхъ заведеній сказано: „Плата за пенсіонерокъ вносится за полгода впередъ въ полномъ количествѣ и невозвращается, если бы дѣвица выбыла и до срока слѣдующему платежу, кромѣ развѣ въ случаѣ смерти воспитанницы или исключенія ея изъ заведенія по распоряженію начальства.“ Слѣдовательно, по точному смыслу этого параграфа, выбывающія изъ заведенія вскорѣ по истеченіи полугодичнаго срока, равно оставляющія заведеніе 1 іюля, по окончаніи въ ономъ полнаго курса наукъ, должны вносить деньги и за то время полугодія, которое остается до слѣдующаго перваго срока, хотя бы онѣ уже и не находились въ институтѣ; 3) что за тѣмъ, въ предупрежденіе проволочки въ уплатѣ и недоразумѣній при позднихъ и несвоевременныхъ расчетахъ, совѣтъ института на будущее время постановляетъ: тѣхъ изъ воспитанницъ, за которыхъ по истеченіи мѣсяца отъ полугодичнаго срока не будутъ внесены сполна деньги за содержаніе,—отправлять изъ заведенія къ родителямъ или опекунамъ, на попеченіи которыхъ онѣ состоятъ, или наконецъ къ порученіямъ, принявшимъ на себя отвѣтственномъ за несвоевременную уплату денегъ. Независимо отъ опубликованія, совѣтъ института полагаетъ необходимымъ убѣдительнѣйше просить гг. предводителей дворянства губерній: Минской, Виленской, Ковенской и Гродненской объ объявленіи всѣмъ гг. дворянамъ настоящаго постановленія совѣта.—Подлинный журналъ подписали начальница института В. В. *Доппельмайеръ*. Членъ совѣта по хозяйственной части А. Д. *Тумановъ* и членъ совѣта по учебной части К. И. *Ганъ*. (217)

1. Кременецкій уѣздный судъ, на основаніи 1239, 1240 и 1247 ст. X Тома части I-й Свода Зак. Граж. (изд. 1857 года), вызываетъ въ тотъ судъ капитана Георгія Лизгаро, а также его наслѣдниковъ къ явкѣ въ тотъ судъ въ опредѣленный срокъ съ надлежащими доказательствами на право полученія наслѣдства, оставшагося по покойной сестрицѣ капитана Георгія Лизгаро. Марта 10 дня 1861 года. (210)

1. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 22 февраля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе претензіи ксендза Шавлевича къ дворянину Игнатію Устинову Клосинскому, по опредѣленію Свенцянскаго уѣзднаго суда, утвержденному Виленскою гражданскою палатою въ 357 р. съ процентами простираемой, подвержена въ публичную продажу половина застенка Боровщизны, принадлежащая помянутому Клосинскому, Свенцянскаго уѣзда въ 3 станѣ состоящая, заключающая земли 50 десятинъ и оцѣненная по 10-ти-лѣтней сложности чистаго годоваго дохода 150 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи Свенцянскаго уѣзднаго суда торгъ 10 числа мая сего 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. Марта 22 дня 1861 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Кодзь*. (211)

1. Отъ Виленскаго приказа общественнаго призрѣнія объявляется, что для выручки ссудной недоимки и прочихъ казенныхъ и частныхъ взысканій, имѣній Краснополь и Негъ помѣщиковъ Дисненскаго уѣзда Августа и Адама Милашевичей, съ числящимися въ первомъ 54 наличными мужескаго пола душами, 352½ разнаго рода десятинами земли, и со всѣми къ оному принадлежностями, оцѣненное въ 9,236 р. и второмъ 14 муж. пола душами, 162 десятинами земли, оцѣненное въ 3,638 р. назначено въ публичную продажу; о срокахъ же продажи будетъ извѣщено чрезъ сей же Вѣстникъ. Марта 21 дня 1861 года.

Ис. д. непремѣннаго члена *Нагловскій*.
Секретарь *Хорошевскій*.
Столоначальникъ *Ковалевскій*. (212)

1. Отъ Виленскаго приказа общественнаго призрѣнія объявляется, что для выручки ссудной недоимки и прочихъ казенныхъ взысканій, имѣніе Саники помѣщика Дисненскаго уѣзда Устина Меницкаго, съ числящимися въ ономъ наличными мужескаго пола 30 душами, разнаго рода 392 десятинами земли и со всѣми къ оному принадлежностями, оцѣненное въ 5,480 р., назначено въ публичную продажу. О срокахъ же продажи извѣщено будетъ чрезъ сей же Вѣстникъ. Марта 22 дня 1861 года.

Ис. д. непремѣннаго члена *Нагловскій*.
Секретарь *Хорошевскій*.
Столоначальникъ *Ковалевскій*. (214)

1. Вилейскій земскій исправникъ объявляетъ о выѣздѣ за границу вдовы генералъ-лейтенанта Александры Константиновны Дубельтъ съ дочерью Софіею и дворянина Стржежислава Родзевича. (226)

N. 28.

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

1. Roku 1861 marca dnia 22, z okoliczności iż rodzice i opiekunowie nieregularnie i nie we właściwym czasie opłacają pieniądze za utrzymywanie pensjonerek, w radzie Białostockiego instytutu szlachetnych panien rozważano, jakie należy przedsięwziąć środki ku pobudzeniu i rodziców i opiekunów, iżby na zasadzie przepisów ustanowionych, opłacali we właściwych terminach pieniądze za utrzymanie wychowanic. Ze względu, że nieregularna opłata pieniędzy, sprawia wielkie trudności w rozporządzeniach gospodarskich instytutu i naraża zakład na prowadzenie zbytecznéj korrespondencji o uzyskanie zaległości, których co rok liczy się znaczna cyfra w rachunkach instytutu; zapatrując się oraz, że przy wyjściu wychowanic z zakładu, nieregularna opłata pieniędzy bywa powodem nieporozumień przy rozrachunkach,— rada instytutu uchwaliła: przez obwieszczenie w gazetach podać do wiadomości rodziców i opiekunów: 1) że termin opłaty półrocznéj za pensjonerki ustanowiony jest dnia 1 września i 1 marca; 2) że w § 155 ustawy żeńskich zakładów naukowych powiedziano: „Płaca za pensjonerki wnosi się za pół roku zgóry w ilości całkowitéj i niepowraca się, chociażby uczenica wystąpiła przed terminem przypadającéj opłaty, z wyjątkiem chyba przypadku śmierci uczenicy, lub wykreślenia jéj z zakładu z rozporządzenia zwierzchności.“ Zatém, według istotnego brzmienia tego paragrafu, występujące z zakładu wkrótce po upłynieniu terminu półrocznego, jako też opuszczające zakład 1 lipca, po ukończeniu w nim zupełnego kursu nauk, powinne płacić pieniądze i za ten czas półrocza, jaki pozostaje jeszcze do następującego terminu pierwszego, chociażby daléj nie zostawały w instytucie; 3) że przeto, dla zapobieżenia zwłóki w wypłacie i nieporozumień przy późnych i nie we właściwym czasie rozrachunkach, rada instytutu na przyszłość postanawia: wychowanice, za które po upłynieniu miesiąca od terminu półrocznego nie będą zapłacone wszystkie pieniądze za utrzymanie,— wysyłać z zakładu do rodziców lub opiekunów zajmujących się ich opieką, albo wreszcie do poręczycieli, którzy zobowiązali się do odpowiedzialności za nieregularne płacenie pieniędzy. Prócz obwieszczenia o tém w gazetach, rada instytutu najuprzejmniéj uprasza, iżby szanowni marszałkowie gubernii Mińskiéj, Wileńskiéj, Kowieńskiéj i Grodzieńskiéj, o treści niniejszego postanowienia rady, obywateli i szlachtę zawiadomić raczyli.

Przełożona instytutu W. W. *Doppelmajer*.
Członek rady wydziału gospodarczego A. D. *Tumanow*.
Członek rady wydziału naukowego K. J. *Gan*. (217)

1. Krzemieniecki sąd powiatowy, na zasadzie 1239, 1240 i 1247 art. X T. Cz. I Zb. Pr. Cyw. (wyd. 1857 r.), wzywa kapitana Jerzego Lizgaro, óraz jego spadkobierców, iżby jawił się do tego sądu w zakreślonym terminie, z należytemi dowodami na prawo otrzymania spadku, pozostałego po zmarłéj siostrze kapitana Jerzego Lizgaro. Dnia 10 marca 1861 roku. (210)

1. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia 21 lutego ter. roku nastałego, na zaspokojenie pretensji księdza Szawlewicza do szlachcica Ignacego syna Justyna Kłosińskiego, za wyrokiem Święciańskiego sądu powiatowego przez Wileńską izbę cywilną utwierdzonym, na 357 rub. z procentami roszczonéj, wystawiona zostaje na publiczną przedaż połowa zaścianku Borowszczyzna do rzeczonego Kłosińskiego należąca, w Święciańskim powiecie w 3 stanie położona, zawierająca ziemi 50 dziesięcin i podług dziesięcioletniéj proporcji czystego rocznego dochodu 150 rubli oceniona, i dla uskutecznienia téj przedaży w Święciańskim sądzie powiatowym będzie się odbywał targ d. 10 maja ter. roku, od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery téj przedaży i publikacji tyczące się, mogą je znaleźć w rzeczonym sądzie powiatowym. Dnia 22 marca 1861 roku.

Radca *Giecołd*.
Sekretarz *Komar*.
Nacz. Stołu *Kodź*. (211)

1. Wileński zarząd powszechnéj opieki ogłasza, iż dla wyręczenia zaległości pożyczkowéj i innych tak skarbowych jako prywatnych należności, majątki Krasnopol i Neta obywateli powiatu Dziśnieńskiego Augusta i Adama Miłaszewiczów, z liczącymi się w pierwszym 54 włościanami obecnemi płci męzkiéj, 352½ różnego gatunku dziesięcinami ziemi i ze wszystkiemi przynależytościami, oceniony 9,236 r., i w drugim z 14 włościanami płci męzkiéj, 162 dziesięcinami ziemi, oceniony 3,638 rubli,— na publiczną przedaż wystawione zostają; o terminach zaś przedaży będzie obwieszczono przez tęż gazetę. Dnia 21 marca 1861 roku.

Peł. ob. członka ciągłego *Nagłowski*.
Sekretarz *Choroszewski*.
Nacz. Stołu *Kowalewski*. (212)

1. Wileński urząd powszechnéj opieki ogłasza, iż dla wyręczenia zaległości pożyczkowéj i innych należności skarbowych, majątek Saniki obywatela powiatu Dziśnieńskiego Justyna Mennickiego, z liczącymi się w nim obecnymi włościanam płci męzkiéj dusz 30, różnego gatunku 392 dziesięcinami ziemi i ze wszystkiemi przynależytościami, oceniony 5,480 rubli, na publiczną przedaż wystawiony zostaje; o terminach zaś przedaży, zawiadomiono będzie w tejże gazecie. Dnia 22 marca 1861 roku.

Peł. ob. członka ciągłego *Nagłowski*.
Sekretarz *Choroszewski*.
Nacz. Stołu *Kowalewski*. (214)

1. Wilejski sprawnik ziemski zawiadamia o wyjeździe za granicę wdowy po jenerale-lejtnancie, Aleksandry Dubelt, z córką Zofją, oraz dworzanina Strzerzysława Rodziewicza. (226)

1. Отъ Виленскаго приказа общественнаго призрѣнія объявляется, что для выручки ссудной недоимки и прочихъ казенныхъ взысканій, имѣніе Паробки помѣщика Вилейскаго уѣзда Ивана Пржесмыцкаго, съ числящимися въ ономъ наличными 11 мужескаго пола душами, разнаго рода 270 десятинами земли и со всѣми къ оному принадлежностями, оцѣненное въ 1,300 р. сер., назначено въ продажу; о срокахъ же продажи извѣщено будетъ чрезъ сей же Вѣстникъ. Марта 22 дня 1861 г.

Ис. д. непремѣннаго члена *Нагловскій*.
Секретарь *Хорошевскій*.
Столоначальникъ *Ковалевскій*. (113)

2. Отъ Санктпетербургской сохранной казны симъ объявляется, что въ оной будетъ продаваться, съ аукціоннаго торга заложенное и просроченное недвижимое имѣніе помѣщика Степана Маковецкаго, Могилевской губ. Чериковскаго уѣзда въ деревняхъ Осовѣ 84, Доротинѣ 68, Попороткѣ 47, Козаковкѣ 43, Кравилицкѣ 92, Якутовкѣ 79, Жаунидѣ 46, Кормановкѣ 60, Долгѣ Кормѣ 73, Козельской Будѣ 121, Козельѣ 87, Романкѣ 86, Богдаѣ 83, Хадмахъ 101 и селѣ Новой Ельнѣ 123, итого 1,194 души съ землею 22263 д. 2112 саж., съ рожденными послѣ ревизіи дѣтьми, со всею землею, строеніемъ и всякими угодьями къ сему имѣнію принадлежащими и съ переводомъ долга по правиламъ сохранной казны; о срокѣ же торга, объявлено будетъ въ свое время. (186)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 17 февраля 1861 года состоявшагося, на удовлетвореніе безспорныхъ долговъ Петра и Ксаверія Боровскихъ: дворянамъ Геденѣ и Юліи Боровскимъ, Викторіи Андржеевской и Октавіи Кимборовой по руховному завѣщанію: первымъ тремъ по 71 руб. 42⅚ к., а послѣдней, то есть Кимборовой 110 р., подвержена въ публичную продажу половина ненаселеннаго застѣнка Боровщизна ихъ Боровскихъ, Свенцянскаго уѣзда въ 3 станѣ состоящая, заключающая 50 десятинъ земли, оцѣненная 150 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи Свенцянскаго уѣзднаго суда торгъ 2 числа мая мѣсяца сего 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. Марта 11 дня 1861 г.

Совѣтникъ *Гецолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Ревковскій*. (174)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 28 февраля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе признаннаго подлежащимъ безспорному взысканію, опредѣленіемъ Лидскаго уѣзднаго суда, утвержденнымъ Виленскою гражданскою палатою, долга помѣщика Амвросія Суморока, малолѣтнему Реституту Сумороку 1,000 руб. съ процентами, подверженъ въ публичную продажу фольваркъ Пильки помянутаго Амвросія Суморока, Лидскаго уѣзда въ 4-мъ станѣ состоящій, заключающій земли 50 десятинъ и наличныхъ крестьянъ мужескаго пола 2 и женскаго 4 души, оцѣненный по десятилѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода 1,120 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 18 числа мая сего 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя по 3-му отдѣленію 8-му столу сего правленія. Марта 10 дня 1861 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Кодзь*. (175)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 28 февраля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе признанной подлежащею безспорному взысканію, постановленіемъ Дисненскаго земскаго суда 28 іюля 1858 г. состоявшимся, и утвержденнымъ опредѣленіемъ тамошняго уѣзднаго суда, претензіи помѣщика Юрія Поцѣйки къ помѣщику Константину Боровскому, по двумъ заемнымъ письмамъ въ остальномъ за надлатою количествѣ въ 240 р. съ процентами съ 22 января 1855 года простираемой, подверженъ въ публичную продажу незастроенный и ненаселенный участокъ земли, принадлежащій къ имѣнію Синица помянутаго Боровскаго, Дисненскаго уѣзда въ 3 станѣ состоящій, заключающій земли одну уволоку 5 морговъ и 108 прентовъ, оцѣненный по 10-ти-лѣтней сложности чистаго годоваго дохода въ 784 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи Дисненскаго уѣзднаго суда торгъ 12 мая сего 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. Марта 11 дня 1861 г.

Совѣтникъ *Гецолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Кодзь*. (176)

3. Съ Высочайшаго соизволенія издана почтовымъ департаментомъ брошюра подъ заглавіемъ: „Описаніе постепеннаго развитія почтовой гоньбы въ Россіи и существовавшихъ до сего времени способовъ содержанія станцій“ съ цѣлью, вызвать путемъ печатной гласности, сужденіе людей практическихъ объ удобнѣйшихъ для различныхъ отдѣльныхъ мѣстностей основаніяхъ, отправленія почтовой гоньбы.

Означенная брошюра продается въ губернской конторѣ и въ подвѣдомственныхъ почтовыхъ мѣстахъ по *тридцати* коп. сер. (202)

3. Драматическій артистъ, дворянинъ Домбровскій по порученію дирекціи Виленскаго театра, и Россіенскіе 1-й гильдіи купцы: Соломонъ Фейнбергъ и Авель Фейнбергъ съ женою Сорою-Эсеирею и дочерью Еленою отправляются за границу.

Колл. асс. *Зубовичъ*. (183, 184)

1. Отъ Лидскаго уѣзднаго предводителя дворянства объявляется о намѣреніи помѣщика Лидскаго уѣзда Юліяна Осипова Кашица выѣхать за границу. (218)

1. Wileński urząd powszechnéj opieki ogłasza, iż dla wyręczenia zaległości pożyczkowéj i innych należności skarbowych, majątek Parobki obywatela powiatu Wilejskiego Jana Przesmyckiego, z liczącemi się w nim 11 obecnymi włościanami płci męzkiéj, 270 dziesięcinami różnéj ziemi i ze wszystkiemi przynależytościami, 1,300 rub. sr. oceniony, wystawiony zostaje na publiczną przedaż; o terminie zaś przedaży, ogłoszono będzie w tejże gazecie. Dnia 22 marca 1861 roku.

Peł. ob. członka ciągłego *Nagłowski*.
Sekretarz *Choroszewski*.
Nacz. Stołu *Kowalewski*. (213)

2. Sanktpetersburska kassa zachowawcza niniejszem ogłasza, iż w niéj z publicznego targu będzie się przedawał zastawiony i przeroczony majątek obywatela Stefana Makowieckiego, w Mohylewskiéj guber. w Czyrykowskim powiecie we wsi Osowie 84, Dorotynie 68, Poporotku 47, Kozakówce 43, Krawilicku 92, Jakutówce 79, Żaunidzie 46, Kormanaszce 60, Dołgie Kormie 73, Kozielskiéj Budzie 121, Koziełu 87, Romańce 86, Bogłaju 83, Chołmach 102 i nowéj Jelnie 123, a w ogóle 1,194 włościan z ziemią w ilości 22,263 dz. 2112 sąż., z nowourodzonemi po rewizji, ze wszystkiemi gruntami, zabudowaniem i wszelkiemi przynależytościami do tego majątku należnemi, oraz z przelewem długu na prawach kassy zachowawczéj. O terminie zaś targu, ogłoszono będzie we właściwym czasie. (186)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia w dniu 17 lutego 1861 r. nastałego, na zaspokojenie długów bezsprzecznych Piotra i Ksawerego Borowskich: szlachcie Helenie i Julji Borowskim, Wiktorji Andrzejewskiéj i Oktawji Kimborowéj, za zapisem testamentowym: pierwszym trzem po 71 rubli 42⅚ kop., a ostatniéj, to jest Kimborowéj 110 r. sr., wystawiona zostaje na publiczną przedaż połowa nieosiadłego zaścianka Borowszczyzna rzeczonych Borowskich, w Święciańskim powiecie w 3 stanie położona, zawierająca 50 dziesięcin ziemi, oceniona 150 rubli, i dla uskutecznienia téj przedaży, w Święciańskim sądzie powiatowym będzie się odbywał targ dnia 2 maja ter. 1861 roku, od godziny 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery, téj przedaży i publikacji tyczące się, mogą je znaleźć w tymże sądzie powiatowym. Dnia 11 marca 1861 roku.

Radca *Giecołd*.
Sekretarz *Komar*.
Nacz. Stołu *Rewkowski*. (174)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia 28 lutego ter. roku nastałego, na zaspokojenie uznanego za należący do bezsprzecznego uzyskania, postanowieniem Lidzkiego sądu powiatowego przez Wileńską izbę cywilną utwierdzonem, długu obywatela Ambrożego Sumoroka, małoletniemu Restytutowi Sumorokowi 1,000 rubli z procentami, wystawiony zostaje na publiczną przedaż folwark Pilki rzeczonego Ambrożego Sumoroka, w Lidzkim pow. w 4-m stanie położony, zawierający ziemi 50 dz. i włościan obecnych płci męzkiéj 2 i żeńskiéj 4 dusze, oceniony w dziesięcioletnim stosunku średniego rocznego czystego dochodu 1,120 rub., i dla uskutecznienia téj przedaży, w tymże rządzie gubernjalnym naznaczony został targ dnia 18 maja ter. 1861 roku, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery téj publikacji i przedaży tyczące się, mogą je widzieć w 8-m stole 3-go wydziału tego rządu. Dnia 10 marca 1861 roku.

Radca *Giecołd*.
Sekretarz *Komar*.
Nacz. Stołu *Kodź*. (175)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia 28 lutego ter. 1861 roku nastałego, na zaspokojenie uznanéj za należącą do bezsprzecznego ściągnienia przez postanowienie Dziśnieńskiego sądu ziemskiego 28 lipca 1858 r. nastałe i utwierdzone przez wyrok tamecznego sądu powiatowego, pretensji obywatela Jerzego Pociejki do obywatela Konstantego Borowskiego, za dwóma obligami w pozostałéj po nadpłaceniu ilości 240 rub. z procentami od 22 stycznia 1855 roku, wystawiony zostaje na publiczną przedaż niezabudowany i nieosiadły uczątek ziemi, należący do majątku Sinicy rzeczonego Borowskiego, w Dziśnieńskim powiecie w 3 stanie położony, zawierający ziemi jedną włokę pięć morgów i 108 prętów, oceniony podług dziesięcioletniéj proporcji czystego rocznego dochodu 784 rubli, i dla uskutecznienia téj przedaży, w Dziśnieńskim sądzie powiatowym będzie się odbywał targ dnia 12 maja ter. 1861 r., o godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery téj publikacji i tyczące się, mogą je znaleźć w tym sądzie powiatowym. Dnia 11 marca 1861 roku.

Radca *Giecołd*.
Sekretarz *Komar*.
Nacz. Stołu *Kodź*. (176)

3. Za Najwyższém pozwoleniem przez departament pocztowy wydana została broszura pod tytułem: „Opisanie stopniowego rozwoju biegu poczty w Rossji i istniejących dotychczas sposobów utrzymywania stacyj,“ w celu wywołania drogą jawności druku rozpraw ludzi praktycznych o najdogodniejszych dla różnych miejscowości zasadach utrzymywania poczt.

Broszura ta przedaje się w Wileńskim gubernjalnym kantorze pocztowym i w podległych miejscach pocztowych, po *trzydzieście* kop. srébr. (202)

3. Artysta dramatyczny, szlachcic Józef Dąbrowski, z polecenia dyrekcji teatru Wileńskiego, oraz Rossieńscy kupcy 1-éj gildy: Salomon Feinberg i Abel Feinberg z żoną Sarą-Esterą i córką Heleną wyjeżdżają za granicę.

Ass. koll. *Zubowicz*. (183, 184)

1. Lidzki marszałek powiatowy ogłasza, iż obywatel powiatu Lidzkiego Juljan syn Józefa Kaszyc, ma zamiar wyjechać za granicę. (218)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 17 февраля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе присужденныхъ Виленскимъ городовымъ магистратомъ въ пользу чиновника 10 класса Михаила Краевскаго съ еврея Бендета Абеліовича Каца Рогальскаго процентовъ отъ уплоченнаго уже капитала въ количествѣ 92 р. 91¾ к. и за проѣсти и волокиты 21 р. 53 к., а всего 114 р. 44¾ к., а также на предметъ пополненія почитающихся на немъ Рогальскомъ недоимокъ вспомогательнаго капитала и свѣчнаго сбора 60 руб. 30½ к. и поземельнаго дохода 46 руб. 11 к., въ пользу редакціи: сего правленія 1 р. 70 к. и Виленскаго Вѣстника 4 р. 8 к., подверженъ въ публичную продажу деревянный одно-этажный домъ упомянутаго еврея Бендета Рогальскаго въ г. Вильнѣ на Антокольскомъ форштатѣ при большой улицѣ подъ N. 1379 на землѣ помѣщика Пусловскаго состоящій, оцѣненный по десяти-лѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода 150 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи Виленскаго уѣзднаго суда срокъ торгамъ 5 число мая мѣсяца сего 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. Марта 15 дня 1861 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* (181)

2. 1861 г. февраля дня. Виленская гражданская палата согласно прил. къ 2331 ст. 1 ч. X Т. Зак. Граж. объявляетъ, что довѣренность помѣщицею Новоалександровскаго уѣзда Сусанною Людвиговною Глушанинъ, мужу ея Францу Глушанину выданная, на продажу имѣній ея въ Новоалександровскомъ уѣздѣ состоящихъ и совершеніе на таковую продажу купчей, и 20 октября 1850 г. въ сей палатѣ явленная, уничтожается и почитается неимѣющею никакой силы. (185)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что на пополненіе числящейся на Свирскихъ евреяхъ недоимки плацоваго дохода въ пользу вотчинника м. Свирь пом. Бишевскаго, подвержены въ публичную продажу слѣдующія строенія, состоящія въ м. Свирь: 1) домъ еврея Сроля Нохимовича Мельцера оцѣненъ въ 54 р.; 2) домъ еврея Іоселя Нохимовича Свирскаго оцѣненъ въ 15 р.; 3) домъ еврея Шмуйлы Шевеліовича Стекольщика оцѣненъ въ 30 р.; 4) домъ еврея Юделя Зальмановича Фишера оцѣненъ въ 36 р.; 5) домъ еврея Михеля Шендеровича Зельцера оцѣненъ въ 45 р.; 6) домъ еврейки вдовы Малки Злотоябковой оцѣненъ въ 15 р.; 7) домъ еврея Лейбы Іоселіовича Хаста оцѣненъ въ 6 руб.; 8) домъ еврея Ицыка Гиршовича Злотоябки оцѣненъ въ 45 руб.; 9) домъ еврея Давида Мовшовича Свирскаго оцѣненъ въ 360 р.; 10) домъ еврея Абрама Еліокимовича Злотоябки оцѣненъ въ 150 р.; 11) домъ еврея Гиляки Рафаловича Свирскаго оцѣненъ въ 15 р.; 12) домъ еврея Нохима Сроліовича Мельцера оцѣненъ въ 75 р.; 13) домъ еврея Янкеля Іовновича Свирскаго оцѣненъ въ 15 р.; 14) домъ еврея Вульфа Янкеліовича Свирскаго оцѣненъ въ 9 р.; 15) домъ раввина Берки Шамшеліовича оцѣненъ въ 15 р.; 16) домъ еврея Гирши Либковича Свирскаго оцѣненъ въ 9 р.; 17) домъ еврея Шепшеля Гиршовича Запароцкаго оцѣненъ въ 9 р.; 18) домъ еврея Пейсаха Израеліовича Фишера оцѣненъ въ 24 р.; 19) домъ еврея Берки Давидовича Мельцера оцѣненъ въ 30 р. и 20) общественная баня оцѣнена въ 60 р. и торги на означенныя строенія производиться будутъ въ присутствіи Свенцянскаго уѣзднаго суда 18 числа мая мца, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою. Для чего желающіе участвовать въ торгахъ, благоволятъ явиться въ г. Свенцяны на означенное число. Марта 18 дня 1861 года.

Засѣдатель А. *Джоховскій.*
Секретарь *Новокунскій.*
Столоначальникъ *Яцына.* (201)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek swego postanowienia 17 lutego ter. lutego nastałego, na zaspokojenie przysądzonych przez Wileński magistrat miejski na rzecz urzędnika X klassy Michała Krajewskiego na starozakonnym Bendecie Abelowiczu Kacu Rogalskim procentów spłaconego już kapitału w ilości 92 r. 9¾ kop. i kosztów prawnych 21 rub. 53 kop., a w ogóle 114 rubli 44¾ kop., tudzież w celu wyręczenia liczących się na tymże Rogalskim należności kapitału zapomogowego i poboru świecznego 60 rub. 20½ kop. i dochodu pozie-mnego 116 rub. 11 kop., redakcji tego rządu sr. 70 k. i Kurjerowi Wileńskiemu 4 r. 8 k., wystawiony zostaje na publiczną przedaż dom drewniany jednopiątrowy rzeczonego żyda Bendeta Rogalskiego, w m. Wilnie na przedmieściu Antokolu na wielkiéj ulicy Antokolskiéj pod N. 1379, na ziemi obywatela Pusłowskiego położony, oceniony w stosunku dziesięcioletnim średniego czystego rocznego dochodu 150 r., i dla uskutecznienia téj przedaży, w Wileńskim sądzie powiatowym będzie się odbywał targ dnia 5-go Maja ter. 1861 roku, od godziny 11 z rana ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery téj przedaży i publikacji tyczące się, mogą je widzieć w rzeczonym sądzie powiatowym. Dnia 15-go marca 1861 roku.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz. Stołu *Kodź.* (181)

2. Dnia lutego 1861 roku. Wileńska izba cywilna, stosownie do załącz. art. 2881 cz. IT. X. pr. Cywil. ogłasza, iż pełnomocnictwo przez obywatelkę powiatu Nowo-aleksandrowskiego Zuzannę Hłuszaninową, mężowi swojemu Faaniciszkowi Hłuszaninowi wydane na przedaż jéj majątków w powiecie Nowo-aleksandrowskim położonych i na sporządzenie aktów przedaży téj tyczących się, a dnia 20 października 1850 roku w téj izbie przyznane, unikczemnia się i poczytuje się za wszelkiéj mocy obowiązującéj pozbawione. (185)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż dla wyręczenia liczących się na żydach Swirskich zaległości dochodu placowego na rzecz dziedzica m. Swir obywatela Byszewskiego, wystawione zostają na publiczną przedaż następujące budowle, znajdujące się w m. Swirze: 1) dom żyda Srola Nachimowicza Melcera, oceniony 54 r.; 2) dom żyda Josiela Nochimowicza Swirskiego, oceniony 15 r.; 3) dom żyda Smujły Szewelowicza Stekalczyka, oceniony 30; 4) dom żyda Judela Zalmanowicza Fiszera, oceniony 36 r.; 5) dom żyda Michela Szenderowicza Zelcera, oceniony 45.; 6) dom żydówki wdowy Małki Złotojabłkowéj, oceniony 15 r.; 7) dom żyda Lejby Josielowicza Chasta, oceniony 6 r:, 8) dom żyda Icyka Hirszowicza Złotojabłki, oceniony 45 r.; 9) dom żyda Dawida, Mowszowicza Swirskiego, oceniony 360 r.; 10) dom żyda Abrama Elokimowicza Złotojabłki, oceniony 150 r.; 11) dom żyda Hilki Rafałowicza Swirskiego oceniony 15 r.; 12) dom żyda Nochima Srolowicza Melcera, oceniony 75 r.; 13) dom żyda Jankiela Jownowicza Swirskiego, oceniony 15 r.; 14) dom żyda Wulfa Jankielowicza Swirskiego, oceniony 9 r.; 15) dom Rabina Berki Szamszelowicza, oceniony 15 r.; 16) dom żyda Hirszy Libkowicza Swirskiego, oceniony 9 r.; 17) dom żyda Szepszela Hirszewicza Zaparockiego, oceniony 9 r.; 18) dom żyda Pejsacha Izraelowicza Fiszera, oceniony 24 r.; 19) dom Berki Dawidowicza Melcera, oceniony 30 r. i 20) łaźnia gminy oceniona 60 rubli; targi na przedaż tych budowli będą się odbywały w Święciańskim sądzie powiatowym dnia 18-go maja ter. 1861 roku, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; przeto życzący uczęstniczyć w tych targach zechcą przybyć na nie do tegoż sądu. Dnia 18 marca 1861 roku.

Assesor A. *Dmóchowski.*
Sekretarz *Nowokuński.*
Naczelnik Stołu *Jacyna.* (201)

ВѢДОМОСТЬ

о письмахъ опущенныхъ въ ящикъ Виленской губернской почтовой конторы по 10 марта 1861 года и неотправленныхъ съ почтами по разнымъ законнымъ причинамъ.

КУДА и КОМУ АДРЕСОВАНЫ.

Вѣсъ по одному лоту.

Письма безъ марокъ.

Въ Минскъ доктору Шацкину.
— Михалишки Леону Шукштѣ.
— Псковъ Мартину Мертцу.
— Туда Бевиллеру.
— Туда Буфальтеру.
— Ригу Кернеру.
— Ковно Рауху.
— Вилковишки Лямпрехту.
— Ворни ксендзу Гедройцю.
— СПБургъ Игнатію Кропинскому.
— Щенсливу Михаилу Севруку.
— Минскъ Станиславу Гриневецму.
Въ Бѣлостокъ Соколовскому.
— Поневѣжъ Кордзиковскому.
— Варшаву Леопольду Фрейгафту.
— Динабургъ Лискѣ.
— СПБургъ Ягмину.
— Лиду Сѣгѣню съ передачею Іодкѣ.
— Варшаву Уршули Мончинской.
— Вилейку Зунделю Мазелю.
— Могилевъ Маковѣцкому.
— Дризу Александру Багельскому.
— Варшаву Изабели Боретти.

Безъ означенія мѣста куда отправить.

Пежарской.
Корсаку.
Адели Бениславской.
Владиславу Курмину.
Михаилу Куневичу.
Екатеринѣ Крафтъ.
Рошковской съ передачею Длугопольскому.
Грофковской.
Людвикѣ Польковской.
Рутковскому.
Маріи Тучковой.
Берману съ передачею Гиршу Гиршеліовичу.
Съ марками бывшими въ употребленіи.
Новое мѣсто Ивану Довцаровичу.
Россіяны Геленѣ Ризенко.

Письма въ коихъ оказалось вѣсу по 2 лота.

Варшаву Николаю Синельникову.
Динабургъ Фридлянду.
Любельскъ Юльяну Вольскому.
Въ штемпельномъ конвертѣ установленномъ для Царства Польскаго.

Вѣсъ по одному лоту.

Въ Ковно Эдмунду Мацкѣвичу.
Съ маркою Царства Польскаго.
— Аренсбургъ Ѳомѣ Вели.

Губернскій Почтмейстеръ *Россіліонъ.*
Письмоводитель Д. *Чуприновичъ.* (182)

SPIS

listów wrzuconych do skrzynki Wileńskiego gubernjalnego kantoru pocztowego do 10 marca 1861 roku i nie wysłanych przez pocztę dla różnych przyczyn prawnych.

DOKĄD I DO KOGO SĄ ADRESOWANE.

Wagi po jednym łocie.

Listy bez marek:

Do Mińska doktorowi Szackinowi.
— Michaliszek Leonowi Szukszcie.
— Pskowa Marcinowi Merteowi.
— Tamże Bewillerowi.
— Tamże Bufatlerowi.
— Rygi Wernerowi.
— Kowna Rauchowi.
— Wilkowiszek Lamprechtowi.
— Worń księdzu Giedrojciowi.
— St.-Petersburga Ignacemu Kropińskiemu
— Szczęśliwéj Michałowi Siewrukowi.
— Mińska Stanisławowi Hryniewieckiemu.
— Białegostoku Sokołowskiemu.
— Poniewieża Kordzikowskiemu.
— Warszawy Leopoldowi Trejhaftowi.
— Dynaburga Lisce.
— St.-Petersburga Jagminowi.
— Lidy Siebieniowi z wręczeniem Joddce.
— Warszawy Urszuli Mączyńskiéj.
— Wilejki Zundelowi Mazelowi.
— Mohylewa Makowieckiemu.
— Dryzy Aleksandrowi Bagieńskiemu.
— Warszawy Izabelli Boretti.

Bez oznaczenia miejsca wysłania.

Pežarskiéj.
Korsakowi.
Adeli Benisławskiéj.
Władysławowi Kurminowi.
Michałowi Kuncewiczowi.
Katarzynie Kraft.
Roszkowskiéj z wręczeniem Długopolskiemu.
Grofkowskiéj.
Ludwice Polkowskiéj.
Rutkowskiemu.
Marji Tuczkowéj.
Bermanowi dla odania Hirszy Hirszełowiczowi.

Z markami używanemi.

Do Nowego miasta Janu Downarowiczowi.
— Rossień Helenie Ryzienko.

Listy, które zaważyły po dwa łoty.

Do Warszawy Mikołajowi Sinielnikowi.
— Dynaburga Frydlandowi.
— Lublina Juljanowi Wolskiemu.
W konwercie sztemplowym, ustanowionym dla Królestwa Polskiego.

Wagi jeden łot.

Do Kowna Edmundowi Mackiewiczowi.

Z marką Królestwa Polskiego.

— Arensburga Tomaszowi Weli.

Pocztmistrz gubernjalny, baron *Rossyljon.*
Sekretarz D. *Czuprynowicz.* (182)

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

NAKŁADEM **Maurycego Orgelbranda** w Wilnie, wyszły następujące nowe nuty:

THEODORA KAHLE

TROIS BAGATELLES. op. 3. N. 1. Chant du Soldat N. 2. Petite Vaise. N. 3. Impromptu Scherzo. Cena 60 kop.

MARCHE MILITAIRE, op. 4. kop. 22½.

DEUX IMPROMPTU, op. 5. N. 1. La Source. Etude de Salon. N. 2. Un Souvenir. Cena 40 kop.

Piosennik
Ludwika Nowickiego.

N. 1.	ACH POCAŁUJ. 37½.			
— 2.	DZIEWCZĘ i GOŁĄB. Słowa A. E. Odyńca.		Cena	22½ kop.
— 3.	NIEPIŚMIENNY	„ Syrokomli	—	30½ —
— 4.	PRZEPIÓRECZKA	„ A. E. Odyńca.	—	22½ —
— 5.	ZYCZENIE	„ Laskarysa	—	22½ —
— 6.	PIOSENKA NARZECZONEJ.	G. G. P.	—	22½ —
— 7.	JAK MI TĘSKNO.		—	30 —
— 8.	MOJA MILUTKA. Słowa Ant. Sowy .		—	30 —
— 9.	Z WIELKICH MYCH BOLOW małe piosenki. Słowa Ant. Sowy		—	30 —
— 10.	DUMKA. Słowa Jabłońskiego . .		—	30 —
— 11.	HEJ POD WIŚNIĄ		—	30 —

Tenże Piosennik nabyć można w 1 kajecie, a cena zamiast rs. 3, 7½ k. na rs. 2, 50 k. ustanowiona.

NAKŁADEM tegoż wyszła bardzo pożyteczna i upragniona książka p. t.:

Chrześcijanin u stóp cudownej Statui
Pana Jezusa Chrystusa na WZGÓRZU SNIPISKIEM w Wilnie.

KSIĄŻKA DO NABOŻEŃSTWA i ZBUDOWANIA DLA KATOLIKÓW, przez X. *Jana Menué.* Ozdobiona piękną ryciną przedstawiającą cudowną Statuę. Treść różnych modlitw, hymnów, litanji, koronek, godzinek i t. p. poświęconych Panu Jezusowi Snipiskiemu, poprzedza historyczna wiadomość o wzgórzu Snipiskiém i słupie ze Statuą P. Jezusa.

Wydawca, pragnąc pomienioną książkę między wszystkie stany społeczeństwa rozpowszechnić, przysposobił ją na różne ceny, a mianowicie: na papierze szarym, oprawna w skórę czarną lub czerwoną, brzegi nakrapiane, 40 k.— Na papierze półbiałym, bez oprawy, 65 k.; na takimże papierze, oprawna w skórę, lub płótno angielskie ze złoconemi brzegami i futerałem, rs. 1.— Na papierze białym, bez oprawy 85 k.; na takimże papierze, oprawna w safjan z pięknie złoconemi brzegami i futerałem, rs. 1 kop. 40. 2. (165)

Dzieła pod tytułem

Szkoła na organy

z dodaniem nut najpowszechniejsze śpiewy kościelne

przez X. J. GALICZA

wyszedł zeszyt 2-gi. Znajduje się do przyjęcia prenumeratorom (wraz z pierwszym) w Wilnie w księgarniach: Zawadzkiego, Orgelbranda i Rubena, w Żytomierzu u Hussarowskiego, w Kijowie u tegoż. Cena całego dzieła rs. 4. 1 (228)

Żytomierz.
Księgarnia Hussarowskiego.

Dla łatwiejszego porozumienia się z moimi prenumeratorami na Litwie, i aby rzeczy tak ustalić, iżby każdy z panów prenumeratorów odebrał to, co mu się należy; uprosiłem JW. A. Odr. Kamińskiego mieszkającego w Wilnie na Zarzeczu w domu Jazdowskiego, o zaprowadzenie korrespondencji, ułatwienie żądań w odsyłaniu wybranych przez nich książek, chociażby i nie mojego wydania, i o przyjmowanie dopłaty pieniędzy. O czém szanownych prenumeratorów mam honor zawiadomić. 1. (224)

KONICZYNA w najlepszym gatunku z Morynia majątku p. Antoniego Brochockiego, jest do sprzedania w domu Fiorentiniego, przy ulicy Zamkowéj. 1. (227)

SPRZEDAJE SIĘ 200 sztuk owiec merynosów poprawnéj rassy w majątku Czerwonym-Dworze obywateta Parczewskiego, o 4 mil od Wilna, przy trakcie Święciańskim położonym. Bliższą wiadomość na miejscu powziąść można. 1. (223)

2. Dla zarządu majątkami i prowadzenia interessów obywatela Wileńskiego powiatu xięcia Stefana Antoniego syna Giedrojcia, porucznika Lejb Ułańskiego Kurlandzkiego JEGO CESARSKIEJ MOŚCI pułku, na mocy plenipotencji przyznanéj 25 stycznia 1861 roku w izbie cywilnéj Wileńskiéj, został pełnomocnikiem Bernard Rajuniec kol. sekr. mieszkający w mieście Wilnie na Zarzeczu w domu Brackim na przeciw kościoła białych Augustjanów. (197)

W *St. Petersburgu* przedpłatę na Kurjera Wileń. przyjmuje

BOLESŁAW MAURYCY WOLF

Gościnny dwor, NN. 18 i 19.

Tamże są do nabycia następujące nakłady:

Sztuka u Słowian, J. I. *Kraszewskiego* (rs. 2), Chatka Ojca Toma 2 t. (1 r. 50 k.), o Tryptyku J. *Kremera* (50 k.), Rozbitek we 3 t. Z. *Kaczkowskiego* (4 r. 60 k.), Pismo Zbiorowe (2 t. w jednym), (3 r.), Pamiętniki Muchy *Zbigniewa* — (1 r. 20 k.), Złote Kajdany, J. *Korzeniowskiego* (75 k.), Taras Szewczenko—L. *Sowińskiego*, (1 r. 20), Gawędy *Syrokomli* (60 k.). 2.

3. На Антоколѣ у Свѣжинскаго сада продается домъ подъ N. 1407 съ дворомъ, сараемъ, конюшнею и всѣми хозяйственными помѣщеніями.— Тамъ же продается коляска, дрожки, лошади съ упряжью.

3. Na Antokolu przy ogrodzie Sapieżyńskim przedaje się dom pod N. 1407 z dziedzińcem, stajnią, wozownią i wszystkiemi gospodarskiemi rekwizytami. Tamże przedają się kocz, drożki i konie z uprzężą.

BYDŁO: a mianowicie dziesięć buhai od 4 do 6 lat, rassy Fotlandskiéj czyli Saksonji wyższéj i Tyrolskiéj, przytém krów kilkanaście, i młodzieży rassy krajowéj udoskonalonéj; są do sprzedania w majątku Wielkim Olżewie obywatela Juljusza Kaszyca, położonym w gubernii Wileńskiéj, powiecie Lidzkim, o 10 wiorst od m. Lidy. Bliższą informacją powziąść można w Lidzie u p. Andruszkiewicza na stacji pocztowéj. 3. (198)

ДОМЪ за рѣкою Вилею статской сов. Вепржицкой, нынѣ Вахтерши Черевицкой, по передѣлкѣ внутренняго устройства покоевъ, выпускается въ наемъ, со всѣми угодіями; лица желающія нанять могутъ о цѣнѣ узнать у хозяйки въ томъ же домѣ. 2. (206)

DOM za rz. Wilją radczyni stanu Wieprzyckiéj, obecnie będący własnością p. Czerewickiéj, po przerobieniu wewnętrznego urządzenia pokojów, wypuszcza się w arędę, ze wszystkiemi użytkami; osoby życzące nająć, mogą się o cenie dowiedzieć u gospodyni mieszkającéj w tymże domu. 2. (206)

3. По случаю выѣзда, продается Берлинская дву-мѣстная карета, на лежачихъ рессорахъ патентовыми осьями, бывшая въ употребленіи только во время доставки. Видѣть и о цѣнѣ узнать можно у жительствующаго въ домѣ г-жа Родкевича подъ N. 159, въ верхнемъ этажѣ, входъ напротивъ дежурства г. генералъ-губернатора. (171)

3. Z powodu wyjazdu przedaje się Berlińska dwumiejscowa kareta na leżących ressorach z patentowanemi osiami, która była w użyciu tylko podczas przewiezienia. Widzieć i o cenie dowiedzieć się można u mieszkającego w domu Rodkiewicza pod N. 159, na piętrze, wejście naprzeciw dežurstwa p. jenerał-gubernatora. (171

KOŃ siwy, rosły i młody, z BRYCZKĄ lub bez niéj, sprzedaje się na przedm. Popowszczyznie w d. Daronowa. 3. (204)

2. Obeznany praktycznie z różnemi gałęziami postępowego gospodarstwa, a także gospodarstwem w Kurlandji i Rossji, życzy otrzymać posadę zarządzającego.— Chcący mieć go u siebie, może adresować się listownie do Redakcji Kurjera Wileńskiego, gdzie jak o nim samym, tak i o warunkach, można mieć szczegółową wiadomość. (173)

3. AGRONOM zajmujący się 34 lat urządzaniem majątków, posiadający najlepsze świadectwa, który w znacznych dobrach w Prusiech i Królestwie Polskiém z ludźmi wolnemi i szarwarkowemi gospodarzył, znając język polski, życzy w tutejszych stronach przyjąć miejsce Rządcy w znacznéj majętności, w któréj czynność i działanie jego odpowiedzieć może jego szczegółowéj wiadomości w każdéj gałęzi takowéj administracji. Bliższą wiadomość co do warunków etc. udzieli Kupiec August Mrongowius w Wilnie. (205)

2. Mińskiéj gubernii w powiatowym mieście Ihumeniu sprzedaje się apteka bez domu. Ktoby życzył nabyć takową raczy zgłosić się do właściciela tejże apteki.

Aptekarz *Daszkiewicz.* (219)

3. W Mińsku wyszła z druku **MAJOWA NOWENNA** do Najświętszéj Panny Marji ułożona przez ks. *Stanisława Felińskiego.* Cena ex. 50 kop. (209)

3. Pan Ignacy Brodziszewski, który w latach 1850 i 1851 przebywał w Kowieńskiéj gubernji w powiecie Rossieńskim, zechce we własnym interesie zgłosić się do wielmożnego Marcina Wyrwicza, adresując: w Kowieńskiéj gubernji w *Rosieniach* w domu Janowicza. (208)

Печатать позволяется. Вильно 6 апрѣля 1861 г.—Цензоръ статскій совѣтникъ и кавалеръ А. *Мухинъ.*

W Drukarni A. H. Kirkora.